

Uvodnik

Jurij Paljk

Sram naj jih bo!

"Sram bi jih lahko bilo, zares sram!" je komentar, ki ga zadnje čase vse večkrat lahko slišimo na račun italijanskih politikov in še posebej na račun predsednika vlade, ki je te dni zares presešel vse, že itak pričakovane, meje nedostojnega obnašanja v javnosti. Tu mislim predvsem na javno preklinjanje Boga in pripovedovanje žaljivih vicev na račun znane predstavnice italijanske politike, ki sicer res ne slovi po lepoti, a ji ne gre odrekati političnega znanja in moralne integritete, vrlin, ki pa v današnji družbi ne veljata več za vrlini, saj sta prej breme in predmet posmeha.

Politiki očitajo nam, ki spremljamo njihovo delo, o njihovih dejanjih in namerah poročamo, jih tudi ocenjujemo, da preveč moraliziramo, da se "gremo etikot" in še z vrsto podobnih očitkov nam postrežejo ob vsaki priložnosti, ko pišemo, da ni prav, kar oni počno. Že res, da ne smemo metati vse politike v en koš; res je tudi, da je v naših vrstah predvsem na vidnih, odgovornih mestih cela vrsta ljudi, ki tam ne bi nikdar bili, če jih tja ne bi bila postavila politika, da ji bodo stregli, bili njeni lakaji in dvorni norčki, kar danes seveda pridno počno predvsem v elektronskih medijih vsedravnega pomena, ki veljajo za najbolj pomembne. Res je, da je med časnikarji in novinarji veliko ljudi, ki si naziva novinar ne zaslužijo, saj s svojo servilnostjo pomagajo trenutni oblasti; ko se bo pa le-ta menjala, se bodo našli drugi, ki bodo počeli isto, nekateri od današnjih lakajev pa bodo kot imenitni kameleoni takoj zamenjali barvo, če jim že ne bo takoj uspelo menjati prepričanja! Vse že znano in poznano, vse že doživeto in že videno, nič novega pod soncem? Ne, novost je v tem, da informacijski sistem, ki je tesno povezan s politiko, in politika sama drvita v brezno brez dna. Vsaj tak je vtis te dni, ko se italijanski premier spet vrača k sicer svoji priljubljeni tematici: k javnemu obrekovanju sodnikov, k načrtnemu skreditiranju političnih sopotnikov, ki se ne uklonijo njegovi (trenutni) volji, k načrtnemu in nenehnemu zasmehovanju že itak nekonzistentne in razdrobljene, predvsem pa zbegane opozicije, preprosto: k skreditiranju, uničenju vsakogar, ki ne trobi v njegov rog! Če smo bili pred časom priča skrbno zrežiranim javnim škandalom, ki so odnesli nekatere vidne predstavnike opozicije v ropotarnico zgodovine, v mislih imamo predvsem "primer Boffo", ki je ošibil ugled italijanske Cerkve, ter "primer Marrazzo", ki je odnesel deželo Lacij v desno sredino, pa je danes kritičnemu opazovalcu lahko res kristalno jasno, da je namen podobnih skrbno zrežiranih operacij samo ta, da se vsem nam pokaže, "kako so vsi politiki umazani, enaki, vsi grešniki, barabe in obenem človeško razumljivi". Mimogrede dodajmo še, da nihče ni in ne bo odgovarjal za dve smrti vpletenih v "primer Marrazzo", kar je, milo rečeno, naravnost grozljivo. Še vedno namreč trdno stojimo na stališču, da je vsako življenje sveto!

Vsi tisti, ki se še spominjamo, kako je premier začel s svojimi televizijami, kako je zgradil medijski imperij, vemo, da ga je naredil tudi s pomočjo tedanje politike, a vemo tudi, da je v skoraj treh desetletjih prav s pomočjo svojih televizijskih mrež dobesedno vzgojil nekatere, še posebej mlajše volilce. In se še spominjamo, kako je bil Stalin tisti, ki je trdil, "da so ponoči vse krave črne"!

Ne, niso vse črne, zares niso vse črne! In tudi politiki niso vsi enaki, ne! O tem moramo biti prepričani, če hočemo spremeniti družbo, v kateri živimo!

Prepričani smo tudi, da država, v kateri živimo, še stoji pokonci samo zato, ker stoji na ramenih poštenih, delavnih ljudi, tistih davkoplačevalcev, ki redno plačujemo davke. Zato tudi upravičeno ter z neprikritim gnusom gledamo na tiste, ki sebi pišejo in prirejajo take zakone, ki jim omogočajo, da se javno lahko odrekajo plačevanju davkov in moralnim, etičnim in državnim odgovornostim za nečedna, slaba, nečastna dejanja, zaradi katerih bi v vsaki resnični demokraciji morali kazensko odgovorjati pred sodiščem!

Društvo slovenskih izobražencev stopa v novo sezono

Foto IG

Obisk zunanjega ministra RS Samuela Žbogarja Tomažičeva vila je slovenski nacionalni spomenik

Boris Pahor in zunanji minister Republike Slovenije Samuel Žbogar pred spominsko tablo na pročelju vile Tomažič (foto IG)

"Tomažičeva vila je postala nacionalni spomenik za Slovence in kot tak naj se ohrani tudi v prihodnje".

Te besede je slovenski zunanji minister Samuel Žbogar izrekel pod silnim dežjem ob odkritju table v spomin na slavno tržaško družino, ko je

v petek, 1. oktobra, simbolno predal 'novemu' namenu nekdanjo Tomažičevo vilo, ki bo odslej rezidenca Generalnega konzulata RS v Trstu.

"V času, ko so temne sile fašizma delovale proti Slovincem, so se jim Tomažičevi uprli in za to drago plačali. Družina Tomažič je čuvala vrednote, v katerih se danes prepoznavamo mi vsi. Antifašizem je temelj same Evropske unije", je dejal minister Žbogar, ki je v isti sapi poudaril, da so odnosi med sosednjima državama in med Slovenijo in FJK dobri, sicer pa še ne toliko, da se jih ne bi dalo izboljšati. "Dialog moramo razvijati na vseh področjih, osredotočiti se moramo na vsebine", le tako bo mogoče soočenje s tistimi, "ki ne gojijo našega mnenja".

Med množico so bili prisotni tudi deželna odbornica Federica Žbogar, ki je v isti sapi poudarila, da so odnosi med sosednjima državama in med Slovenijo in FJK dobri, sicer pa še ne toliko, da se jih ne bi dalo izboljšati. "Dialog moramo razvijati na vseh področjih, osredotočiti se moramo na vsebine", le tako bo mogoče soočenje s tistimi, "ki ne gojijo našega mnenja". Med množico so bili prisotni tudi deželna odbornica Federica Žbogar, ki je v isti sapi poudarila, da so odnosi med sosednjima državama in med Slovenijo in FJK dobri, sicer pa še ne toliko, da se jih ne bi dalo izboljšati. "Dialog moramo razvijati na vseh področjih, osredotočiti se moramo na vsebine", le tako bo mogoče soočenje s tistimi, "ki ne gojijo našega mnenja".

Tržaški obisk slovenskega zunanjega ministra se je začel že v jutranjih urah, ko se je sestal s predstavniki manjšinskih organizacij v Italiji in se z njimi pogovarjal o aktualnih problemih slovenske manjšine v Italiji.

/stran 10
Igor Gregori

Pogovor

Predsednik SKGZ Rudi Pavšič ponuja svoj pogled na problematiko slovenske manjšine v Italiji

3

Spominska svečanost

Na Teharjah je v organizaciji Nove slovenske zveze bila tradicionalna svečanost v spomin na žrtve poveljnih pobojev

5

Pastirček

Z zanimivimi prispevki, lepimi ilustracijami in številnimi risbicami bralcev je izšla druga številka otroške revije Pastirček

Godina, Černic in Gabrovec so se srečali z odbornikom Violinom

Ukrepi proti perečemu problemu merjascev

Na pobudo deželnega svetnika SSK Igorja Gabrovca so se v četrtek, 30. septembra, v prostorih deželne sveta v Trstu ponovno sestali tržaški pokrajinski odbornik Walter Godina, goriška odbornica Mara Černic in deželni odbornik za kmetijstvo Claudio Violino. Na srečanju, ki se ga je udeležil tudi Gabrovec, je tekla beseda zlasti o problemu merjascev na Krasu, v Bregu in Brdih. Oba pokrajinska odbornika sta Violinu izrazila neustreznost finančnih

in k temu gre dodati še škodo na poljih in kmetijskih infrastrukturah. Izmenjava mnenj in izkušenj med pokrajinskima upraviteljema in pristojnim deželnim odbornikom je privedla do zaključka, da gre rešitve iskati v tri različne smeri. Po eni strani je bila izražena potreba, da se pravilnik glede izplačevanja odškodnin prilagodi dejanskim potrebam na teritoriju. Prav tako je bila evidentirana potreba, da Dežela sofinancira klavnico, ki bi služila tudi za potrebe

rigidni parametri pri določanju odstrelav na območju posameznih pokrajin. V tem smislu je deželni svetnik Gabrovec vložil popravek k zakonu "omnibus", ki je ravnokar predmet razprave v deželni skupščini. Gabrovec je zbrane odbornike opozoril tudi, naj se pri iskanju srednje in dolgoročnih rešitev problema škode zaradi divjadi aktivno soudeležijo pristojne službe in javne uprave na slovenski strani državne meje. Prav tako bi

dotacij za izplačevanje odškodnin prizadetim kmetom. To bo prišlo do izraza tudi letos, saj škoda zaradi divjadi samo na Tržaškem presega sto kvintalov uničenega grozdja

obdelave divjadi na območju goriške in tržaške pokrajine. Zlasti goriška pokrajinska odbornica Mara Černic je vztrajala, da gre spremeniti tudi deželni zakon o lovu, zato da se vnesejo manj

bilo dragoceno prislunhiti izkušnjam in dobrim praksam, ki jih je na tem področju izoblikovala Lovska zveza Slovenije s sistemom odlično organiziranih lovskih družin.

Prejeli smo

Odprto pismo SSG Trst

Spošt. vodstvo Slovenskega stalnega gledališča, hvaležen sem vam, da sem domov dobil program letošnjega abonmaja, ki je zares pester, bogat, raznolik in privlačen. Nedvomno je bilo za pripravo letošnjega repertoarja precej več časa na razpolago kot pa za preteklo sezono, ko je SSG doživljalo globoko krizo, saj je bil pod vprašajem celo sam obstoj gledališča. Ob vseh teh predpostavkah pa mi tudi letos primanjkuje majhen detalj, in sicer goriška abonmajska sezona (da ne omenjam od

nekaj spregledane videmske pokrajine!!!). Že pred letom dni so nekateri pravilno opozorili, da bi bilo zelo primerno enkrat za vselej pojasniti, ali naj se SSG preimenuje v Tržaško stalno gledališče in naj se tako dokončno pojasnijo vse dosedanje nedorečenosti ali pa želi biti SSG zares gledališče celotne naše narodne skupnosti v Italiji z vsem, kar to pomeni. Nekaj pa mora biti že takoj vsem jasno, in sicer, da v Gorici, in ne slučajno dokajam tudi videmsko pokrajino, ne želimo nobene kulturne miloščine oziroma

vlogo odvečnega priveska. Če predstavlja goriška sezona približni strošek 1% letnega obračuna SSG, je verjetno bolje, da se ne trtijo po nepotrebnem dragocena finančna sredstva in da se pestra, bogata, raznolika in privlačna sezona osredotoči na sam Trst in delno na njegovo podeželje...

Za nas Goričane ostaja sicer na razpolago dokaj zanimiva sezona novogoriškega narodnega gledališča ali pa v alternativni občasn gledališki izlet v Ljubljano, ki je po odprtju avtocestnega odseka in zaradi boljših večernih parkirnih zmogljivosti skoraj na isti časovni razdalji kot Trst. (... sušlja se o predlogu, naj bi vozili goriške abonente z avtobusi v Trst!?)

Slovinci iz videmske pokrajine pa naj si itak pomagajo, kot zmorejo in znajo, saj sicer niso nikoli imeli možnosti gostovati SSG-ja, ker so take turneje predrage.

Mimo teh dilem in posledičnih odločitev pa ostaja bistveno dejstvo, in sicer naj se v nobenem primeru za dejavnost Tržaškega stalnega gledališča ne odvzemajo v času krčenja sredstev dragoceni finančni resursi ostalim dejavnostim slovenske manjšinske organiziranosti, ki so namenjene Slovencem od Trsta do Trbiža. Pa brez zamere; celovitost slovenske narodne skupnosti ostaja še vedno resna stvar in za to se moramo zavzemati na vseh ravneh, predvsem na najvišjih!

Aleš Waltritsch,
obiskovalec gledaliških predstav, Gorica

Na dnu...

Z odločilno podporo Finijevih privrženecv

Berlusconijska vlada je prejela zaupnico

Po izgonu Finija, soustanovitelja Ljudstva svobode, iz te stranke si je predsednik Berlusconi na vse načine prizadeval, da bi ga politično in moralno diskreditiral, zlasti še z afero okoli prodaje stanovanja v Montecarlju, ki ga je neka plemenitašinja pred leti v oporoki zapustila Nacionalnemu zavestništvu. Ljudje iz vodstvenih krogov Ljudstva svobode so se ga hoteli na tako poniževalen način iznebiti in drugim strankinim privrženecem pokazati, da je Berlusconi še vedno nesporen voditelj stranke in njen glavni usmerjevalec, in hkrati zapečatiti pravilo, da v Ljudstvu svobode ni prostora za javne oporečne in demokratično notranjo dialektiko. Zaradi ukvarjanja s Finijem je vlada zanemarjala reševanje problemov za izhod iz gospodarske krize, ki prizadeva tako

njihovih strank, naj priskočijo vladi na pomoč, ker v drugačnem primeru so nove volitve neizbežne. Nekaj posameznih poslancev manjših političnih skupin je obljubilo podporo, vendar ne dovolj številno za oblikovanje zadostne večine v podporo vladi, da bi lahko računala na vsaj 316 poslanskih glasov. Postalo je jasno, da brez podpore "Finijevih" poslancev ne bi prejela potrebne zaupnice za redno izvajanje zastavljenega

V živahno razpravo so nato posegli predstavniki tako vladnih kot opozicijskih strank. Največje pričakovanje je vladalo za stališče Finijevih privrženecv in novonastale skupine Gibanja za avtonomije, ki jo sestavlja pet poslancev in jo vodi predsednik nove sicilske deželne vlade Lombardo. Ta je namreč pred kratkim preosnoval deželni odbor, iz katerega so izpadli predstavniki Ljudstva svobode, vanj pa vstopili predstavniki Demokratske stranke. V imenu Finijevih privrženecv je spregovoril poslanec Italo Bocchino, ki je na osnovi sklepa skupine Prihodnost in svoboda, ki se bo preoblikovala v stranko, najavil podporo vladni zaupnici za izvajanje predhodno dogovorjenega programa.

Programske izjave Silvia Berlusconijska so polemično kritizirali predstavniki opozicijskih strank: Bersani v imenu DS, Casini za UDC,

programa.

V tem položaju se je znašel predsednik vlade Berlusconi na sklicanem zasedanju poslanske zbornice minulega 29. septembra. Zavedajoč se tega, je svoj nastopni govor naravnal s spravljivimi toni, kajti Finijevi privrženecv so bili pripravljeni podpreti zaupnico vladi, če ta oblikuje programske točke skladno tudi z njihovimi zahtevami, upoštevajoč, da njihova skupina formalno se ni še izločila iz Ljudstva svobode in se ne misli iznebiti zaupanju volivcev za celotno obdobje mandata, ki se, kot znano, izteče leta 2013. Predsednik Berlusconi je v tem smislu zahteval zaupnico za izvedbo naslednjih programskih točk: federalizem, davčna reforma, pravosodje, varnost in razvoj juga države. Ob tem seveda ni pozabil naglasiti potrebo po uvedbi imunitete z ustavnim zakonom (ustavno sodišče je namreč pred meseci zavrnilo navaden vladni dekret o tem vprašanju) predstavnikov najvišjih državnih institucij. Ob koncu je pozval vse "zmerne in liberalne" poslance, naj podprejo vlado, in ob tem zanikal, da bi podkupoval kake poslance.

Antonio di Pietro za Italijo vrednot in predstavniki še nekaterih drugih manjših političnih skupin. Predstavniki Južnotirolske ljudske stranke (SVP), poslanec Brugger, pa je dejal, da bo njegova stranka vladno presojala na osnovi dejanj, zato sta se njena dva poslancev držala pri glasovanju o zaupnici vladi.

Naslednjega dne, 30. septembra, je tudi senat izglasoval zaupnico Berlusconijski vladi. Tu niso bili odločilni glasovi pristašev predsednika poslanske zbornice Finija. Kot omenjeno, se bo sedaj začel formalni postopek za preoblikovanje sedanje avtonomne parlamentarne skupine Finijevih privrženecv Prihodnost in svoboda v pravo novo stranko, ki bo vladne ukrepe po predhodnem dogovarjanju avtonomno ocenil, preden jih bo sprejel ali zavrnil. To je mogoče izvajati, ker vlada brez finijencev nima večinske podpore v parlamentu.

V krogih predsednika Finija vsekakor menijo, da Berlusconi ne bo odnehal z nastopi proti njegovemu gibanju Prihodnost in svoboda.

Aljož Tul

Povejmo na glas

Neusmiljeno proti socialnim pridobitvam

Če nam ne bi dala misliti stavka v Sloveniji in možen finančni zlom na Irskem, nam daje dovolj podatkov nedavne vseevropski sindikalni protest v Bruslju, da se zaveemo situacije, sredi katere se nahajamo. Ta gotovo ni rožnata, kot vsi vemo, vrh vsega so tokrat sindikati jasno povedali, kje smo vsi skupaj ogroženi. Kriza je tukaj in bo še prihajala in edina rezerva je v drugačni politiki razvitih držav. Vlade razvitih držav namreč brezpogojno vzdržujejo bančni sistem, obenem pa klestijo sredstva, namenjena socialnim pridobitvam. In socialne pridobitve so tiste, ki omogočajo razvoj človeško bistvenih sestavin življenja, pri čemer je težava v tem, da te pridobitve ne prinašajo materialnega dobička: šolstvo, zdravstvo, skrb za ostarele, primeren pokojninski sistem in ne nazadnje pogoji, ki zagotavljajo dostojno življenje, kot sta stalno delo in ustrezen dvig plač, če se splošne razmere slabšajo. Irska bo morala v tem trenutku vložiti več kot 30 milijard evrov v sanacijo dveh svojih bank, kar jo je potpisnilo v resne probleme, ob tem pa za neposredne potrebe ljudi ne bo ostalo praktično nič. In podobno je v vsem razvitem svetu, ki vztraja pri sedanjih protisocialni politiki. Seveda stvari niso tako preproste, kot bi kdo mislil, čeprav sedanja naravnost v ničemer ne upošteva sicer opevanega prepovedanja, "da človek ne živi samo od kruha", kar tudi pomeni, da ni koristno, če služimo kopičenju dobička in ne podpiramo ljudi v stiski.

Stvari niso preproste še zato, ker je bančništvo danes motor razvoja in kot takšno nepogrešljivo. Celoten napredek je utemeljen na velikih financah, ki vse bolj ukazujejo celo najvišji politiki. In napredek je vezan na globalizacijo, ki vse skupaj še stopnjuje in v vse večji meri določa našo sedanjo in prihodnjo usodo, usodo vse več revnih in brez dela, ki imajo malo možnosti za izboljšanje svojega položaja. V tem smislu je "normalno", da npr. v Združenih državah Amerike več kot 14 odstotkov prebivalstva živi pod pragom revščine in dosti bolje ni niti v drugih razvitih državah. Velika večina pač živi dobro in večina odloča, bančni sistem je še naprej vodilna sila, globalizacija pa boj za kar največ svetovnega trga. Tovrsten proces posledično povečuje razdaljo med politiko in ljudmi, ki so vsak dan bolj odrezani od soodločanja in potisnjeni v neprijetno osamljenost. V takšnem vzdušju ni pričakovati spremembe visoke politike in pomoči najvišjih institucij in tako smo spet pri solidarnosti, ki je za revne in tiste, ki to še niso, edina rešitev. Solidarnost torej od zgoraj očitno ne bo prišla, solidarnost se bo vzpostavila od spodaj, ali pa je ne bo. In solidarnost ni le edina, ampak daleč najboljša rešitev, saj je močnejša od marsikateri ali celo vsakršne stiske in tesnobe, ker zblizuje ljudi, potem ko nas je zgolj materialni razvoj dodobra odtujil ter odtrgal od potrebnega stika s sočlovekom.

Janez Povše

POGOVOR Rudi Pavšič

„Želja je, da ustvarimo naši skupnosti priložnost za rast in napredek!“

Predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze, ene od dveh krovnih organizacij Slovencev v Italiji, Rudi Pavšič, nam je po objavi uvodnika o letošnji Dragi v Novem glasu prijazno pisal, da se ne strinja z vsem, kar smo napisali, in da bi rad razložil, kako sam vidi stanje duha v naši narodni skupnosti v Italiji; zato smo ga povabili na pogovor.

Pa začnimo ravno pri našem uvodniku, v katerem smo zapisali, da je vidna odsotnost vrha SKGZ pokazala na dejansko stanje duha v naši narodni skupnosti v Italiji...

Odgovornemu uredniku in še prej prijatelju Juriju Paljku sem po elektronski pošti povedal, da imam nekoliko drugačno mnenje o nekaterih njegovih zapisanih mislih.

Mnenja sem, da Draga, kot piše v uvodniku, ne predstavlja „še edini forum, na katerem lahko odkrito in brez zadržkov spregovorimo o dilemah posameznika in družbe, predvsem o usodi slovenskega naroda“. Draga predstavlja odmevno priložnost za obravnavanje zanimivih in vseslovensko središnih tem, ni pa edina, saj imamo v našem prostoru še druge pobude in priložnosti za takšno sočnanje, kjer se lahko odkrito pogovarjamo o temah, ki so vitalnega pomena za našo skupnost.

Osebnost pri tej hvalevredni pobudi, ki uvaja sezono v manjšinskem prostoru, pogrešam nekoliko širše sočnanje že v izhodiščnih zasnovah in povabljenih govornikih. Vzemimo primer okroglice mize ob avstrijskem plebiscitu: lahko bi postala lepa priložnost za oceno stanja duha med Slovenci na Koroškem, ko bi za mizo bile prisotne različne duše manjšinske stvarnosti z druge strani Alp.

Da ne bo nesporazumov: prireditelji izbirajo teme in predavatelje.

Iskreno lahko tudi zapišemo, da smo vas pogrešali na Dragi, predvsem zato, ker ste vsako leto s svojim posegom obogatili njen začetek, saj ste v svojem posegu večkrat tudi izrekli kakšno idejo, predlog, o katerem se je kasneje razvila debata.

V času svojega predsedovanja sem bil prisoten na vseh izvedbah študijskih dnevo, izjemi sta letošnja in lanska. Za lansko najpovem, da sem se v tistem času ukvarjal z nekoliko zapletenimi osebnimi zadevami in se je zato nisem udeležil.

Razlogi za letošnjo odsotnost pa so druge narave. Vaš tednik je v petih ali šestih številkah intervjuval pomembne osebnosti iz vrst stranke Slovenske skupnosti in Sveta slovenskih organizacij, ki so se po dolgem in po čez lotili naše organizacije, in to ne ravno z laskavimi ocenami. Tudi vodilni možje Drage so bili med vašimi intervjuvanci. To sem napisal prijatelju Paljku in mu povedal, da je s temi intervjuji tudi Novi glas „prispeval“ k stanju duha, o katerem se sprašuje v uvodniku. Ker se trudim, da ne bi deloval pretirano naivno, sem dobro razumel smisel teh intervjujev. Sicer takšnega koncentričnega napada na našo organizacijo že več časa nisem zasledil. Kar me je osebno prizadelo, je dejstvo, da je „v tem zboru zapel tudi“ Sergij Pahor, pred leti predsednik krovne organizacije in danes osrednji organizator Drage. Sergija preveč spoštujem, da bi se z njim spuščal v javno polemiko in mu odgovarjal na izrečene misli. Zaradi tega se mi je zdelo primernejše, da se tokratne Drage ne udeležim.

V uvodniku smo tudi napisali, da je v vseslovenskem merilu danes odpovedala civilna družba, mislili smo najprej na osrednjo Slovenijo, a tudi na stanje v naši skupnosti v Italiji. Vaš komentar na to.

Mislil, da so v zamejstvu (in ne samo v njem) odpovedali številni subjekti naše družbe. Med nami vlada velika zmeda in nismo sposobni resne analize položaja, da bi poiskali primerne poti. Ne vem, ali se zavedamo, da živimo v času, v katerem so dinamike prejšnjega stoletja drugačne in od nas vseh zahtevajo pristope, ki so bolj sodobni in primernejši zahtevam časa in prostora. Še vedno se naslanjamo na modele, ki so bili izoblikovani v povojnem času in do padca berlinskih in drugih zidov. V tem času pa se je svet bistveno zavrtel, mi – tak je moj občutek – pa zaostajamo. Kar zadeva Slovenijo, civilna družba ni še prevzela tiste vloge, ki je značilna za sodoben in razvit svet. Izjema je katoliška Cerkev. V dobrem in slabem.

Zakaj je po vaše stanje pri nas tako, kot je?

Ker manjšini primanjkuje primerne strategije in načrt za jutrišnji dan. Pri SKGZ-eju na to že nekaj časa opozarjamo in ponujamo določene rešitve. Vsakič naletimo na del manjšine, ki nasprotuje našim predlogom, alternativnih ponudb pa tudi ni veliko. Nismo tako ošabni, da misli-

mo, da so naši predlogi edini in najboljši. Po drugi strani pa se ne moremo strinjati s sedanjim stanjem in ga določiti za naslednjih dvajset-trideset let. Statičnost, tudi za našo manjšino, ne vodi nikamor. Povožila nas bo.

Kje vidite največja razhajanja in kje najbolj vidne skupne

točke v odnosu med SKGZ in SSO?

Najprej bom povedal, da ne sprejemam teze, da sta za vse, kar ni dobro v manjšini, krivi krovni organizaciji. Za marsikoga postaja to udoben izgovor za njegove šibkosti in neaktivnosti. SKGZ in SSO imata različno zgodovino, nazorske poglede in sta izraz dveh tradicionalnih „manjšinskih duš“. To dobro razumem in vem, da je združitev v eno samo organizacijo (mi smo predlagali Zvezo Slovencev) dolgoročni proces. Začeti ga je treba tam, kjer so razlike manjše in kjer ni razlogov, da obstajata dva, ko bi eden bil boljši in učinkovitejši. Mnenja sem, da sklepi Program-ske konference, ki sta jo organizirali SSO in SKGZ in zanjo poželi veliko odobravanje v širši javnosti, predstavljajo dobro štartno točko tega procesa. Mi smo verjeli, da je to tako, in smo se zato začeli premikati v to smer. Spoznali pa smo, da med krovnicami ni enake zavzetosti in volje do uredništvu skupne programske konference. Povedali so nam, da časi

niso zreli in da je združevanje treba začeti pri strankarski družbi, s čimer se v osnovi ne strinjam. Mnenja sem, da krovni organizaciji in z njima povezanih 300 ustanov, organizacij in društev imata veliko skupnih točk in da ni bistvenih razlogov, da ne bi začeli sodelovati in se združevati. Rezultat takšnega procesa bi bila

višja kakovost ponudbe in trdnije medsebojno (tudi na osebni ravni) sodelovanje, kar bi s časom odpravilo tiste zgodovinske napetosti, včasih celo sovražnosti (vaši-naši), ki še obstajajo. Naše nazorske in druge razlike pa bi udeleženi v pluralnem strankarskem sistemu, kot se dogaja povsod v razvitem svetu. Proces, o katerem govorim, bi kot dober rezultat prinesel tudi potrebno finančno racionalizacijo. In v teh časih, verjemite, tudi tega problema ne gre zane-marjati. Ko bi stopili na pot sodelovanja in združevanja, bi že takoj prihranili kar nekaj sredstev, ki jih povsod primanjkuje. Pri naši zvezi smo izdelali simulacijo, ki je pokazala, da bi „manjšinski stroškovnik“ zmanjšali za kakih 15-20%. Se vam zdi ta podatek zanemarljiv?

Čeprav ugotavljamo, da se je danes stanje med krovnicami ohladilo, vidimo, da SKGZ še vedno predlaga odpravo t. i. dvojnika, pri SSO pa o tem nočejo razpravljati. Kot opazovalci lahko zapišemo, da se

nekateri bojijo, da bi pri združevanju šlo dejansko za prevzeme in ne resnična združevanja.

Za božjo voljo! Ali se vam zdi, da naša organizacija res daje tak občutek? To je bila tudi srž intervjujev, o katerih sva spregovorila v začetku. Če bi res obstajala ta strategija pri SKGZ, potem bi ravnali povsem drugače.

Včasih se takšne teze uporabljajo, ko zmanjkajo vsebine, ko se želi ohraniti status quo in utrditi določeno ravnotežje (prostaško mu pravno pol-poč). SKGZ v svojem programskem dokumentu zagovarja tezo o drugačnem, bolj učinkovitem finančno-vsebinskem načrtu, o prioritetah, o viziji za jutrišnji čas. Govorimo o spoštovanju in enakem dostojanstvu vseh subjektov, o razumevanju drugega in iskanju dogovorjenih izbir. Vsekakor ne o prevzemih.

SLOMAK, kaj je z njim?

Nekoliko prehlajen, upam, da se ga ni že lotila pljučnica. Šalo stran. Trudimo se, da bo koordinacija ponovno zaživela in da bomo vsi spoznali, da so pri SLOMAK-u bolj pomembne vsebine in pobude kot pa večje v pravilniku.

Kako je z evropskim projektom Jezik, pri katerem sodelujeta obe krovni?

Z njim smo še bolj utrdili sodelovanje z italijansko manjšino v Sloveniji ter ponudili zanimivo kulturno in jezikovno perspektivo Benečiji. Sicer ima projekt še vrsto drugih pozitivnih lastnosti.

Slovensko kulturno gospodarska zveza je v zadnjem času predlagala vrsto ambicioznih načrtov – mislim namreč na obnovo poslopja v ul. Sv. Frančiška, ki naj bi po zgledu KBcentra v Gorici ponudil tržiščni Slovencev stično točko v mestu, ter na 'prevzem' stavbe na trgu Oberdan, ki je bila svojčas namenjena Tržaški kreditni banki, po krachu le-te pa sameva zapuščenca. Te zamisli sodijo v razvojno vizijo, ki naj bi jo po mnenju krovne organizacije, kateri predsedujete, bila deležna naša manjšina. Ali se vam omenjeni načrti spričo vedno bolj neugodnih finančnih okoliščin, v katerih je naša narodna skupnost, ne zdijo preveč širokopotezni – zlasti načrt poslopja na trgu Oberdan?

Uvodnik v vašem tedniku je govoril o katedrali v puščavi, ko smo javnosti predstavili preureditev prostorov v ul. Sv. Frančiška. Vse razen tega. Vzemimo na primer goriški KBcenter. V začetku je bilo okoli njega precej skepse. Danes lahko zatrdimo, da je postal osrednja točka naše skupnosti v strogem mestnem središču. V njem domujejo številne organizacije in banka. Postal je zbirna točka številnih Slovencev in Italijanov. Ima

značilnosti sodobnega Trgovskega doma; tudi fizično sta si zelo blizu. V njem je nastal izobraževalni konzorcij Slovik, ki predstavlja eno najzanimivejših novosti v naši skupnosti. KBcenter predstavlja primer dobre prakse, o kateri govorimo v našem programskem dokumentu.

V Trstu je takšen center še bolj potreben. Preden smo te predloge izrekli javno, smo jih resno analizirali in zanje poiskali primerne finančne in druge rešitve. Včasih imam občutek, da se je tudi naše skupnosti lotil sindrom „non se pol“. Ko bi naši predniki mislili tako, bi ne nastala Narodni dom v Trstu in Trgovski dom v Gorici in še marsikaj drugega.

Da bi se vsaj del omenjenih načrtov lahko udeležili, bi manjšina ne potrebovala samo ustrezne finančne podlage, ampak tudi temeljite prenosne lastnega ustroja, ki bi jo lahko na grobo označili za zblizhanje različnih nazorskih prepričanj: na tej razliki pa danes temelji naša narodna skupnost, kar bi se po mnenju SSO moralo nadaljevati tudi v prihodnje. Do kod lahko torej SKGZ sama izpelje svoje in posledično manjšinske strateške smernice, ne da bi se pri tem nanašala na mnenje sorodne krovne organizacije?

Zanimivo vprašanje, ki si ga v vodstvu SKGZ resno postavljamo. Delno bomo naše reformne poglede udeležili v nekaterih segmentih naše organizirane družbe. Na vseh področjih, brez skupne privolitve, ne bo šlo. Sicer sem prepričan, da bodo ljudje v naših organizacijah spoznali nujno takšnih izbir. Čas bo pokazal, ali je bil naš predlog za reformno strategijo pravi. Upam le, da ne bomo na pot stopili, ko bo prepozno.

Ob koncu še vprašanje o skupnem zastopništvu, ki bi ga naša narodna skupnost v Italiji nujno potrebovala, a ga nekako ni in ni. Zakaj?

To je naša šibkost. SKGZ predlaga dosedanje Skupno zastopstvo (krovni plus predstavnik strank, za katere se večinsko opredeljujejo Slovenci) kot najboljšo možno varianto. Problem pa je nekeje druge. Težava ni spravi-ti za isto mizo različne subjekte, bolj zahtevno je, da bi bili sposobni določene sinteze (pomembnejših manjšinskih problematik) in da bi tudi skupaj zagovarjali ter udeležili. Še vedno je vrtičkarstvo manjšinski nacionalni šport.

Pogled in želja za prihodnost...

Izposodil si bom misel Borisa Kobala, ki sem jo bral v teh dneh: „Nič se nikamor ne premika, kot da ta prostor nima vetra v jadrnih“. Želja je, da ustvarimo naši skupnosti priložnost za rast in napredek.

Jurij Paljku

Sobota, 16. oktobra / Poti spomina in sprave

Concordia et Pax v Šturjah in Sredipolju

Letno slavlje združenja Concordia et Pax „Poti spomina in sprave“ je predvideno za 16. oktober. Na sporedu je obisk dveh krajev, ki ju na neki način povezuje dramatična zgodovinska nit.

V Šturjah (Ajdovščina) se bodo ob 14.30 spomnili Filipa Terčelja (1892-1946), duhovnika, vzgojitelja, književnika in narodnega buditelja, ki je po študiju v Ljubljani in Kölnu od leta 1922 dalje veliko naredil, da bi se med Slovenci na Goriškem ohranjali slovenska beseda in vera. Za sabo je pustil pomembno sled. Zasledovali in preganjali so ga fašisti in komu-

nisti, ki so ga naposled usmrtili skupno s sobratom Francem Kraš-nom v Davči januarja 1946.

Druga postojanka srečanja bo ob 16.30 v gornji kapeli kostnice v Sredipolju. Ob obletnici zedinjenja Italije se želijo spomniti na sto tisoč mladih, ki so padli na evropskih bojiščih v prvi svetovni vojni. Z molitvijo in cvetjem bodo počastili njihovo žrtev. Poslušali bodo njihov klic po pravičnosti in miru ter skušali odgovoriti na vprašanje, kaj smo doslej storili v iskanju sožitja in miru. Ob predstavnikih oblasti bosta prisotna goriški nadškof in koprski škof. Toplo vabljeno!

Prejeli smo

Odmev na zapis Livia Semoliča

Spoštovano uredništvo Novega glasa!

Sicer obžalujem dejstvo, da se pokrajinski predsednik SKGZ Livia Semolič ne strinja z mano, čeprav je to naravna posledica tega, da spadava v dva konteksta, ki imata tradicionalno nasprotujoče pristope pri obravnavanju raznih problematik naše slovenske narodne skupnosti. Še bolj mi je žal, da pri svojem izvajanju cilja na omalovaževanje dela, ki ga je naša stran - stranka SSK - opravila pri nudenju pomoči slovenski šoli na Tržaškem in Goriškem. Dejstvo, da so določeni javni

posegi dosegli rimske ministrske urade, je prav gotovo pozitiven učinek, ki je sicer kakšnega uradnika vznejevoljil, a ga je tudi priključil k odgovornosti, da s slovensko šolo ravna tako, kot pritiče primarni ustanovi slovenske narodne skupnosti. Pri tem si predstavljam, da g. Semoliču ni bilo prijetno poslušati očitke, a vsega tega ne bi bilo, če bi bil pristop do slovenske šole od začetka drugačen.

Glede srečanja s pokrajinskim odbornikom Salomonijem, ki sva se ga udeležila podpisani in odbornica Mara Černic, naj g. Semoliču sporočim, da je bil po-

govor informativen, saj je bilo dan za tem na pokrajini predvideno srečanje s pokrajinskim šolskim skrbnikom. Na tak način smo dosegli, da so na to srečanje povabili tudi odbornico Čerčičevo, ki bi posegla v prid doberdopski šoli. Hvala Bogu se je stvar naslednji dan pozitivno razpletla še pred omenjenim srečanjem. Pri tem izkoristim priložnost, da se zahvalim staršem, katerih nastop na sedežu deželnega šolskega skrbništva je bistveno pripomogel k pozitivnemu razpletu. Prav gotovo so oni naredili to, kar je delo politike in civilne družbe, ki morata braniti koristi slovenske šole in ne skrbeti za umirjenost državnih uradnikov.

Glede monopola pri parlamentarnem predstavništvu pa ni treba obnavljati zgodovine. Dobro vemo, da je bila „izbira tvorne-ga vključevanja v italijanske le-

ve stranke“ podrejanje ukazom takratnih oblasti nekdanje Jugoslavije. Do tistega trenutka so med Slovenci obstajale samostojne stranke tudi med levimi komponentami.

Spet drugo vprašanje pa je, ali so bile leve vsedržavne stranke zares prijazne do Slovencev. Toda nima smisla sedaj pogrevati vedno ene in iste skisane juhe. Toliko jamramo nad našo neuskajenostjo in toliko je govora o združevanju in sodelovanju, zato je boljše, da si še naprej prizadevamo za dobrobit naše narodne skupnosti. Prepričan sem, da nas bo vztrajno in pošteno delo gotovo pripeljalo do boljše in enotnega nastopanja, kar je velika želja vseh, še posebno naših ljudi in njihovih družin.

**Julijan Čavdek
Pokrajinski tajnik SSK
za Goriško**

Razmišljanje

Naš odnos do iger na srečo

Ob sprejemanju novega zakona o iger na srečo se mi postavljajo mnoga vprašanja. Bo nova igralniška zakonodaja zmanjšala število koncesij za igralnice in igralne salone? Bo res uzakonila odgovorno igralništvo, in to ne le za igralce, ampak predvsem za igralnice? Mar pritiski igralniške industrije, da se igralnicam zmanjšajo davki in imajo privatniki v igralnici lahko več kot polovico lastništva, ne pomeni vračanja v čas izpred štirih let, ko je bilo v ozadju ameriško podjetje Harrah's, ki je bilo pripravljeno

proti širjenju igralništva v Sloveniji zbrala 24.000 podpisov? Zdi se, da so igre na srečo postale bog, saj so prisotne na vsakem koraku (TV, internet, konjske stave, igralnice...), opevane od desnih in levih vlad, zaželene. Z bibličnimi besedami bi to lahko imenovali "zlato tele", po primorsko pa "zlata kura, ki nese zlata jajca" (kritična razmišljanja Dragice Čuk Novak). Kljub temu da je kura zlata in nese zlate cekine, pa v kokošnjaku vseeno smrdi. Po mojem prepričanju si moramo postaviti naslednje vprašanje: ali je igralništvo

legalno dejavnost uravnava ter poskrbi za to, da so pobrani davki dovolj visoki, da krijejo neposredne in posredne stroške, ki jih igralništvo povzroča. V nekaterih državah so ugotovili, da je igralništvo dejavnost, ki prinaša izgubo: 1:1,9 ali celo 1:3 in zato igralništvo omejujejo. Pri tem pa ne bi smeli pozabiti, da družbeni stroški igralništva (socialne podpore, zdravljenje odvisnikov, preganjanje kriminala...) niso edine negativne posledice igralništva, ampak so le majhen del negativnih posledic, ki zaobjemajo tudi razpad družin, nesposobnost zasvojenih igralcev za učinkovito opravljanje svojega poklica, nezadovoljstvo, slabšanje medčloveških odnosov... Naloga vlade je, da skrbi za skupno dobro in ne le za profit igralniške industrije, ki je taka, kot je, namenjena ropanju revežev na račun bogatih. Igralniška propaganda spodbuja potrošnike, da vstopijo v igralnico, kot vstopajo v market, k frizerju, na kosilo v kmečki turizem ali na koncert. Kako je možno izvajati tak marketing, če je igralništvo moralno sporna dejavnost? Dejstvo, da igralci ob vstopu v igralnico dobijo "podobice", na katerih z majhnimi črkami piše, da je igralništvo lahko tudi nevarno, vlade ne odvezuje od tega, da za veliko večje črke opozarjanja na negativ-

nic že dovolj, zakaj govorimo o nadaljnjem širjenju igralništva, ne pa o investicijah v turizem? Igralništvo ni le ekonomsko, politično in moralno vprašanje. Je tudi ideološko vprašanje. Kako je mogoče, da se predsednik vlade, ki je nekoč pripadal marksizmu in znanstvenemu materializmu, zavzema za igre na srečo, in s tem promovira slepo vero v boginjno srečo - religijo, ki je opij za ljudstvo? Predsednik vlade bi moral ljudi spodbujati k zdravi pameti in kritičnosti. Če tega ne razume, naj se posvetuje s strokovnjaki: vsak profesor statistike mu bo znal povedati, da je vera v zadetek v igralnici velika norost. Na igralništvo lahko gledamo kot na del potrošniške družbe, ki se asimilira v naše vsakdanje življenje. Le ta dela propagando celo v času krize z utemeljitvijo: kriza je nastala, ker se premalo troši. Torej tisti, ki iz različnih vzrokov ne trošimo, delamo "smrtni greh" in smo krivi! V resnici pa nas je tak način razmišljanja pripeljal v svetovno ekonomsko, gospodarsko in moralno krizo. Škandal je, da v EU 17% (85 milijonov) ljudi živi v revščini. V revščini živi vsak peti otrok EU. Vsak sedmi mladostnik zaradi revščine opusti šolanje, 10% ljudi živi v gospodinjstvu, v katerem ni nihče zaposlen, 7,2 milijona Evropejcev je nepismenih. Evropski parlament, evropska komisija in druge institucije EU letos temu vprašanju namenijo še posebno pozornost. Kako se lahko EU sploh tako imenuje, če je v tej "skupnosti" tako veliko število revežev, ki živijo na obrobju družbe? V revščino pa so padli tudi zato, ker jih je preslepila potrošniška družba, ker niso znali ravnati z denarjem, ker so z lahkoto odpirali kredite, ki jih sedaj ne morejo vrniti, ker so svoj denar zaigrali v igerah na srečo...

Papežev poziv prebivalcem Sicilije "Ne vdajte se mafiji!"

Papež Benedikt XVI. je v nedeljo, 3. oktobra, prvič obiskal Sicilijo. Med slovesno mašo se je spomnil duhovnika, ki ga je ubila mafija, in pozval ljudi, naj se ne vdajo zlu, ki ga na otoku že stoletja širi organizirani kriminal. Papež je povedal, da se morajo "hudodelci sramovati svojih dejanj, saj z njimi žalijo tako Boga kot družbo". Prebivalce Sicilije pa je pozval, naj se ne pustijo ustrahovati organiziranemu kriminalu. "Skušnjava, da bi se predali ravnodušju in vdali v usodo, je značilna za tiste, ki imajo šibko vero, ki ne ločijo dobrega od slabega in ki mislijo, da se proti zlu ni mogoče bojevati", je papež povedal več desetisoč obiskovalcem maše, ki jo je daroval v Palermu. Prebivalci Sicilije so upali, da bo papež svoj obisk izkoristil za okrepitev poskusov za izkoreninjenje zloglasne mafijske združbe Cosa Nostra. Vendar pa Bene-

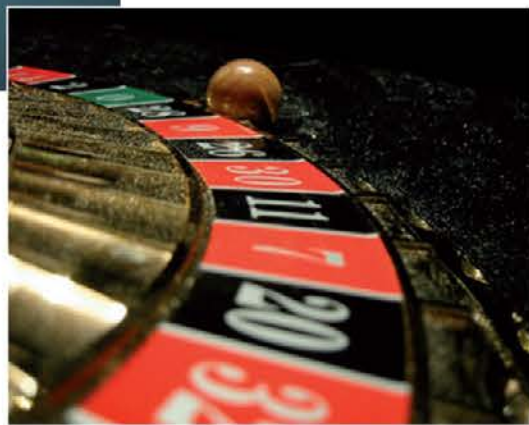
dikt XVI. v svoji pridigi ni neposredno nagovoril mafijcev, kot je to storil njegov predhodnik papež Janez Pavel II. Ta je leta 1993 med pridigo v bližini mesta Agrigento od mafijcev zahteval, naj se "spreobrnejo ali pa bodo trpeli božji srd". Benedikt XVI. je med mašo omenil tudi duhovnika Pina Puglisi, ki je bil ustreljen leta 1993, v svojih pridigah pa je pogosto govoril proti mafiji.

pod pogojem, da se spremeni zakonodaja (znižanje davkov za igralnice, lastništvo), v izgradnjo megaigralnice na Goriškem vložiti milijardo evrov? Se bo sedaj to uresničilo na drugačen način?

Na javni razpravi o strategiji razvoja igralništva 6.9.2010, ki jo je organiziralo Ministrstvo za finance in je potekala ob prisotnosti predsednika vlade, so se mi zdele zanimive ocene g. Maksa Tajnikarja, ki je govoril o zasičenosti trga z igrani na srečo ter o dejstvu, da veliko število igralnic, se pravi konkurenca, na kakovost prirejanja iger na srečo ni vplivala pozitivno. Problematična na javni razpravi so se mi zdela stališča predsednika vlade, dr. Boruta Pahorja. V zvezi z njegovimi stališči se po moje postavlja temeljno vprašanje, ne le njegovega, ampak našega odnosa do iger na srečo. Zanimivo je, da g. Pahor vedno znova ponizno ponavlja, da ni strokovnjak na področju igralništva, istočasno pa je njegovo stališče jasno: zavzema se za nadaljnji razvoj igralništva v Sloveniji in trdi, da je v zvezi s tem v Sloveniji preveč dvomov in "zmrdovanja". Kako je njegovo zavzemanje lahko tako evforično in tako ponižujoče do civilne družbe, ki je končno

dejavnost, ki jo bomo še naprej opevali, oboževali in spodbujali, ali pa je to moralno sporna dejavnost, podobno, kot je moralno sporna tobakna industrija? Čeprav je prodaja tobaka legalna dejavnost, država od te dejavnosti pobira davke, končno mora v državno blagajno od nekod priti denar za zdravljenje raka na pljučih in za druge bolezni, ki jih tobak povzroča. Na škaticah za cigarete pa piše, da tobak škoduje zdravju. Čeprav bodo kadilci rekli, da kajenje pomirja in je užitek, pa nihče kajenja, prav tako ne alkoholizma, ne poveljuje. Vsi smo prepričani, da gre za nezdravo razvado in zasvojenost. Zakaj v primeru igralništva ravnamo drugače? Tudi igralništvo je, čeprav je legalna, moralno sporna dejavnost. Zakaj na jumbo plakatih in velikih reklamah, ki vabijo v igralnice, pri reklamah igralnic na lokalnih TV, na oddajah o celi vrsti iger na srečo na nacionalni TV ni napisano: "Igralništvo lahko vodi v zasvojenost, bankrot in samomor"? Naloga vlade je, da igralništvo kot

ne posledice igralništva poskrbi tudi na TV oddajah in velikih reklamah. V zvezi s tem se postavlja tudi vprašanje ponavljajočih se pridig, da igralništvo pozitivno vpliva na turizem in druge dejavnosti. Ali za to trditev obstajajo dokazi? Kaj pa, če igralništvo s svojimi dampinškimi cenami in kanibalistično naravnostjo uničuje klasični turizem, malo podjetništvo in družinsko podjetništvo, uvaja monokulturo in s tem v odvisnost spravlja celotne regije? Koordinacija za omejevanje igralništva je dala predlog, da vlada Uradu za varstvo konkurence pošlje pobudo za presojo skladnosti igralniške industrije z Zakonom o varstvu konkurence. Je vlada ta korak naredila in široko javnost seznanila z ugotovitvami? Končno, če imamo igral-

ništvo, evropska komisija in druge institucije EU letos temu vprašanju namenijo še posebno pozornost. Kako se lahko EU sploh tako imenuje, če je v tej "skupnosti" tako veliko število revežev, ki živijo na obrobju družbe? V revščino pa so padli tudi zato, ker jih je preslepila potrošniška družba, ker niso znali ravnati z denarjem, ker so z lahkoto odpirali kredite, ki jih sedaj ne morejo vrniti, ker so svoj denar zaigrali v igerah na srečo...

Rešitev revščine ni predvsem in le v tem, da bodo dobrodelne ustanove, kot so Karitas, Rdeči križ in Rdeča žoga, delile še več pomoči, odpirale še več zavetišč za brezdomce. Predvsem je potrebno spremeniti našo miselnost in kulturo, stil življenja, ugotoviti je potrebno "napake" naše družbe in spremeniti politiko. Da, danes zmagujejo tisti politiki, ki se nimajo časa srečati z reveži, je poraz te politike. Filozof Levinas pravi: "Obraz revežev je avtoriteta"! Država mora skrbeti za vse sloje ljudi, predvsem pa mora biti pozorna na reveže. Oblast se tudi ne bi smela "zmrdovati" nad civilno družbo in o zadrževah, kot je igralništvo, odločati sama ali celo v nasprotju s civilno družbo.

Bogdan Vidmar

Kratko razmišljanje Med prejeto in posredovano vero

Ko kdo izrazi svojo vero, ne pomeni, da na ulici trobi, da je veren, ampak, da po veri živi tam, kjer je. Ob tem pa bi rad opozoril na trenutek, ko se srečamo z nekom, ki ni pripravljen sprejeti tega dela našega življenja ali spoznanja, da sem veren, on pa ni. Še vedno obstaja strah, da bi veren človek skušal spreobrniti nevernika. To ne bi smel biti naš namen, ker bi s tem tistega, ki se nam je približal, oddaljili od nas. Ko pa nekdo najprej spozna, kdo sem in da nimam tega namena, potem postane takšen človek pripravljen tudi na verski pogovor. Na kakšen način naj bi izražali svojo vero? Najlažje je, če nas nekdo začne spraševati. Od kod imate to energijo? Kje dobite moč za to in to? "Če Bog obstaja, zakaj je dopustil to in to"? Odgovor je lahko ta: "Če Bog obstaja, je zmožen vsega, drugače ne bi bil Bog. Jaz verujem, da je. Ni se vam treba strinjati z mano"! Pogovor lahko zasukamo v tisti del, ko

odkrivamo srečne trenutke, ki jih doživljamo v vsakdanjiku. Vsem, ki so do vere skeptični, lahko v pogovoru mimogrede pripomnimo: "Veste, tudi če Boga ni, bi mi ne prinašal to, kar čutim, da je"! Skoraj pri vsakem človeku so trenutki, ko se v njem sproži trenutek osebne radovednosti in zapazi vrzel med vednostjo in verskim področjem. Pri tistih, ki jim je vera ostala na ravni otroštva, se bodo le s težavo znašli z vprašanji odraslosti. Po drugi strani pa vemo, da številni otroci zrastejo, ne da bi jim kdo kdaj povedal, da jih Bog ima rad! Ko se kdo v življenju uveljavi, običajno pove, kdo je, kaj dela, ne zahteva na od sogovorca, da bi bil tudi on tak. Ko nekomu povemo, da verujemo v Boga, ne naredimo tega zato, da bi tudi on veroval v to, kar mi, pač pa, da bi spoznal svojo vero. Ob tem se počuti svobodni in le tako mi lahko prisluhne. Vse to za zahteva od nas veliko potrpežljivosti.

Ambrož Kodolja

Poslanica papeža Benedikta XVI. za 26. svetovni dan mladih (1)

"Ukoreninjeni in sezidani v Kristusu ter utrjeni v veri" (Kol 2,7)

Dragi prijatelji, pogosto mislim na svetovni dan mladih v Sydneyju leta 2008. Tam smo doživeli velik praznik vere, med katerim je Sveti Duh obilno deloval in ustvaril globoko sožitje med udeleženci, ki so prišli z vseh koncev sveta. To srečanje, kot tudi vsa ostala srečanja do tedaj, so obrodila obilne sadove v življenju mnogih mladih in vse Cerkve. Sedaj pa se oziram že v naslednji svetovni dan mladih, ki bo avgusta 2011 v Madridu. Že leta 1989, nekaj mesecev pred zgodovinskim padcem berlinskega zidu, se je romanje mladih ustavilo v Španiji, v Santiagu de Compostela. Sedaj smo se v trenutku, ko mora Evropa znova najti svoje krščanske korenine,

dogovorili za srečanje v Madridu na temo: "Ukoreninjeni in sezidani v Kristusu ter utrjeni v veri" (Kol 2,7). Zato vas vabim na to tako pomembno srečanje za Cerkve v Evropi in vesoljno Cerkve. Želim, da bi vsi mladi, bodisi tisti, ki verujejo v Jezusa Kristusa, kot tudi tisti, ki oklevajo, dvomijo ali ne verujejo Vanj, lahko doživeli to izkustvo, ki je lahko odločilno za njihovo življenje: izkustvo Gospoda Jezusa, ki je vstal in živi, ter njegove ljubezni do vsakega izmed nas.

1. K virom vaših najglobljih hrepenenj

V vsakem času, tudi v naših dneh, številni mladi čutijo globoko željo, da bi medosebne odnose živeli v resnici in solidarnosti. Mnogi kažejo željo po gradnji

pristnih prijateljskih odnosov, po spoznavanju prave ljubezni, po ustanovitvi enotne družine, po doseganju osebne stabilnosti in resnične varnosti, ki bi lahko zagotovila vedro in srečno prihodnost. Iz svoje mladosti vem, da stabilnost in varnost nista vprašanji, ki bi zaposlovali mlade. Vprašanje delovnega mesta in s tem vprašanje varnosti je velik in nujen problem, toda mladost

kljub temu ostaja obdobje, v katerem mladi iščejo višje življenje. Če pomislim na svoja takratna leta, se preprosto nismo hoteli izgubiti v normalnosti meščanskega življenja. Hoteli smo doseči to, kar je velikega, novega. Hoteli smo najti življenje samo v njegovi brezmejnosti in lepoti. To je bilo seveda odvisno tudi od dru-

gih okoliščin. V času nacionalsocialistične diktature in med voj-

no nas je prevladujoča oblast tako rekoč 'priprla'. Zato smo hoteli ven na prosto, da bi vstopili v širono možnost biti človek. Verjamem, da je težnja po presenjavanju običajnega v določenem smislu prisotna v vsakem rodu. Želeti si nekaj več od ustaljenega vsakdana varne službe in hrepeneti po tem, kar je resnično velikega, je sestavni del mladosti. Ali gre morda pri tem le za prazen sen, ki izpuhti, ko odrastemo? Ne, človek je zares ustvarjen za to, kar je velikega, za neskončno. Vsaka druga stvar je nezadostna. Sveti Avguštin je imel prav, ko je rekel, da je naše srce nemirno, dokler se ne spočije v Tebi. Največja življenjska želja je znamenje dejstva, da nas je ustvaril

On, s katerim smo 'zaznamovani'. Bog je življenje, zato vsako bitje teži k življenju. Še na edinstven in poseben način pa človeška oseba, ustvarjena po Božji podobi, hrepeni po ljubezni, veselju in miru. Zato razumemo, kako protislovno je izganjanje Boga, da bi človeku omogočili življenje. Bog je vir življenja! Izločiti ga, pomeni ločiti se od tega vira in se neizogibno odpovedati polnosti in veselju: "Stvar brez stvarnika izgine v nič". Današnja kultura ponekod po svetu, zlasti na zahodu, teži k izključevanju Boga ali k obravnavanju vere kot zasebne zadeve brez kakršnega koli pomena za družbeno življenje. Medtem ko skupek vrednot, ki predstavljajo temelj družbe (npr. smisel dostojanstva človeške osebe, solidarnost, delo, družina), prihaja iz evangelija, ugotavljamo neke vrste "zaton Boga", pozabljenje, če ne naravnost zavračanje krščanstva in zanikanje prejetega bogastva vere, pri čemer obstaja nevarnost izgube svoje globoke identitete.

Na Teharjah so se spomnili žrtev povojnih pobojev

“Potrebna je nova drža, ki... preseka začarani krog sovražnosti!”

Nova Slovenska zaveza je minulo nedeljo na Teharjah pripravila spominsko slovesnost v spomin na žrtve povojnih pobojev. Predsednik zaveze Anton Drobnič je v svojem nagovoru povedal, da letos mineva 20 let, ko se je slovenska vlada odločila postaviti primeren spomenik teharskim žrtvam, ki pa danes že razpada in je potreben popravi. Po Drobničevih besedah po dolgih letih in velikanskih stroških na kraju nekdanjega taborišča na Teharjah danes stoji betonski kolos, eden največjih spomenikov v državi, ki pa nima vidnega napisa, da je bilo tukaj leta 1945 prisilno taborišče, je poročala STA.

“Ni pa samo med največjimi, zanesljivo je tudi na najbolj neuglednem, najbolj onesnaženem kraju med grozečim jezerom strupene industrijske gnojnice in hribi komunalnih smeti. Je tudi na najbolj skritem, povsem neobljudenem kraju, viden samo iz neposredne bližine in od nikoder drugod”, je dejal Drobnič. Po njegovi oceni so Teharje tudi po 20 letih slovenske samostojnosti ostale sramotno anonimne, kot je uradno povsem anonimni tudi Kočeviski Rog in 600 drugih morišč po vsej Sloveniji. Po Drobničevih besedah resnica nikoli ne umre. Zato se moramo še naprej spominjati pomorenih bataljonov Slovenske narodne vojske. “Samo z resnico o preteklosti bomo razumeli sedanje stanje in bomo znali odločiti o prihodnosti”, je še dejal.

Na Teharjah so med drugo sve-

točno vojno Nemci zgradili vojaško taborišče, ob koncu vojne pa so tam zaprli ujetnike, ki so sodelovali pri obrambi Celja. Po koncu vojne je bilo taborišče krajši čas opuščeno. Ponovno je začelo delovati konec maja 1945, ko so vanj namestili domobrance in nekatere civiliste, ki so se zatekli v zavezniška taborišča na avstrijskem Koroškem. Konec maja 1945 so komunistične oblasti v taborišče na Teharjah pripeljale Rupnikov bataljon, v prvih dneh

ja... Ko vzamemo v roke knjigo Grobovi na Štajerskem in druge vire, preprosto ne moremo doumeti, da se je v Sloveniji, v tej prijazni deželi na sončni strani Alp, v tej deželi prijaznih in veselih ljudi, moglo kaj takega zgoditi, da je možno takšno zlo in nasilje, ki se je zgodilo na tem kraju...

V prvem berilu smo poslušali preprosta izjava, ki nas je povabil, da se povzpemo na Gospodovo goro, da nas bo poučil o svojih potih, da

zločinov...

Ko si prizadevamo za spravo, moramo najprej poudariti, da sprava nikoli ne zanika resnice. Za spravo ob zanikanju resnice se navdušujejo tisti, ki so povzročili nasilje ali krivice. Le-ti poskušajo prikriti trpljenje žrtev, ga ignorirati ali prekriti z betonskimi ploščami, pregradami ali z industrijskimi odpadki. Jezus v današnjem evangeliju pravi: “Vsak, kdor dela hudo, luč sovraži in ne hodi k luči, da bi se ne odkrila njegova dela” (Jn 3,20). Zatiskanje oči pred preteklostjo samo podaljšuje trpljenje in nasilje nad žrtvami se na neki način nadaljuje. Jezus nas v govoru na Gori vabi na drugačno pot, ko pravi: “Slišali ste, da je bilo rečeno: oko za oko in zob za zob. Jaz pa vam pravim: Ne upirajte se hudobnežu, ampak, če te kdo udari po desnem licu, mu nastavi še drugo” (Mt 5,38). Jezus ni naivnež.

Ne zahteva pasivnosti, niti tega, da bi se moral odpovedati boju proti zlu in krivici. Pove le to, da vračanje zla z enakim zlom, četudi v imenu pravičnosti, ne spremeni človeške družbe. Potrebna je nova drža, ki ustvarja nekaj novega in preseka začarani krog sovražnosti. In ta novost, to presekanje začaranega kroga sovražnosti je navzoča prav v odpuščanju...

Prav zato smo priromali na ta sveti kraj, da bi stopili na novo pot za novo prihodnost. Potrebna je luč in moč Svetega Duha, ki se rojeva v molitvi. Zato bomo molili za žrtve, ki so pokopane na tem kraju in po drugih grobiščih naše domovine...”

junija 1945 pa še približno 3000 domobrancev. Po ocenah je Slo skupaj za okoli 5000 ljudi, ki jih je povojna oblast brez sojenja usmrtila mesec ali dva po koncu druge svetovne vojne v Evropi. Celjski škof Stanislav Lipovšek je med mašo med drugim dejal: “Ko smo vstopili na ta, s trpljenjem in krvjo žrtev posvečen prostor, nas je sprejelo dovolj vidno in žal, še ne dokončano spominsko obeležje. Posebej izstopa visoko dvignjen odprt venec spomina, ki je po izpovedi arhitekta lahko simbol smrti in večnosti, pa tudi prisposoda trnove krone trpljenja in mučeništva ali kot črka omega tudi simbol zmage in poveličan-

bomo hodili po njegovih stezah. In katere so te Gospodove steze? Izjava nadaljuje: “Svoje meče bodo prekovali v lemeže in svoje sulice v vinjake” (Iz 2,4). Po naše povedano, namesto orožja, ki seje smrt, bomo proizvajali kmetijske stroje, ki prinašajo blaginjo. Pa ne samo to, ta stavek, ki je napisan tudi v avli palače Združenih narodov, pomeni tudi to, da je treba vedno znova stopiti na pot sprave in odpuščanja. “Ni miru brez sprave, ni sprave brez odpuščanja”, je v novoletni poslanici za mir zapisal papež Janez Pavel II. (1978-2005), ki je tudi sam bridko okusil sadove trpljenja in posledice medvojnih in povojnih

vam za pomoč in katere dejavnosti nudite?

“Deus caritas est” je bil moto prve papeške enciklike in mi hočemo nadaljevati v tem duhu. Mi imenujemo naše dejavnosti “operae signum”. Opere so dejavnosti, signum je neko znamenje, ki spominja na nekaj drugega in nima cilja v samem sebi. Mi ne delamo zaradi dela samega ali za nas, mi hočemo najprej vzgajati skupnost, hočemo pritegniti

jim nuditi vsega, od hrane in postelje do obleke. In to brez državne finančne pomoči. V mestu imamo dve stavbi s približno štiridesetimi mesti. Poleti smo morali sprejemati veliko več ljudi; včasih je bilo v eni noči v teh dveh stavbah tudi 130 beguncev. Nismo mogli pustiti na cesti raztrganega, lačnega in utrujenega človeka, ki je trkal na vrata v nočnih urah. Žal, italijanski zakon dovoljuje tudi to; veliko beguncev, ki so jih odgnali ali niso našli pravice pri državni strukturi, je ostalo na cesti. Kot Caritas imamo po župnijah veliko podružnic, ki prav tako nudijo pomoč revnim; tudi te so pomembne. Sodelavci Caritas po župnijah odkrivajo na svojem območju socialne stiske in spodbujajo širšo javnost in državne ustanove tako, da predlagajo možne rešitve ter po svojih močeh pomagajo in sodelujejo v širšem družbenem procesu boja proti revščini in socialni izključenosti.

V tem letu imamo še nekaj drugih pobud: npr. delovanje društva Onlus, ki podpira posameznike in družine, ki iščejo stanovanje. “Sprar” je že aktiven projekt, po katerem politično preganjene osebe lahko dobijo začasno stanovan-

je tudi pri nas. Na razpolago imamo 15 mest. Naša Caritas je tudi članica mednarodne Caritas; sprejema njena načela delovanja, usklajevanja in sodelovanja ter povezuje goriško Caritas z mednarodnimi nevladnimi organizacijami na dobrodelnem in človekoljubnem področju. Z njimi načrtujemo akcije mednarodnega pomena in spremljamo njihov potek. Sodelujemo pri odpravljanju posledic revščine po svetu ter podpiramo socialne projekte v tretjem svetu. V tem trenutku imamo več projektov predvsem na področju šolstva v Pakistanu, Guatemali, Nikaragui in Makedoniji. Skupaj z uradi EJK smo omogočili gradnjo prve mlekarne v Kongu.

Kateri so po vašem novi izzivi za Caritas?

Izzivov je veliko, ker je upadanje vere prineslo zapiranje oseb v ožji krog. Zmanjkalo je prostovoljno delo mladih, ki je bilo vedno osnovni način delovanja naše Caritas. Zaradi tega smo v težavah. Izziv je prav ta, da prebudimo novo evangelizacijo, iz katere, upamo, da bo zraslo nekaj novega. Družba ni več takšna, kakršna je bila pred desetimi leti, in mislim, da bo vedno več ubogih, trpečih in zavrnjenih, za katere bo moral vsak kaj napraviti, drugače bo zahodna družba razpadla.

Zahvalujem se vam za pogovor.

Karlo Nanut

POGOVOR Direktor goriške Caritas Paolo Zuttion

“Vse ljudi dobre volje hočemo pritegniti k sodelovanju”

Sveti oče je na svojem zadnjem potovanju po Veliki Britaniji večkrat poudarjal nujnost iskanja etičnih vrednot, ki bi znale biti izziv tudi v finančnem in političnem svetu. Ob misli na to smo obiskali direktorja goriške Caritas Paola Zuttiona na novem sedežu na trgu sv. Frančiška in mu zastavili nekaj vprašanj.

Kakšna ustanova je pravzaprav Caritas?

Caritas je eden izmed organov naše dekanije in njen cilj ni le nenehno dajanje ljudem v stiski. Caritas ima kot prvi cilj - “missio” - to, da vzgaja krščansko skupnost v pričevanju za evangeljsko ljubezen in udeležanje te ljubezni. Krščanska skupnost temelji na treh razsežnostih pastorale in zato se njeno delovanje deli v oznanjevanje, bogoslužje in služenje, toda tako, da je med njimi vedno popoln pretok. Vsaka od teh razsežnosti ima svojo vsebino in način delovanja: oznanjevanje je vzgoja otrok, mladine in odraslih h krščanski veri, bogoslužje je obhajanje skrivnosti Jezusa Kristusa in služenje, ki ima predvsem vzgojno nalogo,

uči kristjane pričevati za evangeljsko ljubezen. Seveda jo mora tudi udeležati. Zato se Caritas vedno in povsod zavzema, da je človekovo dostojanstvo v osrčju načrtovanja socialnih, ekonomskih in drugih politik države ter tudi v osrčju oblikovanja pastoralnih smernic katoliške Cerkve. Človekovo dostojanstvo je neločljivo povezano s človekovimi pravicami, ki so utemeljene v zakonih.

Katero je glavno sporočilo nove enciklike “Caritas in veritate” Benedikta XVI.?

Prav to, da mora biti v vsaki socialni in ekonomski realnosti prisotna moč daru, ki ne pomeni dati bližnjemu le tega, kar imaš odveč, ampak pomeni, da moramo pričevati za Kristusa. Novost kristjana je v tem, da je po Bogu ustvarjen v pravičnosti in svetosti, da je ljubezen kot vez popolnosti tista, ki ga določa. Dar pomeni predvsem, da kristjan uresničuje socialno pastoralno poslanstvo Cerkve s tem, da pričuje za evangeljsko ljubezen in jo udeležanja tako, da pomaga vsakemu človeku v stiski, zagovarja za postavljene, gradi pravičnejšo

družbo in sodeluje z drugimi karitativnimi in socialnimi organizacijami v Cerkvi in družbi. Enciklika Benedikta XVI. je dala gotovo novo energijo, da se ne predajamo obupu zaradi težav sodobnega sveta.

Nova enciklika govori tudi o realnosti, ki bi povežala privatni sektor in javni...

Seveda. Mi smo se vedno trudili in vedno gojili čut sprejemanja različnih darov in poti služenja, spoštujemo znanje in izkušnje drug drugega, si medsebojno pomagamo in skušamo usklajevati svoje delo z delom drugih državnih, socialnih in ekonomskih ustanov. Zato sodelujemo z občinskimi socialnimi delavci, zdravniki v bolnišnici, s psihologi, z zapornišskimi varstveniki, s policaji itd. Z njimi skušamo splesti mrežo, ki bi vse združevala kot enakopravne partnerje.

Kdo se predvsem obrača k

vse ljudi dobre volje k sodelovanju. V zadnjih časih imamo veliko dejavnosti: tako na primer nudimo pomoč beguncem, ki ne morejo dobiti pomoči v državni strukturi v Gradišču. Od poletja do zdaj smo sprejeli nad 1300 ljudi in

Kratke

Na prvi jesenski seji ZSKP o Koroških dnevih na Primorskem in Cecilijanki

Upravni odbor Zveze slovenske katoliške prosvete se je po poletnem premoru zopet sestel na torek, 28. septembra. Glavni točki dnevnega reda so bili Koroški kulturni dnevi na Primorskem ter pevska revija Cecilijanka.

Od 18. do 28. oktobra bodo potekali 14. Koroški dnevi na Primorskem. V tem času nas bodo obiskali naši rojaki iz Koroške in se predstavili z raznolikim programom. Na Goriškem bodo naslednje prireditve: v torek, 19. oktobra, ob 18. uri bo v prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž odprtje likovne razstave slikarja in pesnika Gustava Januša, v četrtek, 21. oktobra, ob 17. uri bo v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž srečanje glasbenih šol, v soboto, 23. oktobra, bodo na vrsti gledališniki KPD Planina - Sele s komedijo Slavomirja Mrožka Policija. Predstava bo v župnijski dvorani v Štandrežu ob 20.30. Iste dne bodo v jutranjih urah na slovenskem višješolskem središču v ulici Puccini nastopili mladi igralci skupine Sanjelovci PD Danica iz Št. Primoža s predstavo Koroško kolo. Najmlajši gledalci bodo lahko v ponedeljek, 25. oktobra, prisostvovali lutkovni predstavi Črke v produkciji Krščanske kulturne zveze iz Celovca.

Letošnja Cecilijanka bo 52. po vrsti in bo v soboto, 20., in nedeljo, 21. novembra, v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Posvečena bo goriškemu skladatelju Emilu Komelu ob 50-letnici njegove smrti. Poleg domačih zborov bodo nastopili tudi zbori iz Slovenije in Koroške.

Festival poezije Absolute Poetry v Trziču

Minuli teden je bil v Trziču peti festival poezije Absolute Poetry, ki se mu v prihodnosti obetajo težki časi, saj ga je Dežela črtala iz seznama prejemnikov denarnih sredstev. Vsekakor tudi tokrat na festivalu

niso pozabili na slovensko narodno skupnost v Italiji, saj je bila v sredo, 29. septembra, okrogla miza, na kateri so Paolo Cantarutti (Radio Onde Friulane), Lello Voce (direktor festivala), Jurij Paljk (odg. urednik našega tednika) in Mary Barbara Tulusso (pesnica in založba Mondadori) spregovorili o bogastvu različnih jezikov naše dežele.

Mladinski dom / Tečaj angleščine

V Mladinskem domu se je končala intenzivna dvotedenska jezikovna delavnica angleškega jezika "Magic English", ki jo je Mladinski dom organiziral za svoje gojence v sodelovanju s študijskim centrom Melanie Klein. Tečaj je vodila izvedenka na jezikovem področju, Ivana Šolc. Skupina radovednih osnovnošolcev je na igriv način spoznavala osnove angleškega jezika in izdelala svoj prvi angleško-slovenski slovarček. Otroci so spoznali jezik preko tehnik nevrolingvističnega programiranja, in sicer preko zabavnih in logičnih iger ter barvanja mandal. Skupina srednješolskih otrok pa je ob začetku šolskega leta osvežila svoje znanje in ga tako utrdila. Mladi tečajniki so ponovili slovnicična pravila, obogatili svoj besedni zaklad in osnovne pogovorne vzorce. Tečaj je bil posebno prilagojen obema starostnima skupinama, tako da so prav vsi lahko uspešno spremljali program in od njega odnesli čim več.

Veronika je ob koncu tečaja povedala, da ji je bil zelo všeč, ker je angleščina veliko več kot le šolski predmet, saj je ključnega pomena pri razumevanju besedil vseh mogočih pesmi in na počitnicah, da se lahko sporazumeva s prijatelji, ki prihajajo z različnih koncev sveta; Erik pa se je tako navdušil, da je rekel, da je angleščina postala njegov najljubši predmet. / MŠ

Pobude v Michelstaedterjevem letu

Nadaljujejo se pobude z bogatega sporeda ob 100-letnici smrti goriškega pesnika in filozofa Carla Michelstaedterja. V programu, ki so ga osnovale številne javne in zasebne institucije, je med drugim dokumentarna razstava o umetnikovi zapuščini v galeriji Mario Di Iorio v prostorih državne knjižnice z naslovom "Le carte del Fondo Michelstaedter. Appunti per una storia", ki so jo zaradi zanimanja obiskovalcev podaljšali do 9. oktobra (na ogled je med 10.30 in 18.30). Prejšnji teden so na pokopališču v Rožni dolini, kjer je pokopan, predstavili restavratska dela grobnic Carla, očeta in brata, 15. oktobra pa naj bi na križišču med Raštelom in cesto, ki vodi na grad, odkrili njegov bronasti kip. 17. oktobra bo na sedežu Fundacije Carigo odprtje razstave "Far di se stesso Fiamma", 24. t. m. pa programu zgodovinsko-kulturna ekskurzija E'StoriaBus po krajih, ki so bili ljubi Michelstaedterju, 3. novembra pa njemu posvečen glasbeno-poetični večer v Verdiju.

PD ŠTANDREŽ Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

Beži zlodej, baba gre!

Oborniki Prosvetnega društva Štandrež s predsednikom Markom Brajnikom so lahko upravičeno zadovoljni, saj so za abonma ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2010, ki letos slavi okroglo, deseto obletnico, oddali vse razpoložljive sedeže v domači dvorani župnijskega doma Anton Gregorčič in jim je žal, da so se morali odreči marsikateremu gledalcu, ki bi si bil želel kupiti abonma. Dvorano bi bilo pač treba zvečati! V brk poklicnim gledališčem gledalci zmeraj raje zahajajo na ogled predstav ljubiteljskih gledaliških skupin, ki se očitno s svojimi uprizoritvami znajo bolj neposredno približati občinstvu in jim v preprosti, doumljivi govorici prikazati košček vsakdanjega življenja skozi prizmo humorja. Tako je bilo tudi v nedeljo, 3. oktobra, ko se je še kar sončno popoldne nagibalo k večeru in je v popolnoma zasedeni štandreški dvorani zavel humoristični veter. Priklicali so ga Kraški komedijanti Kulturno športnega društva Šator iz Štorij, ki so v režiji Bojana Podgorška uprizorili njegovo narečno komedijo v 14 slikah z zelo povednim naslovom Beži zlodej, baba gre! (povzel jo je po motivih istoimenske zbirke

kraških pripovedi, ki sta jih l. 1993 izdali Danila Kocjan in Jelka Hadalin). Zdi se, da ženske lahko prelisičimo celo pekleniška, saj je o tem prepričan tudi štandreški župnik Karel Bolčina, ki je dejal, "da hudič pride babi le do kolena", kot je hudomušno posredoval njegove besede Božidar Tabaj, duša in perpetuum mobile dramskega odseka PD Štandrež, ko se je v pozdravnih besedah zahvalil gledalcem za množičen odziv in se jim opravičil, ker je že takoj na začetku prišlo do zamenjave v programu. Igralcu Amaterskega gledališča DPD Svoboda iz Loške doline se je zgodila nezgoda, zato so prireditelji uvodne akorde zauzpali Kraškim komedijantom, ki so se predstavili z veseloigro v ljudskem slogu, odsliskavajočo nekdanje življenje na vasi. V njej so protagonisti dva "zrela" zakon-

nik, kar precej zaverovan v svojo avtoriteto in neoporečnost, ter nalaga pokoro moškima, pa tudi ženskama. Na koncu se sicer pokaže tudi njegova ranljivost. Igralci Branko Kocjan, Marko Kosmač, Leda Kocjan, Lidija Uršič in Bojan Podgoršek so s sproščeno igro ter z živahno karakterizacijo svojih likov

večkrat spravili v smeh gledalce in bili deležni toplega sprejema in burnega ploskanja. Zdi se, da publike nista motila razvlečenost uprizoritve (trajala je približno dve uri!) in upočasnjen ritem med prizori, ki sta jih uvajala harmonikarja Andrej Gropajc in Ludvik Žiberna z igranjem znanih ljudskih pesmi, ki so poudarjale ljudski značaj igre. Kraški komedijanti so to predstavo odigrali že stokrat in z njo opravili

Foto M. Brajnik

tud uspešno tritedensko gostovanje po Avstraliji; med rojake so ponesli slovensko besedo in košček življenja na vasi, kakršno je bilo konec devetnajstega ali v začetku dvajsetega stoletja (to so odsliskovali tudi kostumi, sicer ne povsem dosledno), ko je bil župnik na vasi avtoriteta.

Iva Koršič

Otroške urice v Feiglvi knjižnici
Slonček Elmer je uvedel srečanja s pravljico

Ko se brezskrbni poletni dnevi prevesijo v zlato jesen, ki med mnogimi darovi prinaša učencem tudi novo šolsko leto z učnimi skrbmi in napori, se, kot z dotikom čarobne paličice, mladinska soba Feiglve knjižnice v Gorici prepoji s pravljicnimi ozračjem. Ta čarobni nadih darujejo najmlajšim obiskovalcem knjižničarke Luisa, Breda in Martina, dobre vile, ki s pravljicnimi srečanja želiho priklicati v knjižnico čim več malčkov in vzbuditi v njih ljubezen do knjig in seveda do slovenskega jezika, ki je žal med mladimi pri nas zmeraj bolj reven in prepojen s tujimi izrazi in spake-drankami.

Vabilo na prvo otroško urico v letošnji sezoni, v ponedeljek, 27.

septembra, je sprejelo 25 otrok, ki so lepo sodelovali, ko je Martina Šolc, vzgojiteljica in sodelavka v raznih društvih in knjižnicah, pripovedovala zgodbo o pisanem slončku Elmerju. Malčkom je tudi s pesmijo in plesom pripovedovala pravljico o svojevrsnem slončku in njegovih do-

godivščinah. Ob njeni pomoči so otroci barvali, lepili in se lepo imeli. Knjižničarke so malim udeležencem pravljicne urice pripravile majhne kartonaste slončke z luknjicami, skozi katere so se z lahkoto zrinili otroški prstki in tako kar med izvajanjem pripovedovalke živahno soustvarjali pripoved. Ob koncu so lahko, kot vselej, izbrali najljubšo slikanico in jo odnesli domov, kjer jo bodo prelistavali in jo v družbi staršev, starejše sestre ali brata... tudi prebirali. Pravljicna srečanja, namenjena otrokom od treh do sedmih let, to je tisti rosní dobi, ko mali navihanci z zvedavostjo in radovednostjo vsrkavajo vase vse, kar vidijo, slišijo in opažajo, se bodo zvrščale vsak drugi ponedeljek. Naslednja otroška urica bo 11. oktobra ob 17. uri. Pristno vabljeni vsi cicibani, ki kot tisti znani iz Župančičeve pesmi "čitajo dan na dan"...

IK

A. Gadjevi in G. Guarrera v tržaškem Verdiju
Odlična mlada pianista v prestižni dvorani

Številni poslušalci so v ponedeljek, 27. septembra, z dolgimi aplavzi pozdravili nastop dveh mladih pianistov v komorni dvorani tržaškega Verdija. Petnajstletni Alexander Gadjevi in devetnajstletni Giuseppe Guarrera sta oblikovala tretji od šestih glasbenih večerov, ki jih je letos združenje Chamber Music ponudilo v ciklusu Klavirskega festivala. Oba se šolata na goriškem Centru Emil Komel pod mentorstvom priznanega glasbenika Sijavuša Gadjeva. Alexander bo letos opravil srednjo stopnjo, Giuseppe pa je lani odlično diplomiral na tržaškem konservatoriju. Prvi je zaigral Alexander, in sicer dve krajši skladbi P. I. Čajkovskega in zaključil z obsežnimi in zahtevnimi Schumannovimi Simfoničnimi

etudami. V drugem delu je Giuseppe Guarrera najprej ponudil Chopinovo Polonezo v fis molu op. 44 in sklenil s Sonato št. 7 Sergeja Prokofjeva. Mlada pianista sta suvereno odigrala svoj program in razkrila vse svoje bogate glasbene potenciale. Glasbene umetnine so v njunem iskrenem poustvarjanem elanu polno zaživele in se dotaknile src vseh prisotnih, tudi zahtevnih ušes rednih obiskovalcev glasbenih do-

godkov v tej prestižni dvorani. Lep uspeh in vzpodbuda za mlada glasbenika, njunega

mentorja in tudi za goriško glasbeno šolo, ki je spet dokazala, da je prerasla ozeke zamejski okvir in da lahko spregovori tudi na odrih, ki sicer sprejemajo le uspešnike iz svetovne glasbene scene. Alexandra čakajo v oktobru še trije nastopi - Postojna, Ljubljana, Maribor - kot dobitnika prve nagrade na lanskem Temsiju. Giuseppe pa je pred odgovorno preizkušnjo uglednega klavirskega tekmovanja, ki bo potekalo v mesecu novembru.

ARS

DRUŠTVO ARS

Vljudno vabi na odprtje razstave

12. FOTOSREČANJE

Razstavljali bodo fotografi Silvan Pittoli, Damijan Vidic in Simon Zamar

Galerija Ars na Travniku, Gorica
Četrtek, 7. oktobra 2010, ob 18.30

KC BRATUŽ **Koncert: Godalni kvartet Calisto in Aleksandra Pavlovič**

Za začetek odlični mladi slovenski glasbeniki

Koncertno sezono 2010-2011, ki jo prireja Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov, so v četrtek, 30. septembra, v veliki dvorani goriškega kulturnega hrama uvedli - v okviru Kogojevih dni - mladi virtuoz Godalnega kvarteta Calisto in pianistka Aleksandra Pavlovič. Začetek torej v znamenju mladostne odličnosti!

Godalni kvartet - sestavlja jo prva violina Matjaž Porovne, 2. violina Alenka Semeja, viola Yasumichi Iwaki in čelist Primož Zalaznik - je začel svojo pot l. 2003, ko so se štiri diplomanti ljubljanske glasbene Akademije združili z željo, da bi muzicirali v tej klasični, in vendar zahtevni komorni skupini. Svojo pot je začel na Glasbenem juliju na Obali 2003, na taboru za mlade slovenske talente, nadaljeval pa na ljubljanski Akademiji s prof. Tomažem Lorenzom. Danes ima za sabo vrsto uspešnih nastopov na pomembnih koncertnih odrih v Sloveniji, Hrvaški, Italiji in Nemčiji, pa tudi nagrad in odličij. V Berlinu se je izpopolnil pri svetovno uveljavljenem mentorju za godalni kvartet Eberhardu Feltzu. L. 2006 so

štirje glasbeniki za izredne dosežke prejeli študentsko Prešernovo nagrado, snemali so tudi za RTV Slovenija. Trenutno se izpopolnjujejo pri prof. Stephanu Görnerju v Gradcu. Izvajajo širok repertoar, ki sega od klasičnih skladb za godalni kvartet

la že večkrat. Študij po Glasbeni šoli v Postojni in Glasbeni matici v Trstu je poglobila v razredu prof. Sijavša Gadžijeva na Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel v Gorici. Že zelo mlada se je izkazala na različnih tekmovanjih v Sloveniji, Ita-

sbenice in korepetitorke. Kot solistka in v komornih sestavih je nato nastopala v Sloveniji, Italiji, Avstriji in Rusiji. Od jeseni 2005 poučuje v Glasbeni šoli Nova Gorica.

V prvem delu goriškega glasbenega večera je Calisto prikazal dva godalna kvarteta dveh velikih mojstrov iz različnih obdobj. Kvartet št. 4 v B-duru op. 33 Josepha Haydna, "očeta godalnega kvarteta", velja za eno prvih tovrstnih kompozicij v popolni klasični obliki; v svojih štirih kakoničnih stavkih je izzvenel polno in dovršeno. Od njega se znatno razlikuje kvartet št.

Foto DPD

prek filmske glasbe, tanga, jazzu vse do popularne glasbe in priredb znanih zimzelenih melodij. Pianistka Aleksandra Pavlovič je v naših logih bolj znana, saj je na goriških odrih nastopi-

liji in Franciji. V Moskvi je študirala na konservatoriju Čajkovski, kjer je opravila tudi podiplomski študij in pridobila nazive koncertne pianistke, profesorice klavirja, komorne gla-

danosti ritmu, nežni melodičnosti in polni zvočnosti. Mladi glasbeniki so ga briljantno izvedli v vsej njegovi kontemplativni lepoti in izraznem bogastvu. / DD

Obvestila

Skupnost družin Sončnica prireja v jesenskem času šiviljsko delavnico za odrasle gospe pod vodstvom izkušene šivilje Marije Ferfoglia Ferletič. Zainteresirane naj pokličejo na tel. št. 0481 536807 (Katerina Ferletič).

V Kulturnem centru Lojze Bratuž je do 15. oktobra na ogled razstava Priluhne imaginacije slikarja Marijana Tršarja. Ogled je možen od ponedeljka do petka, od 17. do 19. ure ter ob prireditvah.

Ad formandum sprejema vpise na tečaje iz Kataloga permanentnega izobraževanja: Slovensčina (stopnji A1, A2), Angleščina (stopnji A1, B1b), Francoščina A1, Španščina A1, Photoshop, ECDL start in Splošno knjigovodstvo. Tečaje sofinancira Evropski socialni sklad. Kotizacija znaša 1 evro/uro tečaja. Vse informacije nudi tajništvo v Gorici, KBcenter, Korzo Verdi 51, tel. 0481.81826, go@adformandum.eu, www.adformandum.eu

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja tradicionalno martinovno v nedeljo, 7. novembra, v Gonjačah v Brdih. Vpisovanje na tel. št. 0481 390688 ali 0481 532092.

Krut obveščaja, da bo urad v Gorici (Korzo Verdi 51) odprt ob torkih od 9. do 13. ure.

Komunikacija v slovenskem jeziku: tečaj slovensčine za dijake višjih srednjih šol bo na Sloviku v KBcentru v Gorici vsak petek od 15. do 15.45. Za informacije: info@slovik.org, tel. 0481.530412, www.slovik.org. Pričetek: 8. 10. 2010.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča članom, da bo v soboto, 9. oktobra, od 17. ure dalje v Bovcu revija upokojenskih pevskih zborov, na kateri bo nastopil tudi društveni ŽePZ. Na avtobusu je poleg pevke več prostih mest. Kdor se želi udeležiti revije, naj se čim prej prijavi na tel. št. 0481 390688. Odhod iz Doberdoba ob 13. uri in nato iz Stan-

dreža.

V Gorici ali bližnji okolici iščemo dvosobno stanovanje za invalida. Kontakt na mobi 00386 41 950976.

Mlajša gospa išče delo kot hišna pomočnica (likanje, čiščenje), tel. 00386 40307088.

Sožalje

Ob nenadni izgubi drage žene, skrbne mame in ljubljene none Vide Gravnar por. Klanjšček izrekajo števerjanska županja, odborniki, svetovalci, števerjanska sekcija Slovenske skupnosti ter števerjansko in jazbinsko občestvo možu Stanislavu, sinu Robertu in hčerkama Silvi in Cvetki ter njihovim družinam občuteno sožalje.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje

(od 8.10.2010 do 13.10.2010)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob četrtek in nedeljah**, od 21.30 do 22.30. Spored:

Petek, 8. oktobra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 9. oktobra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 11. oktobra (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna, zabavna in zborovska glasba - Zanimivosti v naši okolici - Iz krščanskega sveta - Kratke zgodbe - Obvestila.

Torek, 12. oktobra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 13. oktobra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Višarje, božja planina - Izbor melodij.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

vabi na

predvajanje posnetkov z izleta po severni Avstriji in Bavarski

PO LEPI MODRI DONAVI

torek, 12. oktobra 2010, ob 20.30

Štandrež, spodnja dvorana župniškega doma A. Gregorčič

KOROŠKI KULTURNI DNEVI NA PRIMORSKEM

OD 18. DO 28. OKTOBRA 2010

Prireditve na Goriškem

Torek, 19.10. 2010, ob 18. uri

Gorica, razstavnici prostori Kulturnega centra Lojze Bratuž
Odprtje likovne razstave del Gustava Januša
Glasbeni okvir: Trio Sonus

Soprireditelj Kulturni center Lojze Bratuž

Četrtek, 21. 10. 2010, ob 17. uri

Gorica, komorna dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž
Srečanje glasbenih šol

Soprireditelj Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel

Sobota, 23. 10. 2010, ob 20.30

Štandrež, župnijska dvorana
Gledališka predstava Policija
Nastopa KPD Planina - Sele
Soprireditelj PD Štandrež

Sobota, 23. 10. 2010, ob 10. uri

Gorica, Slovensko višješolsko središče, šolski avditorij
Mladinska gledališka predstava Koroško kolo
Nastopa skupina Sanjelovci PD Danica iz Št. Primoža

Ponedeljek, 25. 10. 2010, ob 9.30 in 10.45

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž
Lutkovna predstava Črke
Skupina Abeceda v produkciji Krščanske kulturne zveze iz Celovca
Soprireditelj Kulturni center Lojze Bratuž

Zveza slovenske katoliške prosvete - Gorica
Slovenska prosveta - Trst
Krščanska kulturna zveza - Celovec

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL
ARSATELIER - MEDNARODNI CENTER ZA GLASBO IN UMETNOST
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Giacomo Puccini

GIANNI SCHICCHI

opera v enem dejanju

izvajajo pevci Operne akademije Svetega Križa

vodi Aleksander Švab

Kulturni center Lojze Bratuž

torek, 12. oktobra 2010, ob 20.30

generalna vaja odprta publiki bo v nedeljo, 10. oktobra 2010, ob 17. uri, v Kulturnem domu Igo Gruden v Nabrežini

VSTOP PROST

Goriška Mohorjeva družba

vabi na predstavitev knjige

Marjan Terpin PALER IZ BRD

Iz življenja Terpinovih v Števerjanu

V ponedeljek, 11. oktobra 2010, ob 18. uri
v galeriji Ars na Travniku v Gorici

MARJANU TERPINU

ob praznovanju

pomembnega življenjskega jubileja

izraža iskrena voščila

SVET SLOVENSKEGA ORGANIZACIJ

Nekdanjemu deželnemu predsedniku
in dolgoletnemu goriškemu pokrajinskemu tajniku

MARJANU TERPINU

ob praznovanju njegovega 70. rojstnega dne
izreka iskrena voščila

STRANKA SLOVENSKA SKUPNOST

Koncertna sezona 2010-2011

CARMINA SLOVENICA - MARIBOR

Rusalke - Scensko glasbeni projekt

Vasko Atanasovski, pihala

Nino Mureškič, talkala

Karmina Šilec, avtorica projekta in dirigentka

Kulturni center Lojze Bratuž

Petek, 8. oktobra 2010, ob 20.30

Predprodaja vstopnic na tel. 0481 531445
od 8.30-12.30 / 17.00 - 19.00
email: info@kclbratuž.org

Sveta Gora

Slovesnost ob 100-letnici rojstva pesnice Ljubke Šorli

Med slovesnosti, ki so si letos sledile na Primorskem, se uvršča tudi nadvse prijeten večer, ki ga je za priljubljeno pesnico Ljubko Šorli ob 100-letnici rojstva pripravil frančiškanski samostan na Sv. Gori v Frančiškovi dvorani v nedeljo, 26. septembra, ob 17. uri. Gvardijan pater Bogdan Knavs je v svojem pozdravnem nagovoru poudaril nekatere glavne vrline pesnice, in sicer njeno milino, globoko vero, navezanost na domačo zemljo, stvarstvo in sveto-gorsko Marijo; prav njej je pesnica posvetila svoje verze. Na večeru so se prepletali poezija, glasba in petje. Verze je prebirala dramska igralka, članica SNG Nova Gorica, Dušana Ristič, na harfo je igrala Marina Ružic, na violino pa Veronika Breclj. Baritonist Marko Kobal je sam in ob spremljavi citer, na

katere je igral Tomaž Plahutnik, zapel nekaj pesmi, ki jih je na besedilo Ljubke Šorli uglašil njen mož Lojze Bratuž. Slavnostna govornica je bila mag. Darinka Ko-

zinc, podžupanja mestne občine Nova Gorica, ki je podala pregled življenja in dela Ljubke Šorli, navezujoč se na njeno pesniško ustvarjanje. Točke je povezovala

Alenka Saksida in sklenila večer z željo, da bi bili ideali, kot so mir, ljubezen in sprava, ki nam jih je posredovala Šorlijeva s svojim življenjem in poezijo, vedno živi.

Foto Zavadlav

17. mednarodni gledališki festival Ex Ponto Na odru tudi delo Kralj umira

V Ljubljani in Kranju je med 15. in 22. septembrom, na različnih prizoriščih (SNG Drama, Stara mestna elektrarna, Cankarjev dom idr.), potekal 17. mednarodni gledališki festival Ex Ponto, na katerem se vsako leto predstavljajo izbrani, vrhunski ali najbolj vznemirljivi evropski in slovenski mlajši avtorji. Na festivalu, ki se je začel leta 1993 kot gibanje in se je nato razvil v obširen mednarodni gledališki projekt Kulturnega društva B-51, so se najprej predstavljali ustvarjalci iz držav nekdanje Jugoslavije, kasneje pa tudi produkcije iz drugih dežel. Letos je bilo na festivalnem programu šestnajst dogodkov, od tega šest slovenskih premier in dve veliki mednarodni koprodukciji, otvoritvena predstava Eugena Ionesca *Kralj umira*, v režiji romunskega ustvarjalca Silviuja Purcareteja, in sklepna predstava *Rdeče* makedonskega režiserja Martina Kočovske-

ga. Skozi sodobne predstave, ki z inovativnimi in privlačnimi estetskimi pristopi širijo meje odrskega dogajanja, festival razvija povezave med uprizoritvenimi umetnostmi in aktualnim dogajanjem ter vsakdanjimi človeškimi vprašanji. Ex Ponto je bil v obdobju 2007-2009 namenjen globalnim temam (politika, vera, družina), v obdobju 2010-2013 pa se želi približati posamezniku in v svojem pro-

gramu obravnavati bolj osebna vprašanja ter dileme. V uvodnem tekstu programa je direktor festivala Damir Domitrovič Kos zapisal, da so se za prehod na intimno raven odločili zara-

di vseprisotne recesije duha, zaradi zanemarjanja in podcenjevanja pomena mednarodnih festivalov, gledališča in kulture nasploh. Zaradi potrebe po pozornosti do posameznika, njegove osebnosti in kulturne identitete, ki životari znotraj vse kompleksnejših, umetnih socialno-politično-ekonomskih okvirjev. Vodilna tema letošnjega festivala so bili tabuji in vprašanje, ali danes sploh še obstajajo.

V tem času so najbrž številni tabuji res omiljeni, z nekaterimi večnimi vprašanji – s smrtjo pa se človek kljub vsemu težko spopada. To je pokazala že prva predstava letošnjega festivala, Ionescova drama *Kralj umira*. Delo, ki velja za najbolj racio-

nalno Ionescovo besedilo, obravnava neizbežen trenutek človekovega življenja, njegov konec. Sam veliki dramaturg absurda je o tem zapisal, da je "nekakšna duhovna priprava

pogosto menjajočih se luči, sama izvedba pa je v vsem svojem "nesmislu" le pokazala človekovo nemoč pri upiranju smrti.

inca

na smrt". V vlogo umirajočega je postavljen kralj, ki mu, zaradi na videz privilegiranega položaja, v zadnjih trenutkih ni prav nič laže. Kralj se v soočenju s smrtjo, v njenem neizprosnem približevanju skozi celo predstavo, spremeni v tarnajočo patetično bitje, nesrečnega posameznika, ki se do zadnjega oklepa življenja. Brez dostojanstva, brez poguma, brezupno beži. Režiser Silviu Purcarete, ki je poznan po svobodnih interpretacijah literarnih tekstov klasičnih avtorjev, je zgodbo postavil v razpadajočo palačo, ki namiguje na dekadentno oblast pohlepnege vladarja. Vse se že ruši, podložnikov skoraj ni več, kralj pa se v svojem štiristo let dolgem življenju ne more odločiti za odhod. Zvesti stražar, ki mu na glavo pada omet, pa vztrajno, ob vsakem kraljevem premiku vzklika "Živel kralj!", kar vsej absurdni tragiki dodaja še ironičen in zasmehljiv ton. Predstavi, ki so jo odigrali v francoščini, je bilo sicer težko slediti zaradi bledeh nadnapisov in

pogosto menjajočih se luči, sama izvedba pa je v vsem svojem "nesmislu" le pokazala človekovo nemoč pri upiranju smrti.

PIKA NA (PESMI) Majda Artač Sturman

Večer

Tam skrivoma
zvezdic pastir
čez log hiti;
polagoma
objame mir
poljā, vasi;
potihoma
odpri mi dver,
županja hči!

Ah, skrivoma,
polagoma,
potihoma
v srce prišla
je misel taka
skrivnostna,
od mraka
do dne belega
nemirna ne
ostavi me,
pa ti, dekle,
ozdravi me!

Dragotin Kette (1876 -1899)

Ljubezenska pesem Večer je po zgradbi moderna, vendar se po duhu navezuje na tradicijo ljudske pesmi, konkretnije na vasovsko pesem. Opazna je pomanjševalnica zvezdic, iz ljudske pregovorne zakladnice pa Kette uporablja zvezo od mraka/do dne belega, ki jo sicer zasuka z inverzijo

namesto do belega dne. Besede skrivoma, polagoma, potihoma so skorajda v nasprotju z željno prošnjo nečakanega vasovalca. Vsaka izmed njih uvaja stavek, ki ga pesnik ločuje od ostalih s podpičjem. Tudi zato se ritem prve kitice zdi malce hitrejši, pa še večer, poosebljen kot zvezdic pastir, hiti. V drugi kitici pa kot da se ritem upočasnjuje: takoj na začetku se z rahlim prizvokom zgostijo vsi trije načinovni prislovi. Sproščeno vasovalca se razodeva iz ogovora (županja hči; dekle), v katerem pesnik uporablja velelnik (odpri, ozdravi). V verzih čutim nasprotje, kontrast med hitenjem večera in mirom, ki objema polja in vasi, med sk-

rivnostno mislijo, ki pride sicer polagoma, a pesnika nemirna preganja. Presenetljivo gibko delujejo kratki verzi, v katerih pogosto misel prestopa iz verza v verz (... prišla/je,.... ne/ostavi me,.... miselni prestop ali enjament).

Pesem Večer se s svojo preprostostjo zelo dobro postavlja ob bok bolj znani Kettejevi pesmi Jagned. S svojim lahkotnim tonom predstavlja protipol bolj znani uglašbeni, otožni podoknici Na trgu kot tudi Prešernovi Pod oknom, ki jo je včasih znal zapeti vsak otrok.

Tovrstne pesmi so lep dokaz, kako so se naši najboljši pesniki od romantika Prešerna do Ketteja, ki je ustvarjalno rasel v duhu nove romantike, navezovali na ljudsko tradicijo vasovske pesmi. Ta pesem je še marsikje živa, pri nas še najbolj ob praznovanju Kraške ohceti.

Kratke

Popravek

Niste edini, ki je pobral prvo napako in jo vnesel v prispevek. V članku o strokovnem srečanju ob 120-letnici Franceta Bevka v dvorcu na Vogrskem ste na koncu drugega stolpca napisali trenja namesto tenja, pa čeprav je takoj ob začetku nastopa avtor prispevka to jasno poudaril. Gre za ednino besede TENJA, ki jo je Bevk pogosto uporabljal namesto besede SENCA, torej bi se prispevek Rajka Slokarja lahko glasil NERAZREŠENA BEVKOVA SENCA. Če le morete, prosim, navedite popravek. / Rajko Slokar

Izšla je dvojna številka revije Acta Histriae

Pred kratkim je pri koprski založbi Annales izšla dvojna številka 18. letnika revije Acta Histriae. Revijo, ki objavlja izvirne in pregledne znanstvene članke s humanistično vsebino, zlasti s področja zgodovinskega, izdajata Univerza na Primorskem in Znanstvenoraziskovalno središče Koper. Temeljno geografsko območje, ki ga publikacija pokriva, so Istra in mediteranska Slovenija ter vsebine, ki se na podlagi interdisciplinarnih in primerjalnih preučevanj povezujejo s sredozemskimi deželami. Tokratna skupna 1. in 2. številka za leto 2010 obsega na dobrih 370 straneh 14 člankov; med temi so trije napisani v angleščini, eden pa v italijanščini. Na začetku vsakega članka je kratek izvešček, na koncu pa povzetek, pri čemer se prepletajo slovenščina, italijanščina in angleščina. Za revijo je značilno, da so v uredniškem odboru poleg Slovencev tudi raziskovalci iz raznih drugih držav. Enako velja tudi za pisce.

Naj iz bogate vsebine te dvojne številke omenimo naslednje prispevke. Alenka Divjak piše o sledih bitke pri Vipavi v staroislandski Zgodovini sveta, Sagi o škofu Ambroziju in njenih morebitnih odmevih v Sagi o Kirialaxu. Fevdalno ekonomijo v zahodni Sloveniji obravnava Aleksander Panjek. Razvoj pouka fizikalnih ved v koprski nadaljevalni šoli do konca 19. stoletja pa predstavlja Stanislav Južnič. Sledi sklop člankov, ki obravnavajo odnose med Čehi in Slovenci v prostoru med Mediteranom in Srednjo Evropo. Češki raziskovalec Jan Pelikan piše o Titovih pogovorih v Moskvi aprila 1968 ob češkoslovaški krizi. Gorazd Bajc je svoj prispevek o tajnem sodelovanju med Britanci, Čehi in Slovenci naslovil Obveščevalni trikotnik: SOE, češka ilegala in Jugoslavija, 1939-1941. Zanimiv je tudi članek o Antonu Rupniku, slovensko-francoskem komunistu, ki je postal jugoslovanski informbirojevski funkcionar; napisal ga je Ondrej Vojtechovsky. Petra Kavrečič in Borut Klabjan obravnavata procese turističnega razvoja Severnega Jadrana pred prvo svetovno vojno in po njej. V sklopu, ki je namenjen zgodovinsko obsejnemu prostoru, pišejo Marta Verginella, Vida Rožac Darovec, Giulio Mellinato, Sabine Rutar, Marija Jurič Pahor, Marko Klavara in Kaja Širok. / (mab)

V novomeški Galeriji Krka razstavlja svoje slike Nikolaj Mašukov

V Galeriji Krka v Novem mestu so v torek v začetku septembra odprli razstavo del več kot 15 let v Sloveniji delujočega slikarja Nikolaja Mašukova. Njegova ustvarjalnost zajema iz čustveno razumskih osnov izrazite osebnosti, ki zavest o umetnosti črpa iz dediščine ruske in evropske kulture, je zapisala umetnostna zgodovinarica Tatjana Pregl Kobe. Po njenih besedah je Mašukov slikar, kipar, pisatelj in pesnik, čigar ustvarjanje izhaja iz trdnega risarskega in slikarskega znanja ter obvladovanja človeške figure. Zasnovano je v razponu od epopejske širine, intimnih prizorov in poetične simbolike do zgovorne pripovedi, izrazite barvitosti ter svetlobne opojnosti. Njegove risbe in slike so izraz svojevrstne nadzemskosti, povezane z določenimi spomini, sanjami in utvarami, na ta

Nikolaj Mašukov

način pa umetnik v pomodernem času razume in osmišlja pomen ohranjanja izročila in razumevanja slikarskega polja. Odmik od materialnega k duhovnemu slikarju vedno znova odpira nove razsežnosti, njegove poteze so premišljeno spontane in enotne. Obvladujejo utečen likovni jezik, značilno naravnano na izbrano mešano tehniko, ki ji avtor v nizu kombiniranih slik ostaja zvest, je med drugim o Mašukovi razstavi zapisala Tatjana Pregl Kobe.

Nikolaj Mašukov se je rodil l. 1956 v sibirski vasi Bik pri Krasnojarsku, kjer je med leti 1973 in 1977 dokončal šolo za umetnost, prostorsko oblikovanje in slikarstvo, kasneje pa se je odločil za specializacijo na področju monumentalnega prostorskega slikarstva. Študij je nadaljeval v Moskvi, kjer je postal tudi član Zveze ruskih umetnikov.

Več njegovih del so vključili v zbirko Muzeja za moderno umetnost v Caricinu pri Moskvi, v Slovenijo pa je skupaj z ženo, slikarko Mašo Bersan, prišel leta 1994. Samostojno je prvič razstavljal v moskovski galeriji Art moderne, v Sloveniji pa se je prvič samostojno predstavil leta 2007 v Jelovškovi galeriji v Ljubljani. Za njim je vrsta samostojnih in tudi mednarodnih skupinskih razstav. Živi in ustvarja v Ljubnem na Gorenjskem.

Kratke

Bralna značka že 50 let spodbuja k branju

Bralna značka, vseslovensko gibanje, ki spodbuja mlade k branju in dviga njihovo bralno kulturo, se je pred pol stoletja rodila na Koroškem, na Prevaljah.

Bralno značko sta na Prevaljah osnovala pisatelj Leopold Suhodolčan in profesor Stanko Kotnik in jo takrat poimenovala po koroškem pisatelju Prežihovem Vorancu - Prežihova značka. Projekt so na Prevaljah prvič izvedli v šolskem letu 1960/1961, prvih deset Prežihovih značk pa so podelili maja 1961. Gibanje za spodbujanje branja med mladimi se je hitro razširilo po Sloveniji in je od 70. let prejšnjega stoletja delovalo kot eden od nacionalnih programov Zveze prijateljev mladine Slovenije (ZPMS). V letu 2002 se je Bralna značka organizirala kot samostojno društvo Bralna značka Slovenije - ZPMS, njen program pa je še vedno del nacionalnega programa ZPMS.

Udeležuje se je več kot polovica osnovnošolcev.

V strokovnem smislu vodijo gibanje od vsega začetka mentorji po slovenskih šolah, od 90. let dalje pa tudi po vrtcih in knjižnicah. Tako je njihovo delo z mladimi temelj bralne značke,

je zapisano na spletnih straneh Društva Bralna značka - ZPMS. Bralna značka spodbuja prostovoljno branje v prostem času. Dejavnosti se izvajajo na skoraj vseh slovenskih šolah, v tovrstno branje pa se vključuje več kot polovica osnovnošolcev. Za bralno značko berejo tudi slovenski otroci v zamejstvu in na nekaterih območjih v slovenskem izseljenskem prostoru.

Spletni mesečnik Ostržek

V vseh programih Bralne značke sodeluje okrog 140.000 otrok. Vodi jih okrog 5000 mentorjev, ki uporabljajo različne oblike motiviranja mladih bralcev. Ena od možnih poti za sodelovanje in informiranje je tudi spletna stran Bralne značke s spletnim mesečnikom Ostržek, ki ga po elektronski pošti prejema že okrog 2000 naročnikov. Častni pokrovitelj Bralne značke je slovenski predsednik Danilo Türk. /L. Š.

Ob jubileju Kobilarne Lipica

V okviru tradicionalnih Dnevov Kobilarne Lipica, ki so v letošnjem jubilejnem letu več dni zaporedoma vabili na ogled tega kraškega in vseslovenskega bisera, je med nedeljsko osrednjo prireditvijo zbranim spregovoril slovenski predsednik republike Danilo Türk. Poudaril je, da je Lipica kraj velike preteklosti in ji moramo zato zagotoviti tudi del naše prihodnosti.

Direktor Kobilarne Lipica Tomi Rumpf pa je v pozdravnem nagovoru poudaril, da 430 let Lipice in lipicanca dokazujeta klenost in trdoživost, vendar brez predanosti, vrhunske stroke in ljubezni vseh zaposlenih do naših konj to ne bi bilo mogoče.

Tudi slovenski avtorji na literarnem festivalu v Pordenonu

Društvo slovenskih pisateljev sporoča, da je DSP v programu mednarodnega sodelovanja DSP izvedlo gostovanje slovenskih avtorjev na enem najpomembnejših literarnih festivalov v Italiji - v Pordenonelegge / Festa del libro con gli autori /.

Nastopili so avtorji: Andrej Blatnik, Veronika Simoniti in Suzana Tratnik, pogovor je povezovala Veronika Breclj. Pogovor z avtorji in predstavitev z branjem odlomkov del avtorjev je potekal v nedeljo, 19.9.2010, ob 10.30 uri pred približno 100 obiskovalci v dvorani pokrajinske palače v Pordenonu. Goste iz Slovenije sta uradno pozdravila umetniški kurator festivala Pordenonelegge, Gian Mario Villalto in vodja projekta pri DSP, Marko Sosič.

Za predstavitev slovenskih avtorjev smo v DSP pripravili tiskane brošure z odlomki del vseh nastopajočih avtorjev v italijanskem prevodu. Program mednarodnih dejavnosti DSP redno podpira Javna agencija za knjigo RS.

Na festivalu v Pordenonelegge se je na neposredno povabilo organizatorjev s samostojnim nastopom uspešno predstavil tudi slovenski zamejski pisatelj Boris Pahor.

Program festivala si lahko ogledate na spletni strani: <http://www.pordenonelegge.it/>

21. slovenski slavistični kongres Med častnimi člani prof. dr. Zoltan Jan

Na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani je med 30. septembrom in 2. oktobrom potekal 21. slovenski slavistični kongres z naslovom Vloge središča - konvergenca regij in kultur. V prejšnjih letih je Slavistično društvo uspešno izvedlo kongrese v večini slovenskih regionalnih središč in zunaj državnih meja, v Trstu, Celovcu, Monostru in Zagrebu. Po dvajsetih letih se je kongres, v letu, ko je Ljubljana postala svetovna prestolnica knjige, vrnil v slovensko središče. Udeležili so se ga referenti iz vseh slovenskih območij, z vseh štirih slovenskih in sedmih tujih univerz (Trst, Zagreb, Sofija, Praga, Pardubice, Vilna, Pariz).

Na letošnjem srečanju so udeleženci, upoštevajoč osrednjo temo, namenjeno odkrivanju današnje in zgodovinske vloge središča, razpravljali o semiotičnem prostoru, sledovih zgodovine, procesu urbanizacije, kulturnem in jezikovnem življenju v slovenski prestolnici in regionalnih središčih.

Na občnem zboru, ki je potekal

1. oktobra, so razglasili nova častna člana Slavističnega društva Slovenije. Letos sta bila imenovana prof. dr. Ada Vidovič Muha in prof. dr. Zoltan Jan.

V utemeljitvi za nagrado je zapisano, da izr. prof. dr. Zoltan Jan, državni svetnik, zgledno povezuje različna delovna področja. Njegovo prizadevanje, dosežki in uspehi so v čast slovenski stroki, poklicu učitelja in Slavističnega društva Slovenije. Novogoriški profesor je zaposlen kot zunanji sodelavec filozofske fakultete v Trstu, bil je predsednik Slavističnega društva Slovenije, izvoljen je bil za člana Državnega sveta Republike Slovenije kot predstavnik interesov vzgoje in

izobraževanja. Objavil je vrsto člankov, razprav, recenzij in monografij iz literarne zgodovine in

z drugih področij. Prof. dr. Ada Vidovič Muha je prejela častno članstvo zaradi svojega prispevka k slovenski, posebej jezikovni

kulturi. Delovala je v kolektivu leksikološke sekcije Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša, pri pripravi Slovarja slovenskega knjižnega jezika. Prešla je v pedagoško-znanstveni prostor na Filozofski fakulteti, leta 2000 je, z delom Slovensko leksikalno pomenoslovje, podala na Slovenskem doslej najbolj celovito izdelano teorijo semantike. Nagrado za najboljšo doktorsko nalogo v prejšnjem letu je dobil dr. Zoran Božič, Petra Jordan pa je prejela nagrado za najboljšo študentko slovenistike.

Božičeva disertacija o poeziji Franceta Prešerna v srednješolskih učbenikih je kakovostna, metodološka, vsebinsko bogata raziskava pojavljanja Prešernove poezije v berilih od prvega do sodobnih sestavov ter spremljajočih procesov didaktizacije in kanonizacije Prešernove poezije. Poleg tega še eksperimentalno preverja današnjo recepcijo Prešernove poezije pri srednješolcih. Petra Jordan je na Filozofski fakulteti v Ljubljani pred kratkim diplomirala z očno odlično. Že od srednje šole je literarno aktivna, med študijem je bila predstavnica Oddelka za slovenistiko v Študentskem svetu FF, pomagala je pri izvedbi obštidijjskih dejavnosti, sodelovala je pri ustanovitvi Študentske sekcije Slavističnega društva Slovenije in pomagala pri pripravi zadnjih treh slavističnih kongresov.

Hiša kulture v Šmartnem 12. fotosrečanje

Jubilejna izvedba 12. fotosrečanja, ob 35. obletnici delovanja Fotokluba Skupina 75, se nadaljuje s tretjo od šestih razstav. Odprtje je bilo v soboto, 2. oktobra, v Hiši kulture v Šmartnem.

Na tretji od šestih razstav svoja dela predstavljajo Giuseppe Orsini iz Lodijske, Mauro Paviotti iz Palmarnove, Fabio Rinaldi iz Trsta in Marko Vogrič iz Gorice. Avtorje in njihova dela je predstavila literarna kritičarka Tatjana Rojc. Giuseppe Orsini živi in ustvarja v Lodijski. Za fotografijo se je navdušil med svojimi potovanji okoli sveta, najprej s fotografijami narave in pokrajine, ki jih je objavjal v naturalističnih revijah. V zadnjih letih se je približal digitalni tehniki, še vedno pa se ukvarja tudi z analogno fotografijo. V svojih delih predstavlja Vodo, najbolj dvoumen in usoden element,

z odsevi, svetlobo in žarom čiste lepote. V njenem stalnem spreminjanju in simboliki očiščenja išče prisotnost človeka ter božanstva.

Mauro Paviotti iz Palmarnove se po kratkem slikarskem obdobju od leta 1982 posveča fotografiji, s poudarkom na reportaži in portretistiki. V Šmartnem predstavlja še neobjavljene fotografije iz serije "I nuovi guardiani - novi čuvaji". Poosebljajo jih futuristične ženske bojevnice, ki na prvi pogled dajejo vtis hladnih robotiziranih bitij. Fotograf uporablja kontrast med občutljivim ženskim telesom in tehnološkim oklepom, ki prikriva tudi obličje, da ohranja humanost.

Tržačan Fabio Rinaldi je uveljavljen fotograf in neutrujen organizator fotografskih manifestacij, med katerimi je festival Triestefotografia. Najbolj se ukvarja s

fotoreportažo in portretistiko. Predstavlja se z deli iz serije "L'altra faccia del vero - druga plat resnice". Avtor raziskuje tematiko re-

lativnosti pojma resničnosti. Sam pravi: "Kaj je bolj resnično, maska, ki jo pozivljajo prave oči, ali sleparski obraz, ki ga prekriva okamenela glina?"

Goričan Marko Vogrič je član Skupine 75, večkrat sodeluje pri knjižnih publikacijah in periodiki. Najraje ima pejzaže in tihožitja. V zadnjem času eksperimentira s *camera obscura* in *vintage* fotoaparati. Razstavljene fotografije so

utrinki s solkanskega polja na severu Gorice, posneti s *camera obscura*. Kritičarka Tatjana Rojc je o tej pratehniko dejala, da "...iz poklativnosti pojma resničnosti. Sam pravi: "Kaj je bolj resnično, maska, ki jo pozivljajo prave oči, ali sleparski obraz, ki ga prekriva okamenela glina?"

Prevalje pod Peco

Posebna revija cerkvenih zborov

Na Prevaljah pod Peco, skoraj na meji z Avstrijo, so 1. in 2. oktobra priredili 16.

festival slovenske cerkvene glasbe, ki so ga navadno prirejali v Cerkljah na Gorenjskem, letos pa je ta zanimiva prireditev dobila to prizorišče, ki naj bi se v prihodnjih izvedbah spreminjalo.

Šlo je za revijo, ki je bila zasnovana dvodelno, tako da so prvi večer v župnijski cerkvi Device Marije na Jezeru oblikovali prevaljski cerkveni in posvetni zbori ter, po programu sodeč, predstavili zelo tehtne in premišljene sporede in pokazali visoko raven zborovske kulture v teh krajih.

Naslednjega dne, v soboto, 2. t. m., je uvodoma prisotne

pozdravil kancler mariborske nadškofije, ki je spregovoril v imenu pokrovitelja, nadškofa

Franca Krambergerja. Ta se je skliceval na blaženega Antona Martina Slomška, da je

podčrtal pomen petja za duhovno rast slovenskega človeka. V imenu organizatorjev je pozdravil sedanji predsednik Slovenskega Cecilijivega društva Tomaž Faganel in naglasil specifičnost takih srečanj za spoznavanje različne stvarnosti, povezovanje in napredek cerkvenega petja na Slovenskem. Sobotno revijo so oblikovali nekateri zbori mariborske nadškofije: OPZ KUD sv. Frančišek od Svete Trojice v Slovenskih goricah, ki ga vodi Anita Kralj, MePZ sosednje župnije Ravne na Koroškem, ki je pel pod vodstvom Nine Grošelj, ter še odlična MePZ Sv. Viktorin s Ptuja, vodi ga Sonja Winkler, in na

koncu pod vodstvom Maksimiljana Feguša MePZ Laudamus iz Maribora. Ob teh so na Prevalje prišli še trije zbori, ki so predstavljali slovensko cerkveno pesem v Porabju, na Koroškem in Tržaškem. Zamejsko stvarnost so zastopali ljudski pevci Zveze Slovencev na Madžarskem iz Gornjega Senika v Porabju, ki so zapeli starodavne pesmi tega prostora, Šempolajski farni zbor, ki je pod vodstvom Iva Kralja predstavil dve Filejevi in eno Vodopivčevo evharistično pesem, ter še Mešani pevski cerkveni zbor iz Sel na Koroškem, ki vadi in poje tudi kot društveni zbor ter ga vodi Roman Verdel; med drugimi je zapel zelo lepo pesem Silvestra Miheliča O, Gospa, o Mati moja.

Kot je v imenu prevaljskih zborov dejal tamkajšnji organist in duša kulturnega društva Mohorjan Jože Kert, je bila ta dvodnevna revija cerkvenih zborov nadškofije Maribor in zamejstva za Prevalje pomemben dogodek, ki je močno razgibal in oživil tamkajšnji kulturni utrip.

Kratke

Galerija Tržaške knjigarne / Ilustracije za otroke in odrasle

V galeriji Tržaške knjigarne se je v petek, 1. oktobra, s svojimi barvitimi in domiselnimi stvaritvami predstavila skupina tankočutnih ilustratorjev, da bi v svoj svet privabili ne le otroke, temveč tudi odrasle.

Vesna Benedetič, Ana Košir, Suzi Bricelj in Peter Škerlj so pred nedavnim že razstavili svoja dela v galeriji Skerk v Trnovci, tokratna postavitev – kot je poudaril Saša Rudolf v svojem nagovoru – pa je nekoliko bolj obsežna in dodelana.

Foto IG

Rudolf je med drugim poudaril, da so ilustracije namenjene trem generacijam: otrokom, staršem in nonotom. Včasih se celo dogaja, da si tovrstnih prikupnih in barvitih storitev želijo "bolj starejši kot otroci sami". Ilustracije namreč spodbujajo domišljijo na poseben način: besed ne potrebujejo, ker imajo že same na sebi tako izrazno moč, da zgodba iz njih, kar ljije. "Ko človek odraste, se tovrstne literature, ki je polnila njegovo otroštvo, spominja bolj zaradi prelepih podob kot pa zaradi besed". Podobam je namreč človeštvo zaupalo svojo pripovednost že od nekdaj. Tudi Slovenci smo imeli v tej zvrsti sijajne primere, med drugimi tudi Matjaža Schmidta, ki je pred nedavnim umrl. Rudolf je njegov spomin počastil z minuto molka.

Upraviteljica Tržaške knjigarne Ilde Košuta je napovedala, da bodo knjige ilustratorjev na voljo strankam po znižani ceni do konca oktobra.

Krut / Razstava v centru Skerk

"S cvetjem v jesen – ustvarjalno v vsaki dobi" je geslo skupinske razstave, ki jo bodo predstavili v petek, 8. oktobra, ob 17. uri na pobudo Krožka Krut v Umetnostnem in kulturnem centru Skerk v Trnovci na tržaškem Krasu. Skoraj štirideset razstavljalcev, ki se posvečajo ustvarjanju na ljubiteljski ravni, bo predstavilo svoja dela z različnih umetniških področij. Gre za slike, ročna dela, literarne zapise, ki kažejo na to, da se lahko v vsaki življenjski dobi, tudi zrelejši, posameznik lahko izraža ustvarjalno in s tem ojači kakovost svojega življenja na vseh ravneh.

Razstava je del projekta, ki ga financira Dežela FJK in se ujema z desetletno prireditve Starosta Mali princ, ki jo Krut prireja s sorodnimi organizacijami iz Slovenije. Poleg tega spada tudi v pobude Argento Vivo, ki jih starostnikom namenja Pokrajina Trst.

Priložnostno misel bo ob odprtju razstave izrekel umetnik Deziderij Švara, zapela pa bo Moška vokalna skupina Lipa. Krožek Krut, ki deluje na Tržaškem in Goriškem na sociokulturnem področju, namenja posebno pozornost pripadnikom tretje dobe življenjskega ciklusa. Njim ponuja sodobne programe za promocijo in uveljavljanje kakovostnih načinov življenja, ki temeljijo na aktivnem pristopu posameznika k razvijanju lastnih sposobnosti. Sem spada tudi razstava S cvetjem v jesen, ki združuje ustvarjalce, Krutove člane in prijatelje.

Razstavo si bo mogoče ogledati tudi v soboto, 9., in nedeljo, 10. oktobra, od 15. do 20. ure. Za informacije: Krožek KRUT, tel. +39 040 360072, e mail: krut. ts@tiscali. it

Politični triler dr. Mihe Brejca

V Trstu se je v ponedeljek obnovila redna sezona "ponedeljkovih večerov" Društva slovenskih izobražencev. Drugi večer nove sezone pa bo v ponedeljek, 11. oktobra, posvečen svojevrstnemu političnemu trilerju Igralec ragbija, ki ga je napisal Mihael Brejca, izšel pa je pri Novi reviji v Ljubljani.

Avtor, bolj znan kot dr. Miha Brejca, je sociolog, redni profesor na Fakulteti za upravo v Ljubljani in politik. Rodil se je leta 1947 v družini znanega slovenskega politika v Beogradu. Študiral je v Ljubljani in Mariboru ter se uveljavil kot strokovnjak za javno upravo. Po demokratizaciji je bil v letih 1990-93 na čelu Varnostno informativne službe, torej naslednice nekdanje Udbe oz. SDV in predhodnice sedanje službe SOVA. V času Bajukove vlade je bil leta 2000 minister za delo, družino in socialne zadeve, na volitvah istega leta je bil na listi Slovenske demokratske stranke izvoljen v Državni zbor, v letih 2004-09 pa je bil evropski poslanec SDS.

Dr. Brejca je že leta 1994 izdal knjigo Vmesni čas, Varnostno informativna služba in nastajanje nove slovenske države 1990-1993. Lani pa je izdal knjigo Prvi mandat.

Tokrat se je pisanja lotil leposlovno. Njegov Igralec ragbija je kriminalka ali srhljivka oz. napet ljubzenski roman s političnim ozadjem. Kot je sam povedal na krstni predstavitvi knjige v Ljubljani 28. septembra, se je za to odločil, ker mu vse, kar je zvedel pri opravljanju svojih odgovornih služb, leži na duši. In ker ne more o vsem napisati argumentirane znanstvene razprave, se je odločil za roman.

Pri okrogli mizi in pogovoru z gosti iz Ljubljane se torej na ponedeljkovem večeru DSi obeta tudi zanimiv razgovor o finančnih in drugih skrivnih poslih komunističnih oblasti v zadnjih letih obstoja Jugoslavije.

S 1. strani

Tomažičeva vila...

Z obiskom novega proizvodnega obrata slovenskega podjetja Seaway v Trziču in na srečanju s predstavniki slovenskih podjetij in bank, ki delujejo v tržaški in goriški pokrajini, se je minister seznanil tudi z možnostmi za krepitev čezmejnega gospodarskega sodelovanja.

Na srečanju s predstavniki Gospodarskega foruma je bil med drugim govor predvsem o vlogi, ki jo Gospodarski forum, zveze ter slovenske bančne in finančne institucije igrajo pri spodbujanju investicij in menjave med slovenskimi in italijanskimi podjetji. Predstavniki bančnih in finančnih institucij so ministru predstavili tudi poslanstvo teh institucij pri spodbujanju učenja slovenskega jezika med zamejskimi otroki, štipendiranje mladih in sponzoriranje kulturnih in drugih aktivnosti, ki jih pripravljajo tukaj živeči Slovenci.

Na srečanju s predstavniki manjšinskih organizacij, z Rudijem Pavšičem, Dragom Štoko, senatorko Tamaro Blažina ter deželnim svetovalcema Igorjem Gabrovcem in Igorjem Kocijančičem, je bil govor predvsem o problemih, s katerimi se srečuje slovenska manjšina. Posebna pozornost je bila namenjena pomenu zagotavljanja sistemskega financiranja manjšine s strani Italije. Sogovorniki so govorili tudi o pomenu varovanja narečij, kot so rezijanščina in druga slovenska narečja v videmski pokrajini, ki so podvržena vplivu močnejših jezikov; njihovo ohranjanje zahteva posebno pozornost. "Današnje srečanje potrjuje dejstvo, da je manjšinska problematika v ospredju dialoga med Slovenijo in Italijo", je dejala senatorka Tamara Blažina. Po mnenju predsednika SKGZ Rudija Pavšiča srečanje z ministrom Žbogarjem končuje niz pomembnih srečanj, ki jih je

Tamara Blažina, Samuel Žbogar, Rudi Pavšič in Drago Štoka

manjšina imela z vladnimi predstavniki obeh držav. Z ministrom Žbogarjem je bil med drugim govor o medvladnem srečanju obeh držav, ki bo najbrž novembra v Rimu, in o plenarnem zasedanju slovensko-italijanskih omizij na relaciji dežela FJK-RS. "Srečanje z ministrom je bilo zelo konkretno in menim, da bomo v nekaj mesecih rešili določene vprašaje, ki onemogočajo normalno življenje naše manjšine", je dejal Pavšič. Da je srečanje z ministrom Žbogarjem prišlo ob pravem trenutku,

je mnenja tudi predsednik SSO Drago Štoka. "Ministru sva s predsednikom Pavšičem predstavila nerešene vprašaje zaščitnega zakona. Obenem upam, da bo manjšina dejansko prisotna na obeh srečanjih, o katerih je spregovoril Rudi Pavšič, tako da bomo sogovornike neposredno soočili z našimi problemi, ki zadevajo SSG in ostale kulturne ustanove ter položaj naše skupnosti v Reziiji. V duhu naše enotnosti moramo čim bolj sodelovati v korist slovenske narodne skupnosti v Italiji".

ZCPZ in Slovenska prosveta

Glasbena skrinjica Orffove glasbene metode

Zveza cerkvenih pevskih zborov v sodelovanju s Slovensko prosveto prireja glasbeno delavnico na osnovi Orffove metode za otroke od 4. do 7. leta starosti. Tečaj bo potekal pod geslom Glasbena skrinjica, prvo srečanje bo v soboto, 9. oktobra, ob 10.30, v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti. Tečaj bo vodila Marja Feinig, ki smo jo povabili na pogovor, da bi nam predstavila ustroj glasbenih srečanj.

Zveza cerkvenih pevskih zborov je ustregla prošnji nekaterih staršev, da bi v središču Trsta ponudili otrokom, ki so že poletni dopolnili štiri leta, in učencem 1. razreda primeren način približevanja svetu glasbe. Ko smo si zamislili ta projekt, je bila namreč opazna praznina v tovrstni ponudbi. Ob začetku letošnjega šolskega leta pa smo ugotavljali, da se vendar nekaj premika. Lepo deluje skupina v Barkovljah in tudi v Dijaškem domu je Glasbena matica poskrbela za organizacijo ustrezne ponudbe. Strogo v mestnem središču pa česa podobnega ni in tako bo Glasbena skrinjica, kot smo projekt, pri katerem je soudeležena tudi Slovenska prosveta in ga je podprl tudi Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, poimenovali, vendar dvignila svoj pokrov in ob sobotah vabila v prostore Peterlinove dvorane v

ulici Donizetti 3, da bi na osnovi Orffove metode z otroki peli, muzicirali s pomočjo osnovnega Orff instrumentarija, plesali in vadili tudi ročne spretnosti.

govor, gibanje, petje, instrumentalno igro in poslušanje glasbe. Izhodišče sta posnemanje in raziskovanje glasbenega sveta, ki ga otrokom ponudimo, šele na to

Na katerih didaktičnih temeljih stoji Orffova metoda?

Nemški skladatelj Karl Orff (1895-1982), ki je sredi dvajsetih let 20. stoletja preučeval glasbo azijskih in afriških ljudstev ter srednjeveško glasbo, je postavil trditve, da, kot se otrok prej nauči govoriti in potem pisati, so tudi pri glasbi zgodnje glasbene izkušnje pomembnejše od same glasbene pismenosti. Ob tem izhodišču je torej v metodološki sistem, ki si ga je zamislil, vključil

pride na vrsto glasbeno opismenjevanje.

Zakaj je ta metoda tako zanimiva in primerna za najmlajše?

Zlasti otroci, ki še obiskujejo vrtec, ne zmorejo abstrakcije, ki je potrebna za dojetje glasbenega zapisa in teorije, ki nam omogoča spoznavanje zakonov, ki urejajo pravila v glasbi. Izkušnje pa, ki si jih pridobijo s petjem in z igranjem ter plesom, so neprecenljive, saj iz tega izkustva doži-

vijo in spoznajo osnove vsake glasbene govornice in se bodo šele po tej prvi, po možnosti, čim bolj pozitivni izkušnji približali teoretičnim osnovam in zapisovanju not. Če naj govorimo o tem, kaj je moko, je pomembno, da otrok da prej svojo roko v lužo, da doživi dež, da si pod pipo umije roke itd. Šele ko je to doživel, se z njim lahko pogovarjamo tudi o občutkih, ki jih je imel ob tem, in kako bi to opisal ali razložil.

Kakšni instrumenti so za tako didaktično ponudbo najbolj primerni?

Orff je ugotovil, da imajo tolkala v razvoju glasbe svojstveno vlogo. V sodelovanju z izdelovalcem klavirjev Maendlerjem je poskušal narediti tak instrument, ki bi otroku pomagal, da bo razumel skrivnosti ritma in istočasno ohranil možnost uglasenega igranja. To je dosegel z izdelavo ksilofona, metalofona in zvončkov za otroke. Omenjenim melodičnim instrumentom je dodal še tolkala, kot so palčke, ropotulje, razni bobni, činele itd. Razvil je torej Orffov instrumentarij, s katerim je omogočil praktično uresničitev svojih glasbeno-pedagoških idej, ki jih je zbral v Schulwerku. Dosegel je, da lahko vsak učenec z nekaj vaje osvoji osnove igranja in torej muzicira, istočasno pa se lahko vsak od teh instrumentov vključi v orkester. Učenec torej pridobi izkušnjo skupinskega igranja, kar je s pedagoškega vidika zelo koristno. Tako lahko povežemo razred v orkester, v katerem ima vsakdo, pa čeprav majhno, svojo in enakovredno vlogo.

Svete Višarje

Ob sklepu jubilejnega leta

V nedeljo, 3. t. m., se je s sklepnim bogoslužjem končalo jubilejno leto, v katerem so na Svetih Višarjih obeleževali 650. obletnico te božje poti. Gre za priljubljeno romarsko točko, ki jo ob slovenskih romarjih obiskujejo tudi Furlani in Avstrijci, kar se je odražalo tudi med nedeljskimi obredi. Čeprav je bilo vreme hladno in oblačno, se je k Višarski Materi povzpelo neverjetno veliko romarjev, tako da je bil res doživet sklepni praznik. Kot je pri zadnji maši letošnje sezone poudaril nek-

danski videmski nadškof msgr. Pietro Brollo, je višarska Marija Kraljica Evrope, kar že toliko stoletij privablja vernike slovenskega, germanskega in romanskega sveta, da pod njenim krovom najdejo varno zavetje.

Pri sklepni opoldanski maši je zelo ubrano pel združeni pevski zbor iz Žabnic in Ukeve, pred mašo in med procesijo, ki se je vila okrog svetišča, pa so pritrkavale tri skupine, dve s Tržaškega, in sicer z Opčin in iz Mačkolj, ter fantje iz Šempetra pri Gorici. Pri procesiji, ki je

sledila maši, je sodelovala tudi godba na pihala iz Kanalske doline. Slovenske Marijine pesmi, slovesne litanije Matere Božje in doživeta procesija pa so potrdile, da ni slučaj, da se že

šest stoletij in pol mnogi slovenski ljudje s prav posebnim zaupanjem in zvestobo povzpenejo na goro, da Višarski Gospe izražajo svoje prošnje, a tudi zahvale za prejete milosti.

DSI Prvo predavanje sezone

Manjšina je tarča italijanske ne-politike

Društvo slovenskih izobražencev je prvo srečanje sezone namenilo manjšinski problematiki in v Peterlinovo dvorano v ponedeljek, 4. oktobra, povabilo senatorko Tamaro Blažino in deželnega svetnika SSK Igorja Gabrovca (vabljen je bil tudi deželni svetnik Igor Kocijančič, ki pa je bil zadržan v Bruslju).

Izhodiščno vprašanje, ki ga je gostoma postavil predsednik DSI Sergij Pahor, je zadevalo težavo, s katero manjšina prihaja v stik z institucijami, ki so zadolžene za uveljavljanje njenih zaščitnih pravic. Senatorka Tamara Blažina je bila mnenja, da gre ravnodušnost do manjšinskih vprašanj pripisati političnemu temelju sedanji desnosredinski koaliciji, ki se zanima izključno za želje lastnih interesnih skupin, ne pa za potrebe svojih državljanov. Rimska vlada gre torej mi-

Sergij Pahor (foto IG)

mo vsebinske plati politike same, kar se dejansko kaže v pomanjkanju strokovne podlage pri reševanju konkretnih problemov manjšin. Blažinova je dodala, da so zato stiki z vladnimi krogi

razpršeni, pozitivno je zaradi tega ocenila predlog krovnih organizacij, da bi znotraj predsedstva vlade razpolagali z nekim stalnim omizjem, znotraj katerega bi se pristojni zavzemali za reševanje manjšinskih vprašanj. Tudi Gabrovca je bil do splošnega italijanskega političnega stanja dokaj kritičen: po njegovem mnenju se je v Italiji v zadnjih 20 letih izgubila politična kultura, ki je bila tesneje povezana s teritorijem. Manjšina je obenem tarča bipolarnega večinskega volilnega sistema in je zaradi svoje prisotnosti v levosredinski koaliciji pod udarom desnosredinskih sil, ki trenutno imajo v rokah ključne uprave (od rimske vlade, deželne vse do občinskih), ki so za slovensko manjšino velikega pomena. Deželni svetnik je zato že pred časom predlagal, da bi v skupno

zastopstvo manjšine povabili tudi tiste Slovence, ki sodelujejo na različnih nivojih z desnosredinsko koalicijo, da bi problemi manjšine lahko postali predmet razprave v vladajočih krogih desnosredinskih strank. Po eni strani je namreč razumljivo, da se po trenutni politični logiki, ki sicer nima nič skupnega s pravnimi državnimi držo, nagrajujejo podporniki lastnega tabora. Ključni problem, ki sta ga gosta izrekla na večerju, je zadeval ravno pomanjkanje pravega odnosa, ki ga italijanska politika ni zmožna izkazovati svojim državljanom. Vprašanja manjšine bi se morale vse uprave lotiti na način, ki ne bi temeljil na političnih računih, temveč na golem spoštovanju državnega zakonika. Manjšina je zaradi svojih narave krhek subjekt s posebnimi zahtevami, ki ne smejo postati predmet političnega prekupčevanja ne na državnem ne na mednarodnem nivoju. Manjšinska vprašanja naj se torej enkrat za vselej rešijo znotraj italijanskega sistema, ne pa s posredovanjem matične domovine.

IG

SLOVENSKI KLUB V pričakovanju občinskih volitev

Levica: krmarja še ni

Čeprav so vprašanja novinarja Sandorja Tenzeja, moderatorja večera, ki ga je Slovenski klub v sredo, 29. septembra, namenil položaju levice ob pripravah na prihodnje občinske volitve, ciljale na konkretno opredelitev kandidata leve sredine za mesto župana, so njegovi sogovorniki raje obšli to temo in se predvsem osredotočili na programske smernice, ki naj bi volilce prepričale, da je končno nastopil čas za zamenjavo krmarja na krovu ladje Trst: tega naj bi levosredinski tabor dobil na podlagi primarnih volitev.

Sedanje stanje tržaškega plovila je namreč povsem slično usodi slavnega Titanika, ki se je v blišču svojih luči potopil sredi Atlantika. Kljub temu da se ličenje mestnega središča nadaljuje, šolska poslopja razpadajo, občina pa raje namenja sredstva obnovi športnih igrišč; trgovine v mestnem središču žalostno prekinjajo svojo dejavnost, jasne gospodarske strategije mesta ni na vidiku: energetski pol (ki mu z eno besedo pravimo uplinjevalnik) je v protislovju s prednostnimi danostmi tržaškega področja. Kaj gre torej pričakovati na občinskih volitvah prihodnje leto?

Po mnenju pokrajinskega tajnika Demokratske stranke Roberta Cosolinija, pokrajinske tajnice Slovenskih in Italijanskih komunistov Luciane Zagabria, pokrajinskega tajnika Stranke komunistične prenovitve Iztoka Furlaniča, krajevne glasnice gibanja Levica, naravovarstvo in svoboda Daniele Birsas naj bi se levemu taboru obetala konkretna možnost za zmago.

Furlanič, Zagabria in Birsas, ki je zagotovila, da bo njeno gibanje, katerega glasnik je na vsedrjavni ravni Nichi Vendola, v nekaj tednih dobilo strankarski pečat, so prepričani, da je treba med političnimi subjekti najprej dobiti soglasje ključnih točk programskih smernic. Šele nato bo mogoče evidentirati osebo, ki se bo na primarnih volitvah v levosredinskem taboru potegovala za kandidaturu. O koalicijskih primarnih volitvah je spregovoril tudi ponovno izvoljeni pokrajinski tajnik DS Cosolini, ki se ravno tako kot njegovi kolegi iz levice strinja, da je golo čakanje bodisi v Trstu bodisi na vsedrjavni ravni dokaj utopično. Še prej kot novega

Riccarda Illyja je treba predvsem evidentirati prioritete, ki naj jih teritorij zasleduje v prihodnjih 20 letih, in nato še način, kako naj jih levosredinska občinska uprava udejanji. Predstavniki levičarskih strank so tako še enkrat potrdili, da odklanjajo personifikacijo politike, kar pa je v nasprotju s taboru običajna praksa. Iskati je treba namreč čim večji dialog z volilci, ki naj imajo pravico določiti kandidata, ki jih bo v izvoljenih telesih predstavljal. Na vprašanje, ali ni končno na-

stopil čas, da bi leva sredina predstavila kandidata slovenske narodne skupnosti, je odgovoril najprej Peter Močnik. Ironično je menil, da se v ZDA podobno vprašanje poraja pri tistih, ki pričakujejo izvolitev temnopoltega guvernerja zvezne države Texas... "Po mojem mnenju gre za kulturni problem. Politiki, ki so v povojnih desetletjih vodili tržaško politiko, so načrtno postavljali med večino in manjšino umetne pregrade, kar je privedlo do tega, da se tudi v današnji levi sredini ne bi vsi strinjali s tako kandidaturu, da o desnem krogu sploh ne govorimo", je dejal pokrajinski tajnik SSK, ki pa je podčrtal, da "pravi prostor za takšno

jinski tajnik pripisal "krčevitemu in sramotnemu načinu, po katerem so bile sestavljene kandidatne liste, ki niso upoštevale želje volilcev". Furlanič je dejal, da si zaradi protislovenske politike desno sredinskih strank težko razlaga dejstvo, da nekateri Slovenci volijo oz. dejansko sodelujejo s to politično opcijo. Med debato je bilo postavljeno vprašanje, zakaj ne bi v Trstu ustanovili dvojezične šole, po zgledu Benečije. Cosolini je razlog pripisal pomanjkanju denarja, Močnik pa je načrt ocenil za preveč ambiciozno: osebno bi se zadovoljil z uvedbo slovensčine kot tujega jezika na italijanskih šolah. Druga tematika, ki jo je iz

Luciana Zagabria, Daniela Birsas, Sandor Tence, Iztok Furlanič, Roberto Cosolini in Peter Močnik (foto IG)

idejno zasnovano, kakršno ima stranka lipove vejice, ni nikjer drugje kot v sami levici". Cosolini je o vlogi Slovencev pri DS dejal, da je slovenska narodna skupnost ključnega pomena za vračeno stranke na teritoriju in za integracijski proces celotnega področja: slovenske narodne skupnosti je tudi senatorka DS v parlamentu, usodo pa, ki je pred dvema letoma doletela podtajnika Miloša Budina, ki kljub podpori slovenske komponente DS ni bil deležen ponovnega zaupanja vrhov stranke, pa je pokra-

občinstva sprožil predstavnik SSK Sergij Petaros, je zadevala problem železarne, s katero si je župan Dipiazza zagotovil v Škednju veliko glasov na zadnjih volitvah. Iz odgovorov je prišlo na dan dejstvo, da občinska uprava sploh ne ve, kaj bi z železarno in zaposlenimi v njej (skupno 1.000 delavcev) storila. Edina rešitev je v nemudnem začetku postopkov bonifikacije področja od Škednja do Žavelj, kar pa zahteva odločno politično voljo, ki je sedanja uprava žal nima.

Igor Gregori

Tržaška pokrajina

Naš odtis v svetu

Tržaška pokrajina je pred nedavnim predstavila večplastni načrt, ki so ga nekatera nevladna združenja zasnovala za učence in dijake od 9. do 14. leta starosti. Projekt sloni na interaktivni razstavi z naslovom Naš odtis v svetu, ki ga je deželni odbornik za politiko miru in zakonitosti Dennis Visoli predstavil tudi v slovenski verziji. "Razstava temelji na

izredno pomembnih tematikah, ki zadevajo našo prihodnost". Odpravljanje zapravljanja dobrin, ki jih povzročata potrošniška družba, dejstvo, da je voda bogastvo, ki ga morajo biti deležni vsi, pravice otrok in položaj žensk. "To so stebri, ob katerih bi se morali vsi zamisliti in storiti, kar je v naših močeh, da dobijo dejansko podobo. Če pa naša generacija ni sposobna spremeniti

svojega stila življenja, upam, da bodo vsaj mlajše generacije zmogle dojeti pomen teh življenjskih prednosti", je dejal Visoli.

Pokrajinski odbornik je s slovensko verzijo postavitev nadvse zadovoljen. "Didaktična akcija na našem teritoriju ne bi bila verodostojna brez različice za šole s slovenskim učnim jezikom. Prav je zato, da slovenski dijaki razpravljajo o omenjenih tematikah, ki naj še enkrat spomnim, zadevajo skupne dobrine, v svojem jeziku. Bilo bi paradoksalno, ko bi o tem ne

govorili v slovenskem jeziku", je dejal pokrajinski odbornik in zagotovil, da bodo razstavo predstavili tudi dijakom onkraj meje. Razstavo sestavlja 16 panojev, ki so razdeljeni na štiri tematske skupine: prvi nosi naslov Dati prihodnost zemlji, drugi Voda je skupna dobrina, tretji Barve sanj, zadnji pa Ženska je življenje. Postavitev je sestavljena tako, da se prikladno spaja s kakršnim koli šolskim okoljem. Oglede razstave, pri kateri je lahko soudeležena skupina z največ 26 dijaki v spremstvu vzgojitelja, traja okrog polduge ure.

Obvestila

Društvo Rojanski Marijin dom vabi v petek, 8. oktobra 2010, na predavanje Romanje v smeri rimske ceste. Inž. Alen Kermac bo v sliki in besedi prikazal svojo 800 km dolgo romarsko pot v špansko mesto Santiago de Compostela. Večer bo v Marijinem domu v Rojanu (ul. Cordaroli, 29) ob 20. uri.

Repentabrska občinska uprava zbira gradivo za izdajo nove številke občinskega glasila. Prispevke lahko oddaste na občinskem tajništvu do 5. novembra 2010 v pisni obliki ali po elektronski pošti na naslov segreteria@com-monrupino.regione.fvg.it.

Zbor Jacobus Gallus sprejema nove pevce na vajah ob začetku sezone, vsako sredo in petek ob 20. uri v prostorih Glasbene matice v Trstu, od 15. septembra dalje. Info: Valentina - 00393287012371 ali valentinasancin@gmail.com. Dobrodošli.

Združenje prostovoljcev

Hospice Adria Onlus v sodelovanju z Duhovsko zvezo vladno vabi na predavanje Zakrament bolniškega maziljenja, ki bo v četrtek, 7. oktobra 2010, ob 17. uri v Marijanišču, Dunajska ulica št. 35, Opčine. Predaval bo škofov vikar Anton Bedenčič.

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 11. oktobra, v Peterlinovo dvorano v ul. Donizetti 3 v Trstu na predstavitev knjige dr. Mihaela Brejca Igralec ragbija. O svojevrstnem političnem trilerju bodo spregovorili raziskovalec slovenskih povojnih političnih in varnostno-obveščevalnih procesov Igor Omerza, predstavnik založbe Nova revija Tomaž Zalaznik in avtor. Začetek ob 20.15.

Ogled pasijonskih iger v Kirchschlagu in romarskega svetišča Fatimske Matere Božje v Prösingbirbaumu ter Gradca, ki naj bi po programu potekal od 10. do 11. oktobra, odpade.

vabi na odprtje skupinske razstave ljubiteljske umetnosti

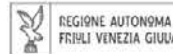
S CVETJEM V JESEN USTVARJALNO V VSAKI DOBI

petek, 8. oktobra 2010, ob 17. uri,
Umetnostni in kulturni center SKERK,
Trnovca 15 - Nabrežina (TS)

razstavo bo predstavil **Deziderij Švara**
nastopa Moška vokalna skupina Lipa iz Bazovice

urnik ogleda razstave tudi v soboto, 9.,
in v nedeljo, 10. oktobra, od 15. do 20. ure

informacije na sedežu krožka, ul. Cicerone 8, Trst,
telefon 040 360072

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST v sodelovanju
s SLOVENSKO PROSVETO

prireja delavnico na osnovi Orffove metode

GLASBENA SKRINJICA

za otroke od 4. do 7. leta

Prvo srečanje bo v soboto, 9. oktobra v jutranjih urah v Peterlinovi
dvorani na ulici Donizetti, 3 v Trstu. Prijave na telefonski številki
328-453725 od ponedeljka do petka med 14. in 18. uro.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV TRST v sodelovanju
z ŽUPNIJO SV. JERNEJA APOSTOLA OPČINE

vabi na

KONCERT SLOVENSKEGA KOMORNEGA ZBORA IZ LJUBLJANE

zborovodkinja Martina Batič

sobota, 16. oktobra 2010, ob 20. uri
župnijska cerkev sv. Jerneja ap. na Opčinah

POD POKROVITELSTVOM SVETA SLOVENSkih ORGANIZACIJ

V avli deželnega sveta o dvojezičnih izkaznicah v Reziji

Veliko je še nerešenih težav v deželi pod Kaninom

Deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec je že junija s kolegom Enzom Marsilijem in Sandrom Della Mea predložil svetniško vprašanje v zvezi s problemom, ki je nastal, ko je občan iz Rezije zaprosil za italijansko-slovensko različico osebnega dokumenta. Zadeva je priromala celo do uradov Ministrstva za notranje zadeve, ki je preteklega 24. februarja s pismom potrdilo gospodu Gabrieleju Cherubiniju, da ima vso pravico zaprositi in dobiti dvojezično izkaznico, kot to predvideva državni zaščitni zakon št. 38 iz leta 2001 (člena 4 in 8). Na to noto, ki je bila poslana v vednost tudi Občini Rezija, videmskemu prefektu in predsedniku dežele FJK je župan Rezije odgovoril z zagotovilom, da se je že angažiral pri pristojnih deželnih uradih za to, da se občini dodeli vse, kar je potrebno za izdajanje dvojezičnih izkaznic.

Kljub vsemu se je občinska uprava v Reziji upirala izdajanju dvojezične osebne izkaznice tistim, ki za to zaprosijo. V uvodnem delu vprašanja so trije deželni svetniki poudarili, da številne občine v pokrajinah Trst, Gorica in Videm brez težav izdajajo dvojezične

izkaznice tistim občanom, ki zanje zaprosijo, kar je tudi očitno dokaz, da za proceduro ni več tehničnih težav in izgovorov.

Gabrovec, Marsilio in Della Mea so se v nadaljevanju navezali tudi na odločbo tržaške prefekture, ki je predvidela uvedbo komisarske uprave v tistih občinah, v katerih župani niso spoštovali pravice občanov, da dobijo samo italijan-

Igor Gabrovec

ske osebno izkaznico ali njeno slovensko-italijansko različico.

"Odgovor pristojne deželne odbornice Federice Seganti je prišel v času, ko je problem dejansko rešen, saj je gospod Cherubini dobil svojo izkaznico, pa čeprav je menda ročno izpolnjena", je v svoji repliki že uvodoma ugo-

tavljal deželni svetnik SSK Igor Gabrovec, ki je zato izkoristil priložnost, da je deželno skupščino seznanil s še odprtimi vprašanji v dolini pod Kaninom. Tako je Gabrovec orisal vzdušje pritiskov in ustrahovanja, ki ga doživljajo Slovenci v Reziji. Gre za stanje, tako Gabrovec, ki krši osnovne državljanske in ustavno zajamčene pravice, na katerih sloni sodobna evropska družba. Poudaril je tudi nesprejemljivo potezo občinske uprave, ki je meseca avgusta izvedla anketo, s katero je zbirala podatke o jezikovni, narodni, domovinski in verski opredelitvi občanov. "Pri tem se je uprava navezovala celo na raziskave o genskih posebnostih Rezijanov in zanimivo je, da anketa zaradi demografskih danosti v dolini sploh ni štela neodtujljive pravice do tajnosti t. i. občutljivih podatkov", je zaključil deželni svetnik Gabrovec, ki je tudi opozoril, da je dogodek že predmet interpelacij tako v senatu kot v poslanski zbornici, ter sam napovedal, da bo pri problemu soudeležena tudi deželna uprava.

Severni in severovzhodni predel mesta (35) GORICA, NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS

Mariza Perat

Uršulinski samostan je obiskala tudi cesarica Elizabeta, soproga cesarja Franca Jožefa I., in sicer 9. marca 1857, ko je potovala v Benetke. Cesarico so spremljali dve dvorni dami, general, goriški knez nadškof Andrej Gollmayr in msgr. baron Codeli, spovednik in katehet pri uršulinkah. Cesarici so pred odhodom poklonili sliko, na kateri sta z zlato in srebrom bila vezana kelih in hostija z relikvijami sv. Elizabete.

V isti kroniki zasledimo tudi zanimive podatke o kugi, ki je leta 1682 razsajala na Goriškem. Tako bemo, da so kužno nevarnost najprej prikrivali in da je vest o kužni obolevnosti prišla v javnost šele po prazniku sv. Janeza Krstnika, torej po 24. juniju.

blizu južne železniške postaje. Leta 1948 se je preselil v stavbo v Svetogorski ulici, in sicer v prostore v 1. nadstropju. Pozneje je dobil na razpolago še ostale prostore v stavbi.

Gojenci so prihajali iz mesta in okolice, pa tudi iz Beneške Slovenije, kjer ni bilo možnosti za pouk v slovenskem jeziku. V Domu in izven njega so se gojenci lahko udeleževali v raznih kulturnih in športnih dejavnostih. Nastopali so zlasti v dvorani Pri zlatem pajku.

Danes Dom obiskujejo samo zunanji gojenci. Vodstvo jim omogoča prevoz iz Sole, popoldansko varstvo in pomoč pri učenju (Podatki vodstva Dijaškega doma v Gorici).

Nedaleč stoji ob današnji Novi Gorici severna železniška postaja, tako imenovana, da so jo ločili od južne železniške postaje na jugu goriškega mesta.

Severno ali bohinjsko železnico je junija 1906 odprl avstrijski prestolonaslednik Franc Ferdinand. Za goriško mesto kot tudi za ostale kraje, ki jih je povezovala, je njeno odprtje bilo izredne važnosti. Z njo se je povečal potniški in blagovni promet in s tem tudi blagostanje celotne goriške dežele.

Ko sedaj med Italijo in Slovenijo ni več državne meje,

severna železnica spet pridobiva svojo nekdanjo pomembnost in svoje poslanstvo združevanja krajev in ljudi. Pred železniško postajo je od leta 2004 obširen trg, imenovan "Trg Evropa" oziroma "Trg Transalpina". Tu so ob vstopu Slovenije v Evropsko zvezo 1. maja 2004 potekale velike slovenske, katerih so se udeležile najvišje politične in kulturne osebnosti iz obeh držav.

Dne 21. decembra 2007, ob padcu državne meje med Italijo in Slovenijo, so bile pri nekdanjem mejnem prehodu pri Rdeči hiši, pa tudi na vseh drugih mejnih prehodih naše dežele, velike slovenske, ki so prešle v prava ljudska zmagoslavja. Računajo, da je bilo samo na trgu Transalpina in pri Rdeči hiši prisotnih kakšnih 10.000 oseb. Glavno slavje je bilo sicer na mejnem prehodu Škofije na Tržaškem, vendar je bil dogodek pravzaprav bolj značilen za Gorico, saj je goriško mesto tisto, ki je ob razmejitvi leta 1947 bilo razdeljeno na dva dela.

/ dalje

Pročelje severne železniške postaje

Mimo uršulinskega vrta, ki je, kot znano, obsegal tudi današnjo ulico Roma, so ropotali vozovi, ki so skupaj z umrlimi prevažali v lazaret tudi vse tiste, ki so zboleli za kugo. Lazaret je bil, kot se zdi, v južnem delu mesta. Zaradi kuge se je število prebivalcev v mestu občutno zmanjšalo, saj je bil okužen tudi zrak. Stanje se je izboljšalo šele februarja 1683, ko se je znova začelo normalno življenje (Kronika uršulinskega samostana v Gorici).

V severnem delu mesta stoji na solkanskem polju nova cerkev Marije Kraljice, sedež istoimenske župnije, ustanovljene leta 1964. Župnija šteje 1300 vernikov (Podatki župnijskega urada).

V bližini najdemo na Svetogorski ulici slovenski Dijaški dom Simon Gregorčič. Ustanovljen je bil leta 1945, torej v času, ko je Zavezniška vojaška uprava znova uradno odprla slovenske sole, čeprav so se te začele obnavljati že leta 1943 pod nemško zasedbo.

Prva leta je Dijaški dom bil nastanjen v prostorih nekdanje orožniške postaje v južnem delu mesta,

Izseljevanje se ni končalo

V Avstralijo se še vedno priseljujejo številni Slovenci

Minister dr. Boštjan Žekš se je v sredo, 29. septembra 2010, v avstralskem mestu Brisbane sestal z guvernerko zvezne države Queensland, sicer dolgoletno diplomatko, gospo Penelope Wensley. Minister in guvernerka sta se pogovarjala o možnostih sodelovanja med državama na področju šolstva, znanosti in gospodarstva ter se strinjala, da so obiski na visoki ravni pomembni, vendar je za razvoj ekonomskih odnosov nujno medsebojno sodelovanje med različnimi institucijami. Pogovarjala sta se o vključenosti slovenske skupnosti v zvezni državi Queensland. Ob tem se je minister sogovornici zahvalil za lep sprejem, ki ga država Avstralija nudi našim rojakom, saj se tudi danes veliko število Slovencev seli na ta konec sveta (po letu 2000 se v Queensland vsako leto preseli približno sto novih priseljencev iz Slovenije). Poleg so bili tudi predstavniki slovenskega društva Planinka, ki je bilo v tem kraju ustanovljeno leta 1955. Poleg tega društva obstaja v Queenslandu v kraju Gold Coast še slovensko društvo Lipa.

Pred tem se je minister Žekš v Melbournu srečal z vrhunskim znanstvenikom slovenskega rodu: dr. Jožico Paddle Ledinek, dobitnico največjega avstralskega priznanja za zasluge pri medicinskih znanstvenih raziskavah – vzgoji člo-

veške kože po opeklinah - Order of Australia, in dr. Simonom Vogrinom, vrhunskim nevrologom. V mestu Brisbane se je na priznani državni univerzi "The University of Queensland" minister srečal z

dekanom prof. dr. Zlatkom Skrbišem. Izmenjala sta poglede o strukturi univerzitetnega programa v obeh državah in se pogovarjala o možnostih sodelovanja med državama na področju izmenjave profesorjev, študentov in raziskovalcev. Strinjala sta se, da "so edina merila mednarodna merila". V četrtek, 30. septembra 2010, je minister Žekš v glavnem mestu Avstralije Canberri obiskal nove prostore veleposlaništva Republike Slovenije v Avstraliji, ki je pristojno tudi za Novo Zelandijo, in se ob tem srečal s ča-

stnim generalnim konzulom Republike Slovenije v Sydneyju gospodom Alfredom Brežnikom, predstavniki slovenske skupnosti iz "Slovensko-avstralskega društva Canberra" ter predstavniki diplomatske skupnosti.

V zveznem parlamentu v Canberri se je minister Žekš sestal s članom avstralskega parlamenta Paulom Nevillom MP, ki je obenem vodja poslanske skupine slovensko-avstralskega prijateljstva; obiskal je tudi "Slovensko – avstralsko društvo Canberra", ki deluje v avstralskem mestu od leta 1964.

V petek, 1. oktobra, se je minister – poleg obiska slovenskih organizacij - v parlamentu zvezne države New South Wales v Sydneyju na delovnem kosilu srečal s članom parlamenta NSW Johnom Josephom Aquilino MP in s predsednico zgornjega doma parlamenta NSW Amando Fazio MLC. Srečanju sta prisostvovala tudi članica zveznega parlamenta v Canberri Tanya Pliberšek MP, ki je tudi zvezna ministrica za socialne zadeve in družbeno integracijo. Delovno kosilo je ponudil častni generalni konzul Republike Slovenije v Sydneyju Alfred Brežnik.

Prejeli smo

Rezija, slovenska dolina

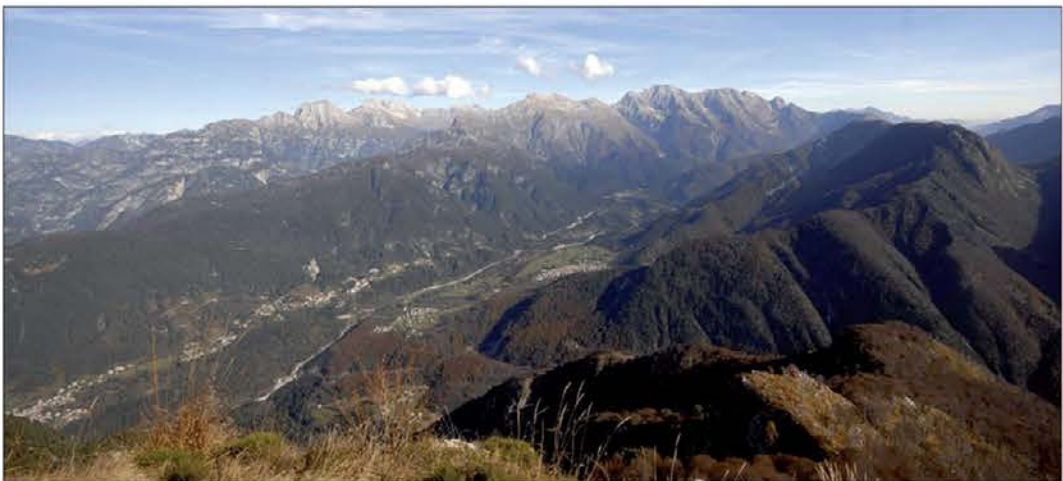
V intervjuju, objavljenem v Demokraciji (št. 36/XV. 9. 2010), je kulturnica, ki se zavzema za pravice Slovencev v Reziji, in predsednica slovenskega društva Rozajanski dum Luigia Negro, katere priimek so že njenim prednikom poitalijančili iz Černo, med drugim povedala: "...Da bi situacijo bolje razumeli, moram povedati naslednje: v Reziji in Benečiji nasploh nismo imeli in še danes nimamo sol, razen dvojezične sole v Špetru, kjer bi nas učili v našem narečju, v slovenskem jeziku, o zgodovini slovenskega naroda in jezika ali o slovanskih jezikih na splošno itd. Tako večina, razen tistih, ki sami berejo knjige ali govorijo s strokovnjaki, ne čuti, da

druga svetovna vojna in hladna vojna. Takrat to, kar je bilo na drugi strani Kanina, ni bilo dobro, ker je bil komunizem..."

Ob tem pogledu na šolstvo na drugi strani Kanina, Matajurja, Kolovrata... sem se spomnil večkrat izrečenih besed slovenskega tržaškega pisatelja Borisa Pahorja, ki je kot najhujše orodje potujčevanja Slovencev omenil italijanske otroške vrtnice in šole, posebno kot orodje v času fašizma, ki je v javnosti prepovedal vsakršno slovensko besedo. Pisateljeva pronicljiva misel bralca spomni, da je bila slovenska komunistična šola oz. vsakršna javna vzgoja (ob lažno prikrojeni zgodovini pred vojno, med njo in po njej) tisto orodje komunizma, ki je Sloven-

(Gentilejeva reforma dosledno tudi na vsem Primorskem) prepovedali slovenske maše. Potem so mlade vzgojili v "italijanski veri" in sedaj večina teh (že starejših) protestno odhaja iz cerkve, če ugotovi, da bo slovenska maša. Nemara se je ta ohranila le v najvišji slovenski vasi v Benečiji – Matajurju.

Ne bom se mešal v vsebino intervjuja, pač pa lahko izpod druge strani Kanina potožim le to, da se komunizem tukaj (v Sloveniji) nadaljuje pod zamaskiranimi imeni v več političnih strankah. Zanimivo je, da se sosedje te tragike zavedajo, čeprav je slo v "Mračnih letih Benečije" za zavajanje, in se je morda še naprej bojijo, celo bolj kot večina Slovencev v Sloveniji, saj je tukajšnja večina, ponovno, tudi zelo prepričljivo, volila te zamaskirane komuniste. Težko bi si namreč zamišljala, da vidi večina v da-

so pripadniki slovenskega naroda, in se tudi ne more tako čutiti, če nima za to nobene podlage. Treba je dodati, da so šole v 30. letih prejšnjega stoletja jezikoslovci povedali, da je rezijansčina slovensko narečje. Potem je bila

cem najbolj škodovala, in ker se to nadaljuje, so volitve v prid komunizma popolnoma razumljive, kot je razumljivo, da so Rezijani v anketi izjavili, da nimajo nič s slovenstvom. V Beneški Sloveniji so Italijani

našnji Sloveniji še vedno "odrešitev" pod jasno opredeljenim komunističnim vodstvom, le prepoznati ga ne more, pa tudi sicer je naučena, da je počel nekaj idealnega.

Miran Mihelič

Stavka dela javne uprave pred lokalnimi volitvami

Povzročila je gospodarsko škodo in ustvarila napetost

V Sloveniji je enaindvajset sindikatov, ki predstavljajo okoli 80 tisoč uradnikov in drugih uslužbencev raznih organov in dejavnosti v javni upravi, organiziralo stavko zoper vlado, ki jim ni bila pripravljena poravnati dela zastalnih plač. Njene obveznosti naj bi znašale okoli 200 milijonov evrov, toda ker jih država spriču vrzeli v proračunu ne more izplačati, je predlagala, da bi dolg poravnala tedaj, morda čez dve leti, ko si bo slovensko gospodarstvo opomoglo in spet začelo ustvarjati večje dohodke. Sindikati vladnih obrazložitev niso sprejeli, zato so uprizorili stavko, ki je potekala na nenavaden, dejali bi izvirni način. Javni uslužbenci dela niso povsem prekinili, s svojim ravnanjem pa so začeli ovirati funkcijo in delovanje države na raznih področjih. Cariniki so pričeli podaljševati postopke pri pregledu vozil in blaga na tovornjakih, ki so hoteli prečkati državno mejo s Hrvaško, zaradi

česar so na mejnih prehodih nastale nepregledne vrste vozil, za prehod meje pa je bilo treba čakati tudi po deset in več ur. Policisti so prenehali izrekat globe voznikom, ki so kršili predpise o varnosti cestnega prometa, v ljubljanskem kliničnem centru so stavkale tudi kuharice in čistilke, zaradi česar so se tam poslabšale higienske razmere. V nekaterih uradih je delal samo vratar pri sprejemnem okencu, uradniki pa so sedeli za mizo, ker so "stavkali". V Luki Koper so zaradi počasnega dela carinikov nastale dolge čakalne vrste tovornjakov z blagom za domači in mednarodni transport. V pristanišču je dalj časa od predvidenega obstalo tudi nekaj ladij, s katerih niso mogli odpeljati natovorjenega blaga in surovin. Slovensko gospodarstvo je zaradi omenjenih in drugih dejavij utrpelo veliko škodo, prizadeto pa je bilo tudi marsikatero podjetje v tujini, ki ni pravočasno dobilo surovin ali izdelkov iz Slovenije. Zaradi tega

poteka stavke se je vzdušje v državi poslabšalo, zoper stavka-joče uradnike in druge uslužbence pa se je usul val kritik in obtožb delavcev iz t. i. realnega sektorja gospodarstva, ki jih je gospodarska kriza mnogo huje prizadela kot pa javni sektor oz. državno upravo. Neki časnik je zapisal, "da je vodja stavke, sindikalist dr. Janez Posedi, izgubil stik z realnostjo". Spor med vlado in delom sindikata javnega sektorja še ni končan, nastalo je le premirje. Premier Borut Pahor, ministrica za gospodarstvo Darja Radič in Samo Hribar-Milič, so zaman pozivali sindikate, naj stavko prekinijo, z utemeljitvijo, da država nima denarja, da bi poravnala svoje obveznosti. Vendar

pa predsednik vlade ni pojasnil, zakaj je vlada sprejela finančne zahteve zdravnikov, za druge kategorije javnih uslužbencev pa denarja nima.

V politični napetosti, ki so jo

povzročili omenjena stavka enaindvajsetih sindikatov in nekateri drugi dogodki, se v Sloveniji končujejo priprave na lokalne volitve, ki bodo v

nedeljo, 10. oktobra. Sodeč po javnomnenjskih raziskavah in anketah, se bo na volitvah županov in občinskih svetovalcev ponovno najbolj uveljavila Slovenska ljudska stranka, uspešne pa naj bi bile tudi lokalne neodvisne liste. Med kandidati oz. kandidatki so mnogi, ki so že nekajkrat zamenjali svoje politično prepričanje oz. stranko. V Novi Gorici se je to zgodilo tudi kandidatki in kandidatu, ki se bosta predvidoma v drugem krogu lokalnih volitev potegovala za položaj županja oz. župana

Mestne občine. Zagotovo pa je v Sloveniji v psihološko in politično najbolj ugodnem, prednostnem položaju sedanji župan Ljubljane Zoran Jankovič. Javna občila z območja levega ga namreč že dolgo časa vnaprej razglašajo za zmagovalca sedanjih volitev, kar da je "gotova stvar". Ne poročajo pa, kako ni gotovo, ali bo

Jankovičeva volilna lista prejela večino v Mestnem svetu.

Za nove župane v Sloveniji kandidira 770 kandidatov, za občinske svetnike pa 25.839. Nadaljnjih 14.265 kandidatov pa se bo potegovalo za člane četrtinskih, krajevnih in vaških skupnosti. Najstarejši kandidat v državi šteje 90 let. Volitve bodo potekale v 208 občinah, volitve v mestni občini Koper in v občini Trebnje pa je ustavno sodišče začasno prepovedalo.

Začetek ustanavljanja katoliške univerze v Sloveniji

V Sloveniji se je začel zgodovinski proces, ki bo privedel do ustanovitve katoliške univerze. Pretekli ponedeljek, 4. oktobra, so se namreč začela predavanja na fakulteti za poslovne vede, ki jo je ustanovil Katoliški inštitut. Ta v prihodnje načrtuje odpiranje še drugih fakultet, ki bodo tvorile Katoliško univerzo. Prostore dekanata prve fakultete nastajajoče univerze je blagoslovil ljubljanski nadškof in metropolit dr. Anton Stres. Dekan fakultete za poslovne vede je prof. dr. Lovro Šturm, nekdanji sodnik ustavnega sodišča in minister za pravosodje.

Na Univerzi Nova Gorica so v torek, 5. oktobra, predstavili znanstveno monografijo o Ljubki Šorli, goriški pesnici. Izdali so jo ob stoletnici njenega rojstva.

Marijan Drobež

Predlogi za nekaj dopolnitev pravilnika

Vrniti Kocjančičevo nagrado k viru, kjer so stvari čiste

Na podlagi dosedanjih izkušenj in zlasti prvega surovega posega politike v Kocjančičevo nagrado, ko je peščica izolskih občinskih svetnikov leta 2005 pohočila sprejeto odločitev žirije in preprečila podelitev nagrade sglasno izbranemu kandidatu (Milanu Gregoriču), je Kulturni klub Istra Koper (KKI), kot eden od soustanoviteljev Kocjančičeve nagrade, ob sprejemanju novega odloka (pravilnika) o Kocjančičevi nagradi predlagal trem obalnim občinam nekaj dopolnitev, ki pa jih občine niso upoštevale, čeprav so bili predlogi, kot bomo videli v nadaljevanju, tehtni in tudi deležni široke javne podpore. Vsebinska predlaganih dopolnitev

Prvič je prvotni izvirni pravilnik predvideval, ob nagrajevanju uveljavljenih kulturnih ustvarjalcev, tudi ločeno nagrajevanje ljubiteljsva, kar je kasneje izpadlo iz besedila in so bile doslej nagrade podeljene izključno uveljavljenim kandidatom. Tako je ljubiteljsvo ostalo praznih rok, kar je bilo zlasti za neutrudne kulturne animatorje na podeželju tako veliko razočaranje, da se mnogi podelitve nagrade sploh niso več udeleževali ter so očitali, da jim je "mesto ukradlo Kocjančiča". Vse to jemlje nagradi del njenega smisla, saj nosi ime po človeku, ki je avtentični predstavnik prav podeželske Istre. Zato je KKI predlagal, da se preide na dve različni ločeni nagradi, eno za že uveljavljene ustvarjalce in eno za ljubiteljsvo, podobno kot je to rešeno pri Prešernovih nagradah.

Drugič je KKI predlagal, da se v pravilniku določi, da gre za nagrajevanje posebnih dosežkov pri utrjevanju kulturne identitete Slovenske Istre in ne Istre nasploh, kot to piše v pravil-

niku, ker bi se to lahko tolmačilo, da se nagrajujejo npr. tudi dosežki pri utrjevanju kulturne identitete hrvaškega kulturnega prostora, kar pa je v domeni hrvaške Istre. Tretjič je treba v pravilniku natančno pojasniti, kot je bilo prvotno zamišljeno in tudi izvajano, da gre pri literarnih in

dokončno pripeljal v slovensko literaturo. Zato mora nagrada z njegovim imenom avtentično odražati predvsem to njegovo duhovno dediščino.

In, četrtič: nov surov poseg politike v nagrado v letu 2010 (neutemeljena in krivična izločitve mag. Berta Pribca kot nesoporno najmočnejšega kandidata) je potrdil ugotovitev KKI, da je dokončno potrjevanje nagrajenca na občinskih svetih anahronizem, ki omo-

gova vsakršno politično zlora- bo nagrade. Zato je predlagal, da mora biti odločitev žirije dokončna, kot je to pri vseh tovrstnih kulturnih nagradah. Tudi sicer je izvirni pravilnik v določbah 10. členu lociral nagrado v civilnodružbeno sfero, rekoč, da se sredstva zanjo "zbirajo v posebnem skladu, v katerem se stekajo proračunska sredstva kot tudi prispevki sponzorjev. Sklad upravlja komisija (žirija)". A to je bilo kasneje črtano iz besedila.

Kulturne in druge organizacije ter ugledni posamezniki, ki so podprli predloge KKI

Kulturne in druge organizacije: Kulturni klub Istra Koper, Mnenjsko gibanje za Slovensko Istro Koper, Slavistično društvo Koper, Društvo Hadriaticum Koper, Društvo za trajnostni razvoj Istre Portorož, Društvo slovenskih izobražencev Trst, Klub krščanskih izobražencev Koper, KD France Bevk Šmarje, KD Alojz Kocjančič Puče-Koštobona, KD Gledališka skupina Dekani, KD Šavrini in anka Šavrinič Morvraž, KD Grmič Škofije, Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij Tigr Primorske in Izvršni odbor Združenja borcev in udeležencev NOB Koper. Kocjančičevi nagrajenci: Marjan Tomšič, Rožana Kostial, Nada Morato, Dušan Jakomin in Alberto Pucer. Drugi ugledni posamezniki: Ines Cergolj Pešorda, Milan Gregorič, Lucijan Pelicon, mag. Bert Pribac, Tomaž Bizajl, Silvan Prodan, Evgen Pečarič, Jože A. Hočevar, Sergij Pahor, Rožana Špeh, Nadja Rojac, Danilo Vodopivec, Darinka Morato Jug, Bojana Morato Jug, Julka Morato Vatovec, Rafael Vidali ter mag. Renato Drobberšič, mag. Božo Rustja in Alojz Šuban (vsi trije iz Škofijskega ordinariata Koper). Nekaj zaključkov

Glede na vse navedeno je Koordinacijski odbor KKI sprejel sklep, da bo v sodelovanju s široko civilno družbo pristopil k oblikovanju sklada Alojza Kocjančiča in ustanovil novo, od politike neodvisno istoimensko nagrado, skladno s predlaganimi dopolnitvami in duhom izvirnega pravilnika. Odbor poziva vse tri občine, zainteresirana društva, ustanove, gospodarske organizacije in posameznike, da se pridružijo pobudi ter jo podprejo moralno, organizacijsko in finančno.

Za koordinacijski odbor KKI, predsednik Silvan Prodan

Gledališka predstava v Šempasu

V soboto, 9. oktobra 2010, ob 20. uri, bo v Šempasu gledališka skupina KD Brce iz Gabrovice pri Komnu uprizorila komedijo v treh dejanjih Georgesa Feydeaua Krojač za dame. Prevod Tone Smolej, jezikovna obdelava Minu Kjuder. Režiser Sergej Verč, pomočnica režiserja Minu Kjuder.

Lokalne volitve 2010

Modro in preudarno je treba oddati svoj glas!

Člani Slovenske škofovske konference (SSK) želimo pred bližnjimi volitvami županov in članov občinskih svetov

prihodnost naših krajev in občin, kjer so nam prihodnje naloge in zahteve županske službe ter vloge občinskega sveta najbolj

Msgr. dr. Anton Stres

poudariti, da so volitve pomembno dejanje državljanov, ko odločamo o lastni prihodnosti in o prihodnosti našega naroda. Udeležba na volitvah ter odgovorna in premišljena izbira kandidatov je moralna dolžnost, ki izvira iz soodgovornosti za naše skupno dobro. Slovenski škofje spodbujamo, naj se državljanji volitev udeležijo in volijo preudarno. Vsak volilni glas je enako pomemben in enako potreben, zato volitev ne smemo lahkomišelnost opustiti. Kdor se svobodnih in demokratičnih volitev udeleži, ravna odgovorno in s tem posredno vpliva na vodenje lokalne skupnosti, ki ji pripada. Drugi vatikanski cerkveni zbor jasno naroča: "Vsi državljani naj se torej zavedajo pravice, ki je hkrati dolžnost, da uporabijo pri volitvah svojo svobodo v prid skupne blaginje" (CS 75,1).

Krajevne volitve županov in občinskih svetnikov so pomembne, saj gre za

blizu in znane. Z glasovanjem za poštene ter sposobne kandidatke in kandidate odpiramo nove možnosti resničnega napredka našega kraja in občine. Tokratna izbira je lažja, ker kandidate poznamo in vemo, komu smemo in moremo zaupati. Še vedno so na mestu besede blaženega Antona Martina Slomška, ki jih je zapisal leta 1861: "Odpri oči, ogledite si v dobro premislite, koga boste volili. Izvolite si može (ali žene) po Božji volji, modre in pravične. Ne izbirajte jih po njihovih sladkih obljubah, zakaj kdor preveliko obeta, malo izpolni. Izberite si jih po njihovih dosedanjih delih, kako so do sedaj ravnali in dobrega storili". Tukaj velja tudi Kristusova beseda: "Po njih sadovih jih boste spoznali". (Mt 7,20) "Še enkrat vam rečem: volite modro, izvolite dobro; kakor si boste sami postlali, boste ležali".

msgr. dr. Anton Stres ljubljanski nadškof metropolit predsednik SSK

Slovenija / Čebelarstvo

Zelo odmeven mednarodni forum o apiterapiji

Tretji mednarodni forum o apiterapiji in drugi mednarodni forum o kakovosti čebeljih pridelkov je minuli teden v Slovenijo privabil zdravnike in čebelarske izvedence ter predstavnike čebelarskih zvez iz kakih 30 držav z vseh koncev sveta. Skupno je bilo na teh strokovnih srečanjih več kot 200 udeležencev. Istočasno je ob posvetu na ljubljanskem

vklučil v slovenski kulturni preporod. Še posebej je naletel na veliko pozornost sklop posegov na temo Zdravljenje degenerativnih bolezni s pripravki iz čebeljih pridelkov; tu je med drugimi nastopila dr. Cristina Aosan iz Romunije s temo zdravljenja multiple skleroze ter Mitsuo Matsuka z opisom zdravljenja s čebeljim strupom na Japonskem. Prav tako je

glavne organizacijske napore, je bil zato upravičeno vesel ob uspehu te večdnevne mednarodne manifestacije. Čebelarska zveza Slovenije je v Laškem ob robu ljubljanskega foruma priredila tudi konferenco čebelarskih organizacij, kjer so sprejeli posebno deklaracijo o zaščiti čebel, ki so jo naslovili posameznim državnim vodstvom in Evropski uniji. Predsednik Čebelarske zveze Slovenije Boštjan Noč je ob tem ugotavljal, da gre za pomemben dokument, ki naj bi na evropski ravni spodbudil posamezne države, predvsem pa Evropsko unijo, da bi poskrbela za zaščito in pomoč vsem, ki se trudijo za ohranitev čebele, za katero predlagajo, da bi jo uvrstili med ogrožene živalske vrste. Njen obstoj in gosta prisotnost na teritoriju pa sta za človeštvo življenjskega pomena, saj je od opravevanja čebel odvisno uspešno

gospodarskem razstavišču potekala tudi mednarodna razstava Apiexpo, namenjena predstavitvi čebelarske opreme in proizvodov tudi v apiterapevtske namene ter možnosti, ki jih čebelarstvo nudi za razvoj turistične ponudbe na Slovenskem. Največ pozornosti je seveda vzbudil strokovni program foruma o apiterapiji, pri katerem so sodelovali tako slovenski kot tuji zdravniki in praktiki. Kot prva sta program začela dr. Janko Božič ter dr. Franc Grošelj, nadaljevalo pa ga je še sedemnajst tujih in domačih strokovnjakov s področja apiterapije. Apiterapija na Slovenskem ni novost, saj jo je uspešno uvajal na začetku 20. stoletja revmatolog dr. Filip Terč, sicer Čeh po rodu, ki pa je po končanem študiju medicine na Dunaju prišel v Maribor, kjer se je aktivno

vzbudil pozornost sklop o uporabnosti medu za celjenje vseh vrst, tudi najtežjih ran. Predstavili pa so tudi druge alternativne oblike zdravljenja bolezni in sploh krepitev človeškega organizma z rednim uživanjem medu in cvetnega prahu ter po potrebi drugih čebeljih proizvodov, ki pa so lahko tudi dragoceni pripomočki za nego telesa in izboljšanje splošnega počutja, npr. z medeno masažo. Podpredsednik ČZS inž. Franc Sivic, ki je nosil

pridelovanje kar 35 % vseh poljščin. Organizatorji so še poskrbeli, da so se ob koncu strokovnega dela udeleženci in drugi lahko udeležili festivala čebelarstva, ki je potekal v Mariboru, Dolenjskih Toplicah, na Bledu, v Lukovici in tudi v Lipici, kjer so ob medeni tržnici priredili predavanja o uporabi čebeljih pridelkov v apiterapiji in o uporabi čebeljih pridelkov v vsakdanji prehrani, zlasti otrok, mladostnikov in starejših oseb.

M. T.

Socialna vloga delovnega razmerja

Samouveljavitev privede do sporov v skupini

V letih po drugi svetovni vojni se je življenjski standard v industrializiranih državah izboljšal. Ljudje so dosegli določeno raven dobrega počutja, ni jim bilo treba več skrbeti za golo preživetje, zato so se v njih začele rojevati nove, nematerialne, socialne potrebe, ki morajo človeka zadovoljevati. Te potrebe se kažejo v odnosih, ki jih ima človek v določeni homogeni skupini, danes predvsem na delovnem mestu, kjer se vsak dan sooča s potrebo po samouveljavitvi (A. H. Maslow). Nastajanje te potrebe je tudi posledica povišanja stopnje izobrazbe in želje po bolj prestižni vlogi v družbi in na delu. Človek noče biti podrejen, hoče razvijati svoje zmogljivosti, se hoče izboljšati, doseči pomembne cilje, biti ustvarjalen. Sorazmerno s stopnjo izobrazbe uslužbenec naraščajo tudi pričakovanja glede nivoja odgovornosti, avtoritete in dohodka, ki jih želijo imeti. V podjetju, organizaciji, kjer mora več dejavnikov sodelovati za doseganje zaželenih skupnih ciljev, kjer ima vsak uslužbenec določeno vlogo in mora ustvarjati v sožitju s kolegi, seveda pride večkrat do sporov, saj vsakdo ima svoje značajne lastnosti, večje ali manjše sposobnosti prilagajanja in obnašati se mora usklajeno s svojimi nalogami. Spor nastane v trenutku, ko morajo uslužbenec tesno sodelovati, namesto kooperacije pa nastane konkurenca. Negativne lastnosti spora so spremembe v obnašanju ljudi, neproduktivna porazdelitev sredstev in energij, upočasnitev prejetja odločitev, emotivna napetost. Konflikt pa ni vedno negativen, je pač problem, ki, če ga znamo pravilno upravljati, lahko postane priložnost, v kateri sodelavci izboljšajo svoje obnašanje, postanejo samokritični, se naučijo so-

delovati in biti inovativni. Problem je katerakoli sprememba v okolju: nastane, ko najdemo oviro na poti za doseganje naših ciljev in moramo za to najti rešitev, za katero so potrebne spremembe v posameznikovem obnašanju in dojemanju okolja, v katerem živi in dela. Reševanje problemov in iskanje rešitev sta dejavnosti, s katerima se vsakdo dnevno sooča. Na poslovnem področju pa pomeni problem potencialno finančno izgubo, zaradi tega morajo upravitelji poslovne družbe imeti take sposobnosti, da v čim krajšem času in s čim manjšim stresom najdejo

no opredeliti (*problem setting*), saj čim bolj poznamo značilnosti problema, tem lažje ga bomo rešili, sledi praktična rešitev (*problem solving*). Med *problem solving* je izrednega pomena komunikacija med vsemi sodelujočimi. Na sestanku (*brainstorming*) mora po določeni oviri vsak prisoten navesti svojo idejo za rešitev problema. Skupaj preverijo izvedljivost, učinkovitost in posledice vsake ideje in izberejo najbolj primerne. Načrtuje se rešitev: kaj moramo narediti, kdaj, kako in s katerimi sredstvi. Izvede se nato načrt in ocenijo rezultati.

delovni in biti inovativni. Danes večkrat uporabljamo izraz "problem solving", ki se je v ožjem smislu prvič pojavil v matematiki, a je s časom pridobil širši pomen. *Problem solving* nam pomaga razumeti, kaj moramo spremeniti, da rešimo težavo. Nanaša se na sposobnosti in tehnike, ki jih moramo obvladati za uspešno reševanje težav na praktičnem in psihološkem nivoju. Čeprav so tehnike *problem solving* različne, na vsakem področju imajo vedno isti postopek. Najprej moramo ugotoviti težavo (*problem finding*), jo toč-

kreativne in realistične rešitve. Zaradi čustvene preobremenitve so take situacije izredno težavne, v njih soobstajata občutek zmede in ozaveščenost, da moramo nekaj spremeniti. Rešitev problemov na emotivni ravni in v medsebojnih odnosih je predvsem v notranjem dialogu in poslušanju drugih. *Problem solving* je sredstvo, ki nam na profesionalnem področju pomaga, da opredelimo naše potrebe, uredimo naše misli in vedenja in lažje dobimo rešitev, s katero bomo zadovoljni mi in naši sodelavci.

Katja Ferletič

Ipadi in e-book namesto zvezka in knjige? Računi brez krčmarja

Z letošnjim letom se na nekaterih solah v Italiji začne začenja nov način poučevanja, ki bo predvidoma v prihodnosti odpravil učbenike. V ZDA in Avstraliji že kako leto potekajo podobne izkušnje. Tako na znanstvenem liceju Lussanna v Bergamu prihajajo dijaki ob začetku pouka v šolo brez knjig. Namesto teh nosijo v torbi elektronsko tablico iPad in tehnični pomočnik e-book. Le takih tehnoloških naprav se bodo dijaki posluževali med šolskim letom, da si bodo pridobivali znanje. Nič več zvezkov ne pisal. Cilj projekta je preverjanje možnosti uporabe tehnologije med poukom in med domačim učenjem. Psihoterapevt Luigi Zoja se v svoji knjigi *La morte del prossimo*

(Smrt bližnjega) sprašuje, ali ni človek izgubil čut za bližnjega in ali ni postala svetopisemska zapoved "ljubi Boga nad vse in ljubi bližnjega kakor samega sebe" zelo

je vsak posameznik poznal in imel v spominu od 200 do 300 obrazov. Danes se za obraze (in za bližnjega) ne menimo, in to je velik minus za človeško družbo. Človeštvo je od nekdaj živelo v odnosu z naravo, z ljudmi. Kar naenkrat pa ti stiki zmeraj bolj potekajo preko tega ali onega tehnološkega aparata.

težka za vsakega izmed nas. Ali niso za to krive - se sprašuje Zoja - tudi tehnološke naprave, zaradi katerih ne opazimo obrazov svojih bližnjih? Vsak odnos, poseben pri mladih, je "vezan" na tehnične naprave: internet, prenosni telefon... Še pred dvajsetimi ali tridesetimi leti

Navadno imamo prav preko interneta vezi z ljudmi, ki niso fizično prisotni in so precej daleč, nedosegljivi. Posledice tega so brezbričnost, črtanje odnosa z najbližjim. Znanstveniki pravijo, da to povzroča velike spremembe tudi v naših možganih.

Karlo Nanut

NOVI
GLASODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.itTISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 5. oktobra, ob 14. uri.

Na sprehodu po pešpoti nad Sečovljami

Vonj po solinah

Pešpot nad Sečovljskimi solinami je po mojem okusu najlepši del Parenzane. Izleta, ki je sicer kratak in nenaporen, saj poteka po ravni, prijetni makadamski trasi, se lahko lotimo na meji med Slovenijo in Hrvaško, in sicer na tisti zloglasni točki, kjer leži domačija Jožka Jorasa, ali pa pri kopalšču Kanegra na hrvaški strani. Najbolj pogumni, predvsem pa kolesarji, bodo lahko prišli od meje na Dragonji do samega Savudrijskega zaliva, enourno pešačenje od meje do Kanegre ali v obratno smer pa bo za rekreativce s povprečno kondicijo kar zadosten zalogaj. Pot je lepa, ker je ves čas izpostavljena soncu, lega je zavetna in mirna, razgled pa tak, da nam seže globoko v dušo in povrne dobro razpoloženje. Ker je pot lepo vzdrževana, široka in na njej ni blata, je primerna za turobne jesenske in zimске mesece, ko si srce zaželi sonca in Mediterana. Rastlinje ob poti je značilno za Mediteran, nizko grmičevje, brinje, žuka s svojimi dišečimi rumenimi cvetovi, lov in bor.

Najlepše, kar nam izlet ponuja, poleg prostranosti Alp na obzorju in Pirana, ki se ponaša v svoji lepoti in se ošabno zrcali v modrih valovih istoimenskega zaliva, pa je nedvomno razgled na soline in sečovljski krajinski park. Pod Parenzano se namreč razprostira 650 ha "cavedin" ali solnih polj, sredi katerih razpadajo kamnita domovanja. Pravzaprav so bile to hiše iz laporja in belega istrskega apnenca, v katerih so v preteklosti solinarji preživljali poletja. Ogromna čipkasta površina, v kateri se zrcali Piranski zaliv in kjer se v morje izteka Dragonja, predstavlja trenutno največje slovenske soline, obenem pa najsevernejše soline Sredozemskega morja. Nastale naj bi že v karolinški dobi, delovale s polno paro pod avstrijsko monarhijo, prvi zapisi o njih pa so iz leta 804. Danes spadajo Sečovljske soline, skupaj s strunjskimi, v sklop Piranskih solin. Sol, ki jo tu pridelujejo, je preverjeno dobra, pravzaprav odlična, soline pa nimajo samo gospodarskega pomena, temveč so po-

memben naravni in kulturni spomenik ter rastlinski in ptičji rezervat.

Piran je pravzaprav mesto, o katerem so govorili, da je zršlo na soli oziroma iz soli. Pridobivanje le-te je bilo v preteklosti za prebivalce pomemben vir preživetja. Pričetek sezone je bil spomladi, ko so v prazničnem vzdušju solinarske družine na dan sv. Jurija, 23. aprila, zapustile Piran in se preselile v kamnita domovanja, sredi morja in sonca. Vračali so se vsako leto 24. avgusta (dandanes sol "žanjejo" do septembra), ko so se s sveto mašo zahvalili za solno žetev. Solinarski praznik imamo še danes, tudi postopek pridobivanja soli poteka po prastarih zakonih. Sečovljske in strunjske soline so ene izmed redkih solin v Evropi, kjer soli ne pridobivajo na cementni podlagi. Princip pridobivanja soli so v slovenske kraje prinesli v 14. stoletju solinarji s Paga; na tem otoku so žal v moderni dobi opustili to

dejavnost. Sol pridobivajo v bazenih, kavadinah, ki jih pokriva petola, to je naravna podlaga, biosediment, ki je sestavljen iz mineralov in mikroorganizmov ter iz naravnega blata, sadre. Petolo morajo solinarji seveda skrbno gojiti, omogoča pa jim, da sol pridobivajo na čisto naraven način, pridelek je bogat z minerali iz morja in encimi,

uporabljajo več skoraj nikjer. Hrvti, kjer se postopek ni ohranil, pa sedaj vabijo slovenske solinarje, da bi jim pomagali ponovno vzpostaviti naravno ravnanje in omogočiti naraven način pridobivanja soli. Dragocena naravna podlaga ne nastaja sama po sebi, solinarji jo morajo tako rekoč pridelovati, in to v zimskih mesecih, zato

naravnih kristalov, kjer je ujeta matična voda. Od tod dragocen, nežen okus slovenske soli. Bogastvo slovenskih solin pa je še tako imenovani solni cvet, kulinarčna dragocenost, ki jo pridelujejo še redkokje. Solni cvet, ki je zaradi božanskega okusa ter bogate sestave, predvsem mineralov in vitaminov v sledeh, cenjen tudi kot zdravilno živilo, žanjejo ob točno določenih vremenskih razmerah. Tedaj se na plasti grobe soli nabere skorja drobnih kristalčkov, ki jih nato solinarji skrbno strgajo. Solnega cveta je malo, zato je dragocen in dražji od navadne soli. V njegovih kristalčkih je ujet vonj po morju, okus pa je aromatičen in veliko manj agresiven kot pri navadni soli. Vredno pokušnje pač. Pa še nekaj, ne kuhajte ga, solni cvet uporabljamo samo za soljenje že pripravljenih jedi.

Pa še manj razveseljiv podatek: zaradi deževnega poletja je bil lani in letos pridelek soli v Piranskih solinah skoraj ničten, predvsem malo je bilo solnega cveta. Na srečo se sol lepo skladišči in je kvalitetne slovenske soli še za leto ali dve na zalogi. Upajmo pa, da bo prihodnje poletje bolj sončno in toplo, ne samo zaradi soli, ampak tudi zaradi nas samih in našega razpoloženja.

Suzy Pertot

okus je izjemno in omogoča visoko kulinarčno kakovost. Tako pridobljena sol je poleg tega lepe, bele barve in čistega okusa, saj naravna podlaga omogoča, da bi vanjo prodirale zemeljske primesi. Petole ne

velja star solinarski rek, ki pravi, da se "sol dela pozimi - d' inverno se fa il sal". No, ko boste kupovali piransko sol, se boste čudili, da je prava v prodaji samo nemleta in nerafinirana. Naravna sol obstaja namreč samo v

Odmevni športni dogodek v Trstu

Spektakel za gledalce, uspeh za mesto

Dvoransko športno dogajanje, ki se na krajevni sceni šele spet poganja, je v Trstu konec septembra dodobra poživila predtekmovalna skupina F moškega odbojarskega svetovnega prvenstva (veliki finale za naslov bo v nedeljo v Rimu). V športni palači PalaTrieste so za uvrstitve med osemnajst najboljših šesterk na svetu tekmovale izbrane vrste Poljske, Srbije, Nemčije in Kanade, tak je bil na-

za vseh šest tekem pretežno zasedeni, malodane polne so bile tribune, zlasti za poslovilno srečanje in pravo poslastico tržaške etape med Poljsko in Srbijo. Prav privrženci teh dveh narodnosti so bili najbolj številni v PalaTrieste. Poljakov je bilo kakih tri tisoč, pripeljali so se z osebnimi avtomobili, avtodomi in avtobusi, z navijanjem in transparenti so pripravili tako vzdušje, da se je zdelo, kot bi se skupina F odigravala

– zgoraj omenjeni – obiskovalci spoznali mesto, v njem (ali v okolici) spali in jedli. Kot se zadnje čase sicer pogosto dogaja, je bilo v mestu izjemno težko najti pristo hotelsko sobo, treba je sicer tu dodati, da sta isti konec tedna vzporedno potekali tudi mogočni mednarodni promocijski pobudi z enogastromskega področja tako v tržaškem kot v goriškem mestnem središču. Kakorkoli že, Trst je s turističnega vidika vendarle s pridom izkoristil vidljivost, ki so mu jo ponudili prireditelji SP. Ti so tudi pohvalili tržaški organizacijski odbor za profesionalen pristop in za to, da je vse potekalo uspešno in brez zapletov. Obmejno mesto v senci sv. Justa je tako z istim organizacijskim odborom medtem že kandidiralo za gostitev skupine ženskega svetovnega prvenstva 2014.

Pri uspešni zgodbi je menda treba omeniti tudi bogat prispevek naših odbojarskih in športnih delavcev. Novinarji smo v dvorani stalno srečevali znane obraze, tako v prireditvenem stroju kot med številnimi prostovoljci (npr. brhke hostese), v tehničnimi službah (sodniški in statistični), baklonosci, ostalimi sodelavci in navsezadnje ljubitelji igre pod mrežo, ki so kupili karte, pomagali napolniti stopnišča in uživali ob edinstvenem dogajanju. Na številnih spremnih prireditvah so se med drugim spomnili Mirka Špacapana in Sergija Veljaka, na deskah športne palače pa so se zvrstili tudi številni najmlajši slovenski odbojkarji in nekateri deželni reprezentanti iz vrst naših klubov.

HC

NAMIZNI TENIS	
Ženska A1 liga: Novara - Kras 3:3	Ženska A2 liga: Eppan - Kras 4:1
NOGOMET	
D liga: Kras - Sandonajesola 1:2	Promocijska liga: Valnatisone - Juventina 0:0, Trieste Calcio - Vesna 1:1
1. amaterska liga: San Giovanni - Primorec 1:2, Savodnje - Azzurra 0:1	2. amaterska liga: Sistiana - Zorja/Gaja 0:1, Mariano - Primorje 2:2, Massa - Breg 1:0
3. amaterska liga: Lucinico - Mladost 3:0	
KOŠARKA	
C1 liga: NBU - Jadran 60:78	C2 liga: Cervignano - Breg 80:77, Ronchi - Bor 56:52

Foto M. Mover

posled tudi – pričakovan – vrstni red po treh dneh tekmovanja. Tržaška skupina je bila nedvomno med najbolj zanimivimi, izenačenimi in kakovostnimi. Gledalci so uživali ob vrhunskih dvo bojnih in spektakularnih potezah, na višini so bile prav vse štiri selekcije, na primer tudi kanadska (ki jo vodi nekdanji trener ACH Bled Glenn Hoag), ki ji ni uspelo se prebiti v naslednjo fazo, a je zmogla presenetiti Srbe in nudila oster odpor tudi ostalima dvema tekmečema. Sploh smo lahko uživali ob igri velikanov svetovnega formata, kot so legenda srbske odbojke Nikola Grbić, njegov soigralec Ivan Miljković, poljska tolkača Piotr Gruszka in Michal Winiarski, nosilec igre Nemcev Gyorgy Grozer in drugi. Skratka, daleč največji športni dogodek, ki smo ga zadnja leta doživeli v mestu v zalivu.

Sedeži v dvorani, ki sprejme več kot sedem tisoč gledalcev, so bili

sredi Varšave. Ko pa se je predtekmovalje končalo (s polnim izkupičkom za belo-rdeče), pa je marsikdo sledil reprezentanci (ki jo vodi italijanski trener argentinskega porekla Daniel Castellani) v ostalih italijanskih mestih. Našteli smo tudi več stotin Srbov, del se jih je ob tej priložnosti pripeljal iz domovine, večina pa je bila pripadnikov srbske skupnosti, ki je v Trstu, kot vemo, vse bolj številna. Gledalci iz Furlanije Julijske krajine so bili razmeroma maloštevilni, po večini so bili to znani obrazi ljudi, ki tvorijo deželno odbojarsko gibanje (igralke in igralci, trenerji, sodniki, odborniki in ostali navdušenci). Glede prisotnosti skupine svetovnega prvenstva v Trstu smo brali precej različne ocene o tem, kako se je mesto izkazalo in predvsem izkoristilo to priložnost. Dogodek je brez dvoma predstavljal lepo obogatitev (dobesedno in v prenesenem pomenu), saj so številni

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

52

Pred dnevi sem se spraševal, kaj se mi dogaja, saj sem prvič v knjigarni brez težav odšel za drobno knjižico deset evrov, kar je za italijansko knjigo dosti, še posebej, če ima tako malo strani. Sem eden tistih, za katerega lahko mirno rečete, da doma nima veliko italijanskih knjig, ampak samo žepne knjige, če odmislim določene zbirke, ki presegaajo po kakovosti skoraj vsako slovensko knjižno izdajo. V mislih imam namreč slovite Mondadorijeve knjige, ki so izšle v zbirki I Merdiani in sem jih pred leti kupil vse, nekatere so še lepo v celofanu in na polici čakajo, da jih odprem, tako lepe so, da jih jemljem počasi v roke; brati pesmi, ki so tiskane na bibliofilskem papirju, je užitek, ki mu ne gre odrekat pravega trenutka in niti ne pravega razpoloženja! Na ugovor: "Ma kdaj boš vse to prebral?" sem vedno odgovarjal: "Kdo pa je rekel, da moram vse prebrati? Kot da se dobrega vina v sodu ne bi lahko spoznalo po samo enem kozarcu?" Nekega deževnega večera, ki jih v Gorici res ne manjka, sem s sinom Luko, ki pri skoraj desetih letih počasi postaja knjigožer, kot se spodobi za take male može, ki bi radi bili danes geolog, jutri arheolog in pojutrišnjem kaj drugega, šel v mesto po Radensko in sva dobila parkirno mesto zraven knjigarne, v kateri me seveda poznaajo. Že na vratih me veselo pozdravljajo; ko grem - po navadi poln knjig - iz knjigarne, pa še bolj! Zato ne grem velikokrat tja, a ker sva bila zgodnja, Radensko pa prodajajo do 19.30, sem Luki rekel: "Luka, peljega dušo malce na pašo, a?"

"Ma, tata, kaj greva v nebesa?" je bil presenečen. "Ne, ne, tu nekam greva..." "Aja, v knjigarno!" In sva šla, po moško sva pozdravila nasmejana prodajalko in zavila vsak na svojo stran, Luka je takoj našel svoje police, jaz pa tudi; ko sva kasneje odšla samo zato iz knjigarne, ker je prodajalka nerodno pokajšjevala kar nekaj časa, da bi naju opozorila, da sva zadnja, je bilo seveda že prepozno za Radensko. "Ma, kaj, saj bodo pa pile navadno vodo, ne?" je bil preprosto poveden Luka, ki je zapečatil usodo najinih žensk doma, ko sem bentil nad dejstvom, da so nama zaprl trgovino z jestvinami. "Kaj si pa kupil?" sem hotel vedeti, ko se mi je zahvaljeval, ker sem plačal tudi dve njegovi izbrani knjigi.

In mi je suvereno povedal, da je izbral tretje nadaljevanje neke fantastične zgodbe, ki da je grozna: "Prvi dve knjigi sem prebral v slovensčini, a te ni še v slovensčini, sem videl v Mladinski v Novi Gorici, da je ni še!" In še eno je izbral.

"Ta je pa zares lepa, poznam pisateljca, so notri tudi vampirji!" "Če so vampirji zraven, je gotovo lepa!" sem se strinjal, tudi jaz sem v mladosti z užitkom prebral roman z naslovom Drakula, ki ga je napisal irski pisatelj Bram Stoker; ta roman v trdi vezavi je še danes nekje doma zagotovo dobro založen, gotovo kje zadaj, v tretji vrsti, čisto pri zidu sameva na eni od knjižnih polic. (Vem, da ga je izdala Tehniška založba,

in tudi platnice se spomnim ter deževnega dne, ko sem knjigo kupil, čeprav sem jo samo enkrat bral. Na Googlu preverim, ali sem prav zapisal, in izvem, da ga je poslovenil Boris Verbič, knjižno založbo pa sem zadell!

"In ti, kaj si kupil ti?" je vprašal Luka in sem mu pokazal zadnje prevode Herte Müller, ki jih najbrž ne bomo takoj imeli v slovenskem jeziku, med njimi drobno knjižico z naslovom Cristina e il suo doppio (Cristina in njen dvojniki), ki sem jo še isti večer prebral. In se ob prebranem gostem Hertinem pisanju zavedel, da sem knjigo pred leti že prebral, a ne vem kaj, najbrž na internetu v eni svojih dolgih neprespanih noči zaradi uničujočega glavobola, v angleščini morda, ne spomnim se, a sem jo zagotovo prebral, če ne cele, pa vsaj del te žalostne zgodbe pisateljčinega iskanja lastnega dvojnika v zapiskih zloglasne tajne policije Stasi, ki jih je po dolgotrajnih mukah le prejela, a "prečiščene" in zato neuporabne, take, da se je njena notranja rana spet odprla, da se je svet spet

Sylvia Plath

pokazal tak, kakršen je bil in po svoje je še: krut, krivičen in neusmiljen, tak, kot je bil komunistični režim, v katerem je Nobelova nagradjenka živila, dokler si s pisanjem ni izborila svobode na Zahodu, ki pa tudi ni bila taka, kakršno je sanjala, ko so jo zalezovali, jo preganjali, uničevali samo zato, ker ni mislila tako, kot je bilo ukazano misliti...

"Kaj piše v knjigi?" je bil radoveden Luka. "Ta pisateljica pa piše samo težke stvari!" sem rekel, da bi se izognil pripovedovanju o časih, ki sem jih tudi sam doživel, a vem, da je Luka še premajhen, da bi lahko razumel, in sem zanj vesel, da mu jih ni treba živeti.

"Ma tebi se dopadejo samo take knjige, ki imajo notri težke stvari?" je vprašal Luka, ki me je že pred dnevi našel sredi branja dnevniških zapisov pesnice Sylvie Plath, in tudi takrat sem mi povedal, da so v knjigi težke stvari, tudi takrat mu nisem hotel povedati ničesar o temni žalosti, ki se naseli v človeka, ničesar o samomoru pesnice, ki jo imam rad, in ne o njenih dveh otrocih, ki ju je pustila sama na svetu, a jima je pred zadnjim, usodnim dejanjem skrbno pripravila zajtrk.

Nekaj časa sem v avtu zato molčal, iz zadrege pa me je rešil Luka sam, ki je opazil mimovozečega prijateljčka v avtu! Pomahal mu je in mi zaupal, da ta njegov prijateljček ne bere veliko.

"Igra dobro nogomet?" sem bil zloben. "Ma, ne toliko! Ima pa play station, ki je jaz ne bom imel!"

"Ti je žal?" "Včasih! A jaz imam knjige!" je rekel Luka; pred vrati sva barantala, kako se bova izgovorila, ker nisva kupila Radenske.

Tik predno so nama odprle vrata, sva se zmenila, da ne bova pokazala vseh kupljenih knjig, dve svoji sem zato pustil kar v avtu.

Izzivati je že v redu, a vse ima svoje meje, ne? Za čuda naju nobena ni vprašala po Radenski!

POGOVOR Igor Pison

Lepota in prekletstvo režiserskega poklica

Igor Pison bi po dokončanem študiju na režijski akademiji Avgusta Everdinga v Münchnu čez dve leti rad deloval kot operni režiser v Nemčiji in drugod po Evropi, na Trst in SSG pa ne bo nikoli pozabil, saj je na gledališko hišo v ul. Petronio zelo navezan. Pri nas "je še veliko potenciala, ki bi ga bilo vredno izrabiti, in to ne samo na področju opere, temveč tudi muzikala v preobleki off Broadway..."

Začnimo od začetka...
Prvi stik z gledališčem sem imel na radiu, ko smo prirejali otroško igro Dečki s Pavlove ulice v režiji Marka Sosiča. Star sem bil 12 let in igranje se mi je prikupilo, ker sem v njem čutil nadaljevanje otroške igre. Že takrat sem se začel zanimati, kako bi lahko nadaljeval na tej poti. Gledališče se mi je zdelo prostor velike otroške fantazije, ki pa ga oblikujejo odrasle osebe. Nekaj let po tej prvi izkušnji sem vstopil v gledališko šolo slovenskega gledališča v Trstu, ki jo je vodil Boris Kobal. Tečajji so potekali pod mentorstvom takratnega ansambla SSG, npr. Adriana Rustje, Antona Petjeja. Občasno nas je obiskal tudi pok. Stojan Colja, ki se ga rade volje spominjam. Pobljše sem spoznal, kako sploh deluje gledališče in kakšen kadrovski ustroj mora imeti. Leto kasneje sem obiskoval tudi tečajje gledališča Contrada in tako prišel s stik z italijanskim gledališkim

okoljem.

Kako se je italijansko gledališče razlikovalo od slovenskega?

Razlika je bila v tem, da italijanski igralci zvečine niso imeli akademske izobrazbe, ampak le gledališko izkušnjo, ki so si jo nabrali. Nikakor nisem postavljaj pod vprašaj njihove profesionalnosti in kakovosti nastopanja, občutil pa sem, da mi je pri vsem tem nekaj manjkalo. Vrnil sem se k SSG-ju in začel nastopati v manjših vlogah. Zanimiv je bil zlasti stik s takratnim ansamblom, ki so ga sestavljali Lučka Počkaj, Barbara Cerar in drugi. Sodeloval sem tudi z gledališčem Rossetti. Zanos je bil pri meni tolikšen, da sem bil prepričan, da sem postal igralec..., končno pa sem razumel, da je bilo igranje le sredstvo, kako priti do poklica režiserja. Začutil sem, da je gledališče najzlahtnejši prostor za pripovedovanje zgodbe, in prav režiser je tista oseba, ki je v teatru poklicana za udejanjanje te pripovedi.

Po višji šoli si se vpisal na študij germanistike v Trstu.

Še prej pa sem se preizkusil na vstopnem izpitu na ljubljanski AGRFT: resnici na ljubo sem to storil dvakrat. Prvič po maturi, drugič leta kasneje, ko pa je bilo že očitno, da me igranje ne zanima več. Med študijem v Trstu sem za študijsko izkušnjo v tujini (program Erasmus) izbral München. V Nemčijo

sem se nameraval vrniti tudi za doktorski študij, toda zgodilo se je, da sem si med bivanjem na Bavarskem v Münchenskem gledališču ogledal nekaj predstav, ki so me očarale: igra Vojak Vojček v režiji koroskega režiserja Martina Kucherja me je prevzela! Estetika in način pripovedovanja te igre sta me prepričala, da

Foto IG

sem spremenil svoje načrte. Sklenil sem, da bom ostal v Nemčiji in v Münchnu študiral režijo.

Po končanem študiju v Trstu si se vpisal na akademijo Avgusta Everdinga v Münchnu.

To je še ena redkih akademij v Nemčiji, kjer tečajnik po štiritletnem študiju diplomira iz režije za dramsko in operno gledališče. Takoj so me sprejeli na vstopni izpit, na katerega sem se temeljito pripravil. Izpit je bil razdeljen na dve. Prve dni so bila na vrsti izpraševanja iz splošne kulture. Če je kandidat ta del uspešno opravil, se je nato znašel pred dejansko režijsko preizkušnjo in moral z igralci v kratkem času pripraviti odsko po-

stavitev.

Tudi ta del si uspešno opravil.
Igralcem sem vlil del svojega navdušenja, kar je komisijo prepričalo. Verjamem, da je najtežja naloga režiserja ta navdušiti igralce za delo, ki ga bodo redno opravljali v nadaljnjih petih, šestih tednih: član ne sme zapustiti igralca po premieri, zadovoljstvo mora ohraniti do zadnje ponovitve.

Kje se mora ustaviti doprinos igralca pri opredelitvi njegovega lika, tako da ne prekoraci meje režiserjeve estetike?

Vsako gledališko oz. operno besedilo ima več sporočilnih in tematskih nivojev: Romeo in Julija je zgodba o ljubezni, mladosti, sovraštvu, smrti itd. Režiser se odloči, da bo svojo pripoved osnoval na enem izmed teh. Zato igralec ne sme siliti v iskanje novih razsežnosti, znotraj režiserjeve idejne zasnove pa lahko gradi svoj lik. Režiser sicer mora biti tako prožen, da sprejme vse izzive in dvome, ki jih delovna skupina med vajami izreče. V tem je lepota in prekletstvo tega poklica.

Zvstopom na akademijo si spoznal novo okolje, tako s kulturnega kot z estetskega vidika. Kaj te je najbolj prevzelo?

Spoznal sem korenite razlike, ki ločujejo nemško gledališče od italijanskega in slovenskega. Spremembe so očitne zlasti v kadrovske organiziranosti. Režiser v Nemčiji ima na primer vedno ob sebi lik dramaturga, ki ni pisec dramskih del oz. prikrojalec le-teh: poklican je za to, da vodi domišljivo režiserja v smer dovršenosti odrske po-

stavitve. Nikakor ni cenzor režiserjevih misli, opredelil bi ga raje za pravstvenega spodbujevalca režiserjeve fantazije. S svojo obširno kulturo in teoretskim znanjem je občutljiv opazovalec dela med vajami. Dogaja se, da ima vsak režiser skozi celotno kariero ob strani istega dramaturga. Med njima se namreč ustvari trdna profesionalna naveza.

Zanimiva se mi je zdela tudi podrepljena vloga scenografa, saj se koncept neke predstave v Nemčiji začne ravno pri scenografiji še prej kot pri delu z igralci. Koncept gledališkega dejanja je zato kadrovske zelo profiliran. V Italiji je drugače, saj se med igralci in režiserji večkrat ustvari neka zarez, zaradi katere so igralci po eni strani podvrženi 'diktatorskemu' načinu dela, skopo število vaj pa jih sili v to, da na podlagi lastne izkušnje sami interpretirajo svojo vlogo. V nemškem gledališčem okolju se obenem vzpostavlja tudi posebna vez med občinstvom in predstavo: gledališčniki si upajo izzvati publiko, ker verjamejo v njeno gledališko podkovanost in v ljubezen do teatra samega.

V čem pa se finančna podpora nemških gledališč razlikuje od naših standardov?

Gledališča v Nemčiji so državna, mestna in privatna. Značilno je, da vsako gledališče razpolaga z visokimi finančnimi sredstvi, ki jih omogoča učinkovit nemški federalizem. Vsak Land (dežela) ima po zakonu določeno vsoto, ki jo mora letno nameniti kulturi, posledično gledališču. Bavarska namenja gledališčem od 30 do 80 milijonov evrov letno. Koncepta gledališča namreč ne istovetijo z golimi dobičkonosnimi kanoni, saj so prepričani, da kulturno okolje pripomore h gospodarskemu razvoju okolja in tki-

va. Podobne vizije je deležna tudi naša akademija, ki sicer ni brezplačna; usluge pa, ki jih ponuja tečajnikom (neposredno soočanje z gledališkimi utripom drugod po Nemčiji in Evropi itd.), docela amortizirajo vložene stroške.

Kako poteka življenje na šoli?
Starostni razpon je med dijaki različnih smeri dokaj širok. Študentke muzikala imajo na primer tudi 16 let, med študenti-scenografi najdemo tudi skoraj štiridesetletnike, ki imajo že družino. Z nekaterimi kolegi se rad pogovarjam zgolj o gledališču, z drugimi pa sem vzpostavil prijateljske vezi. Vem pa, da sem se tega študija lotil zato, da bi širili svojo profesionalna in kulturna obzorja, ne pa prijateljskih. Drugače pa je za posamezno smer sprejetih izredno malo študentov; v mojem razredu smo trije, tako da je pouk prikrojen lastnostim posameznega študenta. Pozitivno je predvsem to, da profesorji že od samega začetka študija vodijo tečajnika v izbiro najbolj usrezne poklicne profiliranosti.

Kaj je tebe najbolj zanimalo?
Zanimala me je operna režija, saj združuje veliko izraznih nivojev v neki skupni imenovalec. Dramsko gledališče je bilo v Nemčiji že tako obdelano, da je danes težko najti novih izraznih konceptov. Opera pa bi lahko imela za še dokaj neraziskano področje. Za nemško okolje je značilna aktualizacija klasičnih opernih del, kar občinstvo lepo sprejema. Zato so bili profesorji zadovoljni, da sem svoje zanimanje usmeril na to področje, ki združuje bodisi opero, muzikal, opereto in podobno. V teh študijskih letih sem imel že izkušnjo kot stažist in asistent režije v Staatsopru. Ponudbe pa že prihajajo tudi od drugod...

Igor Gregori

Mednarodni dan ostarelih

Ne pozabimo nanje!

Mednarodni dan ostarelih, ki smo ga obeležili 1. oktobra, je dan poleg toliko drugih dni v letu, v katerem se v nekakšnem konglomeratu zvrstijo številne dejavnosti, ki vključujejo ljudi, ustanove, ideologije, stvari in še kaj. Človek dobi vtis, kot da želimo enkrat na leto na hitro opraviti v vprašanem ostarelosti in nato spet mirno nadaljevati svoje življenje. Gotovo je v takšnih namerah veliko dobrih namenov, ne vemo pa, koliko to dejansko prispeva h globljemu razumevanju in dojemanju problematike, ki je povezana s procesom staranja in ostarelostjo. S staranjem smo povezani vsi. Ko nas vprašajo, koliko časa smo že na svetu, nam vedno rečejo: "Koliko si star"? Že v

izhodišču našega življenja nismo torej mladi, temveč stari. To je bolj pomenljivo, kot se zavedamo. Biti star ali mlad je zelo relativno občutje, ki je povezano s človekovim čutenjem, razpoloženjem, predvsem pa z zanimanjem za življenje. Zdi se, da človek doživlja starost tako, kot si to izbori ali pa zasluži. Za vse se je treba boriti, torej tudi za lepo in prijetno starost. Nič nam ni dano zastonj. Tako polni posluha za starejše z vsemi mogočimi predpisi uravnavamo njihovo življenje, s tem pa na neki način tudi bežimo od resničnega stanja. K starejšim bi morali prihajati s spodbudo, kaj bodo oni sami storili za svoja leta, pri čemer mladi in ljudje v srednjih letih pri iskanju odgovorov na to vprašanje niso izv-

zeti. Vsako obdobje človekovega življenja ima svojo vrednost in ne vemo, katero je najpomembnejše. Morda človek počne najbolj pametne stvari v življenju šele takrat, ko fizično že malo ali skoraj nič več ne (z) more. Nekateri v sklepnem obdobju svojega življenja razmišljajo, drugi molijo, tretji ugotavljajo, kako so bili (nes) pametni, in vse to ni nepomembno. Za svoje življenje smo vedno odgovorni. Sodobni čas človeku ne daje dovolj primernih sugestij niti za starost niti za mladost. Premalo npr. govorimo o otrokovih dolžnostih, poznamo le otrokove pravice, otroški parlament in podobno. Vendarle vemo, da je življenje polno dolžnosti, nalog in odgovornosti in da priprave na odraslost ne moremo prepušiti le golim naključjem. Ko gre starejšim na oči, smo pogosto polni besedičenja o naporni skrbi za starejšo populacijo, premalo pa

smo osredotočeni na skrb za lastno vitalnost in osmišljanje življenja, kar je tudi poročstvo za izpolnjeno starost. Dan starejših ali ostarelih je nastal na osnovi življenjske nepovezanosti mladih s starejšimi. Koliko imajo danes mlademu človeku povedati prav starejši? Kolikšen kapital le-ti pomenijo za čas, ki mu drastično primanjkuje vrednot in vrlin, kot so potrpežljivost, odpoved, psihofizična kondicija in vztrajnost! Mnoge izmed njih posejajo prav starejši in to je za današnji neučakani svet nekaj nepogrešljivega in nena-domestljivega. Kakor koli že, re-

Ob dnevu starejših se porajajo pomisleki o njegovem smislu in namembnosti. Posebne dneve imamo za najrazličnejše skupine, samo za najbolj množične ne. Zakaj nimamo dneva ljudi srednjih let? Zdi se, kot da se posebej mislimo vedno na obrobne in marginalne skupine. In to starejša populacija ni. Življenjska doba ljudi se zaradi napredka medicinskih znanosti in boljših življenjskih pogojev podaljšuje, kar pomeni, da število t. i. starejših oseb narašča, poleg tega pa tudi nimamo jasno določene meje, kdaj človek dejansko postane star. Starejši nam imajo mnogo povedati in z njimi si lahko veliko pomagamo.

snično moč ima tisti, ki zna potrpeti, (v) zdržati, prestati, sprejeti... To je potencial, ki ga sodobni čas najbolj potrebuje, imajo pa ga ljudje, ki bi jih mi, mlajši, radi le oskrbovali in zanje skrbeli, pa nam pogosto prav oni lahko dajo veliko več kot mi njim.

Poletni odmevi iz svetovnega tiska

Večni pubertetnički

Pravijo, da se vsak človek rodi dvakrat: prvič telesno kot otrok staršem, drugič kot mladostnik človeški družbi. Mladostnik bi se moral počasi odmakniti staršem in ti bi ga morali v določenih letih "izgubiti". Vendar kaže, da se današnji mladostniki nočejo ločiti od staršev, ker se bojijo vzeti usodo v svoje roke in hočejo ostati večno mladi. V poletnih mesecih so mladi bolj prosti in zato imajo več časa tudi za izpoved svojih misli. Svetovna medijska sredstva prinašajo raziskave, debate, celo filme, ki predstavljajo in skušajo ugotoviti značilnosti mladostne dobe. Zadnji tak "alarmni zvonec" prihaja iz ZDA, kjer se v poletnih dneh debate sučejo okoli nevarnosti, ki jih prinaša vedenje mladih, predvsem med dvajsetim in pe-

tindvajsetim letom. Današnji mladi generaciji pravijo "Boomerang generation". Namesto da bi se oddaljila od staršev in si ustvarila lastno družino, se vrača ali ostaja veliko več časa v rodni hiši. Povprečno se je leto, v katerem se mladi poročajo, v zadnjih 30 letih zvišalo za pet let. Leta 1970 so se poročali, ko so dopolnili 21 let (moški 23), leta 2009 pa, ko so dopolnili 26 let (moški 28). To velja sicer za anglosaške dežele. Vzrokov za to je veliko. Ekonomska kriza je mlade še bolj potisnila v težave. "Za tistega, ki nima kake specializacije ali dodatne diplome, je v ZDA skoraj nemogoče priti do službe", pravi Jensen Arnett, najbolj iskan psiholog in teoretik nove generacije. Za Italijo bi verjetno podatki pokazali še kaj drugega. Vemo namreč, da ima Italija slabšo

družinsko in ekonomsko politiko. Družina mora sama poiskati rešitve; te pa večkrat ne najde, posebno pri iskanju službe ali stanovanja. Jensen Arnett je skoval celo novo besedo za najstniško dobo. Imenuje jo "emerging adulthood", kar je težko prevesti. Nekako gre za odraslost, ki "noče še priti na površje". "Emerging adulthood je bolezen", pravi Arnett, "ki je lahko ozdravljiva". Mladi se v ZDA lahko javijo v posebnih zavodih in v večmesečnem bivanju v njih imajo na razpolago ekipo psihologov; z njimi se naučijo marsikaj, da dosežejo samostojnost. Učijo se tudi pranja, šivanja, čiščenja stanovanja, urejanja urnika itd. Na vprašanje "zakaj se še ne čutiš odrasel?" je 35% mladih in-

tervjuvancev med osemnajstim in devetindvajsetim letom odgovorilo: zato, ker raje imam "bolj prosto" življenje in sem raje brez velikih odgovornosti. 33% mladih je odgovorilo, da niso še ekonomsko neodvisni od staršev, in 13%, da niso še končali univerzitetnega študija. Jensen Arnett v svoji analizi pravi, da je pri človeku doba odraščanja verjetno naj-

resno ukvarjati. Nekateri pravijo, da nosijo del krivde tudi starši, ki ne vzpodbujajo otrok, naj pustijo domačo hišo, ko bi bil že čas za to. Raje jim v vsem ustrezajo. Mladi se oglašajo v medijskih forumih in brez sramu priznavajo, da nimajo več vrednot in niti idealov, ki so jih imeli njihovi starši. "Zakaj bi morali imeti več odgovornosti?" se sprašuje dvajsetletni in že slavni pisatelj Leon Neyfakh, "ko je večina od nas gotova, da se svet premika proti neizogibnemu prepadu". Tako mišljenje otežuje delo staršem in šolskim vzgojiteljem; ti ne morejo kazati nekih smernic, če današnja mladina v prihodnosti ne vidi nikakršnih vrednot. Med drugim večkrat

slišimo, da hodi veliko staršev v družinske posvetovalnice po navsote. Željivo, da jim kdo svetuje, kako predramiti demotivirane mlade, ki se izolirajo v svoje sobe in ure in ure poslušajo glasbo v brezdelju in se krčevito izogibajo vsega, kar bi jih vendarle usmerilo v resnično življenje. Naravno je sicer, da izzivajo starše in da se skušajo izogniti avtoriteti. Ker pa starši nimajo več avtoritete, skušajo mladi izzivati na cesti s protesti, hujskanjem proti policiji, z nemiri na stadionih itd. Ekonomska kriza je razbila iluzijo moderne dobe, da človek lahko doseže raj na zemlji. Namesto tega je spoznal lastno negotovost. Ti občutki pa ne smejo prinašati obupa in zapiranja družbe v lasten egoizem. Verjetno je pot, ki jo morajo mladi sprejeti, drugačna. Graditi bi morali čim več čustvenih, pozitivnih in solidarnostnih vezi, ki bi jih potegnile iz izolacije in pesimizma.

KN